

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI I MINISTRAVE
MINISTRI PËR INOVACIONIN DHE ADMINISTRATËN PUBLIKE

STRATEGJIA
NDËRSEKTORIALE
“AXHENDA DIXHITALE
E SHQIPËRISË
2015-2020”

PASQYRA E LËNDËS

PARATHËNIE.....	6
HYRJE.....	8
KAPITULLI I - KUSHTET AKTUALE.....	11
Zhvillimi i kuadrit ligjor dhe institucional.....	11
Zhvillimi i infrastrukturës TIK dhe Interneti.....	13
Plani kombëtar për zhvillimin e Broadband.....	14
Zhvillimi i e-geverisjes dhe shoqërisë së informacionit.....	15
KAPITULLIII - VIZIONI, POLITIKAT DHE PRIORITETET STRATEGJIKE.....	22
VIZIONI.....	23
Parimet kryesore të politikës për zhvillimin e “Axhendës Dixhitale”.....	24
KAPITULLI III - OBJEKTIVAT E POLITIKËS DHE PRODUKTET MADHORE.....	26
KAPITULLI IV – BURIMET FINANCIARE.....	39
KAPITULLI V – LLOGARIDHËNIA, MONITORIMI DHE ANALIZA VLERËSUESE.....	41
ANEKSI 1.....	43
ANEKSI 2.....	54
ANEKSI 3.....	58
ANEKSI 4.....	62

LISTA E AKRONIMEVE

3G	Gjenerata e tretë e rrjeteve të telefonisë së lëvizshme
AKCE	Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik
AKEP	Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare
AKSHI	Axhencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit
AKTI	Axhencia e Kërkimit, Teknologjisë dhe Inovacionit
ALCIRT	Axhencia Kombëtare për Sigurinë Kompjuterike
AMA	Autoritetit i Mediave Audiovizive
APP	Axhencia e Prokurimit Publik
ASHDHGJH	Autoritetit Shtetëror për të Dhënat Gjeohapësinore
ASHZHI	Axhencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve
BB	Banka Botërore
BE	Bashkimi Evropian
BSP	Ofrues Shërbimi Biznesi (Business Service Provider)
bSEE	Broadband South Eastern Europe
DAP	Departamenti i Administratës Publike
DBAL	Baza Elektronike e të dhënave të arsimit të lartë
DPZHFNH	Departamenti i Programimit të Zhvillimit, Financimeve dhe Ndihmës së Huaj
e- Biznesi	Biznesi elektronik
e-Government	Qeverisja elektronike
eSEE	Evropa Juglindore elektronike (Electronic South Eastern Evrope)
e-Services	Shërbime elektronike
EUROSTAT	Zyra e Statistikave e Komunitetit Evropian
GI	Informacionin Gjeografik
GIS	Geographical Information System
GovNet	Government Network (Rrjeti qeveritar)
IDI	Indeksi i zhvillimit të TIK
INSTAT	Instituti i Statistikës
IoT	Internet of Things
IPB	Indeksi i shportës së çmimeve në TIK
IPR	E drejta e pronësisë Intelektuale (Intellectual Property Rights)
ISP	Internet Service provider (Ofruesi i shërbimit Internet)
ITU	International Telecommunications Union (Bashkimi Ndërkombëtar i Telekomunikacioneve)
KDIMDP	Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale
KE	Komisioni Evropian
KM	Këshilli i Ministrave
MAS	Ministria e Arsimit dhe Sportit
MMSR	Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë
MSA	Marrëveshja e Stabilizim Asociimit
MSH	Ministria e Shëndetësisë
MSHIAP	Ministri i Shtetit për Inovacionin dhe Administratën Publike
MZHETS	Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NSDI	Infrastruktura Kombëtare e të Dhënave Hapësinore
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
OSHC	Ofrues i Shërbimit të Certifikimit
PKI	Public Key Infrastruktura
PQH	Partneriteti për Qeverisjen e Hapur (OGP)
QKL	Qendra Kombëtare e Licencimit
QKR	Qendra Kombëtare e Regjistrimit
QSUT	Qendra Spitalore Universitare Tiranë
SEMD	Sistemi elektronik për kontrollin e gjendjes gjyqësore
SISP	Sistemi i Informacionit për Shëndetin Publik
SKZHI	Strategjia e Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim
SMIP	Sistemi i Menaxhimit të Informacionit Parauniversitar
SNAD	Strategjia Ndërsektoriale e Axhendës Dixhitale
SPC	Sistemi Publik i Konektivitetit
TIK	Teknologjitë e Informacionit dhe Komunikimit
UN	Kombet e Bashkuara
UNDP	Programi për Zhvillim i Kombeve të Bashkuara
VoIP	Telefonia në internet (Voice over IP)
xDSL	Teknologji që ofrojnë transmetimin e të dhënave dixhitale

PARATHËNIE

Interneti dhe teknologjitë dixhitale prej disa dekadash kanë transformuar gradualisht shoqërinë, ekonominë dhe jetën tonë të përditshme në shumë aspekte. Por sot ende jemi vetëm në fillimet e revolucionit dixhital i cili do të ndryshojë edhe më thellësisht mënyrën se si punojmë, se si prodhojmë, se si jetojmë, se si marrim shërbime, se si përftojme dijen. Përmasat dhe pasojat e këtyre ndryshimeve të pritshme konsiderohen në të gjithë botën si revolucioni i dytë më i rëndësishëm, pas atij industrial, i cili u shtri gjatë gjithë shekullit XIX, duke përmirësuar në mënyrë drastike jetën e një pjese të konsiderueshme të popullsisë botërore. Revolucioni dixhital ka krijuar tashmë një kontekst social botëror, i cili nuk ka ekzistuar kurrë më parë: aksesibilitetin e dijes për të gjithë, me kosto fare të ulët, thjesht me koston e aksesit në Internet.

Shqipëria, ashtu si Evropa dhe e gjithë bota, po e përqafton këtë revolucion dixhital duke krijuar mundësi të reja për qytetarët dhe bizneset. Në këtë kontekst, Qeveria Shqiptare është angazhuar fort për të mbështetur dhe promovuar nismat digjitale si një mjet i fuqishëm për modernizimin e qeverisjes, rritjen e njohurive për një shoqëri sa më të hapur, zhvillimin ekonomik të qëndrueshëm për qytetarët shqiptarë. Angazhimet tona synojnë forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe janë të koordinuara me kuadrin ligjor dhe institucional evropian në kuadër të procesit të integritit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian. Shqipëria ka përshtatur kuadrin ligjor për shoqërinë e informacionit me Acquis Communautaire të BE dhe ndjek në vazhdimësi zhvillimet dinamike të Tregut Unik Dixhital. Shqipëria ka tashmë instrumenta të fuqishëm për zhvillimin e tregut digjital dhe e-shërbimeve: një mbulim të plotë të popullsisë me telefona celularë dhe me karta të sigurta identiteti, si edhe një infrastrukturë digjitale, shtetërore të konsoliduar e ndërvepruese.

Popullsia jonë është e re dhe përdor intensivisht telefonat celularë mbi bazën e një infrastrukturë solide 3G, ndërkohë që sapo ka filluar edhe mbulimi me shërbime 4G. Kartat e sigurta të identitetit, me të cilat janë të pajisur qytetarët shqiptarë, mundësojnë identifikimin elektronik dhe nënshkrimin elektronik të kualifikuar. Këto instrumenta i mundësojnë sektorit privat dhe publik të realizojnë shërbime dhe procese të reduktuara në kohë dhe efektive në kosto.

Sistemet tona qeveritare janë të ndërlidhura përmes një infrastrukture moderne të krijuar me mbështetje të Bashkimit European dhe donatorëve të tjerë, fuqizuar edhe me investimet e qeverisë shqiptare. Qendra e të dhënave qeveritare, e ngritur sipas standardeve ndërkombëtare, u shërben institucioneve lokale e qendrore. Portali unik për shërbimet publike po ofron një numër në rritje të e-shërbimeve. Jemi duke investuar në edukimin digjital, si në pajisje e në kurrikula, si edhe në inkurajimin e nismave të të rinjve drejt inovacionit përmes programeve nxitëse.

Teknologjia është e ardhmja e zhvillimit ekonomik botëror. Misioni ynë është ta përdorim si instrument për mirëqeverisje dhe për të krijuar mundësi zhvillimi për generatën e ardhshme. Përmes Strategjisë Agjenda Digjitale 2015-2020, ne përcaktojmë vizionin dhe vullnetin tonë për t'u bërë shtet anëtar i Bashkimit European.

Së fundi, duke i falenderuar të gjithë aktorët që kontribuan në hartimin e këtij dokumenti, donatorët që na mbështesin në nismat tona për një qeverisje të mirë, dëshiroj t'ju ftoj të gjithëve të angazhohemi më fort së bashku për një realizim të suksesshem të objektivave të këtij dokumenti.

Dr. MILENA HARITO
Ministër për Inovacionin dhe Administratën Publike

HYRJE

Teknologjitë e Informacionit dhe Komunikimit (TIK) luajnë një rol të veçantë në zhvillimin e një ekonomie konkurruese, të bazuar në njohuri dhe inovacion. Kjo teknologji mundëson sigurimin e një cilësie më të lartë të jetës për qytetarët, ndihmon në lehtësimin dhe efikasitetin e proceseve të biznesit si dhe në rritjen e efektivitetit dhe transformimin e qeverisjes. Zhvillimi i sektorit TIK konsiderohet si një politikë horizontale, pasi efektet dhe ndikimet e zbatimit të tij shtrihen mbi të gjithë sektorët socialë dhe ekonomikë të vendit.

Prioritetet e TIK në nivel evropian janë të përshkruara në “Evropa 2020”¹, një strategji për rritje të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse që synon përgatitjen e ekonomisë së BE-së për sfidat e dekadës së ardhshme. Axhenda Dixhitale për Evropën (DAE)², është e lidhur drejtpërdrejtë me fushën e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit.

Në analogji me politikat dhe prioritetet e Bashkimit Evropian, zhvillimi i TIK dhe axhenda dixhitale janë pjesë e programit të qeverisë shqiptare 2013-2017. Programi i shikon zhvillimin e TIK dhe e-shërbimet të lidhura ngushtë me zhvillimin ekonomik dhe social të vendit. Në programin e qeverisë është përcaktuar se qeveria do të punojë në tri drejtime kryesore, duke vendosur objektiva të matshme:

- **Së pari**, për shtimin dhe promovimin e shërbimeve elektronike për qytetarët, biznesin dhe administratën. Prioritet do të jetë rritja e transparencës dhe përmirësimi i shërbimeve në administratën publike sipas parimeve të iniciativës “*Open Government Partnership*”.
- **Së dyti**, për përdorimin e TIK në edukim, për të kapërcyer hendekun dixhital dhe për të aftësuar rininë. Politikat do të jenë të orientuara drejt përmirësimit dhe zgjerimit të kapaciteteve njerëzore, në mënyrë që të rritet numri i përdoruesve dhe të promovohet zhvillimi i ofruesve të e-shërbimeve. Në këtë mënyrë, do të nxitet krijimi i vendeve të punës për të rinjtë, të cilët mund të punësohen në tregun shqiptar, rajonal e më gjerë.
- **Së treti**, konsolidimi i infrastrukturës dixhitale në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë, duke respektuar me rigorozitet parimet evropiane të konkurrencës së lirë e të ndershme.

TIK është aktualisht një nga forcat kryesore lëvizëse të ekonomisë. Një e katërta e rritjes së PBB-së në BE vjen nga sektori TIK. Investimet në TIK dhe inovacion deri në vitin 2020 pritet që të kontribuojnë në rritjen e produktivitetit në BE me 45%. Në Shqipëri, vetëm sektori i komunikimeve elektronike, si pjesë e TIK, jep një kontribut në GDP që llogaritet në 5-6%.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

² Një Axhendë Dixhitale për Evropën, COM(2010)245, miratuar 19.05.2010, EC, http://www.digitalEvrope.org/DesktopModules/Bring2mind/DMX/Download.aspx?Command=Core_Download&entryID=157&PortalId=0&TabId=353

TIK dhe proceset e dixhitalizimit mbështesin modernizimin në:

- **Proceset ekonomike:** nëpërmjet përmirësimit të kapaciteteve prodhuese të bazuara në TIK; ekonomisë së dijes dhe krijimit të “start-ups”; zhvillimit të aktiviteteve inovatore dhe inteligjente në qytete dhe komunitete; rritjes së produktivitetit në bujqësi; ndërmarrjeve sociale etj.;
- **Proceset sociale:** në përmirësimin e shërbimeve të ofruara ndaj komunitetit dhe të prodhimit të të mirave të përbashkëta, në nxitjen dhe lehtësimin e inovacionit social, krijimit dhe shfrytëzimit të përbashkët të burimeve dhe financimeve³ etj.;
- **Proceset institucionale dhe administrative:** nëpërmjet shërbimeve e-Government, identitetit dixhital, lehtësimit të ndërveprimit ndërinstitucional, thjeshtëzimit të procedurave institucionale dhe administrative, ofrimit të shërbimeve ndihmëse *online*, pjesëmarrjes në vendimmarrje të qytetarëve dhe biznesit etj.

TIK shihet si një mjet, i cili ndryshon jetën e përditshme, transformon organizimin e punës, ndryshon tregjet ekzistuese duke krijuar mundësi dhe modele të reja biznesi, pjesëmarrjeje, bashkëpunimi e ndërveprimi me administratën publike, një qeverisje të hapur dhe transparente. Në këtë këndvështrim objektivat janë:

- Përsheptimi i procesit të dixhitalizimit në një mënyrë sistematike e të qëndrueshme në çdo fushë të jetës dhe ekonomisë;
- Krijimi i kushteve të favorshme për realizimin e infrastrukturave të përshtatshme, si: rrjetet me brez të gjerë, *data center*, për të garantuar nivele të larta sigurie për rrjetet e informimit, për të integruar dhe informatizuar shërbimet e administratës publike dhe të sektorit privat.

Zhvillimet e TIK dhe shoqërisë së informacionit në Shqipëri kanë qenë të bazuara në modelin evropian si në planin “eEvrope”, “i2010” etj. Ato janë, gjithashtu, në përputhje me zhvillimet rajonale dhe në perspektivën e integritimit me Bashkimin Evropian. Objektivi kryesor i Axhendës Dixhitale për Evropën është krijimi i përfitimeve të qëndrueshme ekonomike dhe sociale nga zhvillimi i një tregu të vetëm dixhital, të bazuar në përdorimin e internetit të shpejtë dhe ultra të shpejtë si dhe të aplikacioneve të ndërveprueshme. Axhenda Dixhitale për Evropën ka identifikuar shtatë dimensione (shtylla) kryesore, të ndërlidhura ngushtë me njëra tjetrën:

- Një treg të vetëm dixhital;
 - Standarde dhe ndërveprim;
 - Besim dhe siguri;
 - Akses në internet të shpejtë dhe ultra të shpejtë;
 - Kërkim dhe inovacion;
 - Përmirësim të dijes, aftësive dhe përfshirjes dixhitale;
 - Përfitime nga TIK për të gjithë shoqërinë;
- Në nëntor të vitit 2013, vendet e Evropës Juglindore miratuan Strategjinë Rajonale për Evropën Juglindore, SEE-2020⁴. Në këtë dokument strategjik objektivat për zhvillimin e axhendës dixhitale zënë vend nën dimensionin e Shoqërisë Dixhitale, në shtyllën “Për një rritje inteligjente” (*Smart growth*).

Axhenda Dixhitale e Shqipërisë për 2015-2020, që prezantohet në këtë dokument, mban në konsideratë objektivat e zhvillimit rajonal, të përcaktuara në Strategjinë SEE-2020 dhe mbështetet në Axhendën Dixhitale të BE-së. Dokumenti, pas një analize të situatës dhe zhvillimeve aktuale, përcakton vizionin dhe objektivat e zhvillimit për periudhën 2015-2020 si dhe jep drejtimet kryesore të politikave që do të ndiqen për realizimin e këtyre objektiveve.

³ Të njohura si “crowdsourcing” e “crowdfunding”

⁴ <http://www.rcc.int/files/user/docs/SEE%202020%20Strategy%20Document%20-%20Draft%201.pdf>

KAPITULLI I

1

KUSHTET AKTUALE

Strategjia Ndërsektoriale për Shoqërinë e Informacionit 2008-2013 (SNSHI) e miratuar me VKM nr. 59 dt. 21.1.2009, përcaktonte drejtimet kryesore dhe objektivat e zhvillimit në fushën e shoqërisë së informacionit gjatë 2008-2013. Ky dokument zëvendësoi dokumentin e parë të strategjisë për TIK, të miratuar në vitin 2003 dhe bënte një plotësim të objektivave kryesore për TIK, të përcaktuara në dokumentin e SKZHI-së 2007-2013.

Bazuar në situatën e zhvillimit të TIK dhe shoqërisë së informacionit në vitin 2008 identifikohet një penetrim tepër i ulët i internetit, i PC-ve në familje dhe i telefonisë fikse. Penetrimi i telefonisë celulare ishte në nivel 70%, kishte disa zhvillime të shërbimeve elektronike të lidhura kryesisht me biznesin, një kuadër institucional dhe ligjor jo i plotësuar për shoqërinë e informacionit. SNSHI ishte e ndërtuar në pesë komponentë kryesorë:

- Zhvillimi i kuadrit ligjor dhe institucional;
- Zhvillimi i infrastrukturës TIK -mundësimi i një interneti të lirë dhe të shpejtë;
- Zhvillimi i e-qeverisjes;
- Edukimi dhe njohuritë për TIK;
- Promovimi i e-biznesit.

SNSHI shoqërohet, gjithashtu, me një plan veprimi që u rishikua në vitin 2011. Plani i veprimit për periudhën 2011-2013 përfshinte aktivitete për zhvillimin e TIK, e-qeverisjes dhe shoqërisë së informacionit në tërësi. Një pjesë e aktiviteteve të këtij plani janë

realizuar dhe një pjesë janë ende në proces. Një numër aktiviteteve duhen riadresuar dhe fokusuar në përmbushje të programit të qeverisë për zhvillimin e konsoliduar të infrastrukturës TIK, shtimin e shërbimeve elektronike dhe rritjen e përdorimit të tyre nga qytetarët, biznesi dhe vetë administrata publike.

ZHVILLIMI I KUADRIT LIGJOR DHE INSTITUCIONAL

Gjatë periudhës 2008-2013 u hartuan dhe u miratuan një sërë ligjesh në përputhje me standardet e Bashkimit Evropian. Përpjekjet e institucioneve shqiptare në këtë periudhë u fokusuan në zhvillimin e kuadrit të nevojshëm ligjor dhe institucional, në mënyrë që të sigurohet mjedisi i përshtatshëm për komunikimin me biznesin, ndërtimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturave të përparuara të komunikimit elektronik për nevojat e administratës publike dhe qeverisjes elektronike, rregullimet ligjore për menaxhim të spektrit mbi bazën e parimit të neutralitetit teknologjik për të promovuar zhvillimin e infrastrukturës *broadband*, zhvillimin dhe ofrimin e shërbimeve elektronike për bizneset dhe individët në kuadër të qeverisjes elektronike.

Legjislacioni shqiptar në fuqi për komunikimet elektronike, shoqërinë e informacionit dhe median synon:

- Eliminimin e pengesave për funksionim të efektshëm të tregut të brendshëm në rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike;
- Promovimin e konkurrencës në tregun e brendshëm;
- Mbrojtjen e konsumatorit etj.

Marrëveshja e Stabilizim Asociimit, në ne-net 102-104 të saj, parashikon detyrimin për përafrimin e legjislacionit të brendshëm me *acquis* të BE-së dhe harmonizimin me politikat e BE-së. Gjithashtu, MSA-ja kërkon një vëmendje të veçantë në respektimin e të drejtave të pronësisë intelektuale në transmetimin e programeve me linja tokësore, satelitore, kabllore etj. Në përputhje me angazhimet e MSA-së janë miratuar dhe hartuar një sërë ligjesh të rëndësishme, si:

- Ligji nr. 9918, datë 19.05.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, ndryshuar me ligjin nr. 102/2012 në përputhje me zhvillimet më të fundit të *acquis* të BE-së;
- Ligji nr. 9880, datë 25.2.2008 “Për nënshkrimin elektronik”;
- Ligji nr. 10273, datë 29.4.2010 “Për dokumentin elektronik”;
- Ligji nr. 10128 dt. 11.5.2009 “Për tregtinë elektronike”, i ndryshuar me ligjin nr. 135/2013;
- Ligji nr. 9887, datë 10.3.2010 “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, i ndryshuar me ligjin nr.48/2012 dhe ligjin nr. 120/2014;
- Ligji nr.10325, datë 23.9.2010 “Për bazat e të dhënave shtetërore”;
- Ligji nr. 9380, datë 28.4.2005 “Për të drejtën e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me të”;
- Ligji nr.72, datë 28.6.2012 “Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës kombëtare të informacionit Gjeohapësinor në Republikën e Shqipërisë”;
- Ligji nr. 146/2014 “Për njoftimin dhe konsultimin publik”;

- Ligji nr. 119/2014 “Për të Drejtën e Informimit”;

Shqipëria ka harmonizuar legjislacionin për krimin kibernetik me Konventën e Këshillit të Evropës për Krimin Kibernetik (ETS nr. 185). Në vitin 2004, Shqipëria ratifikoi “Protokollin Shtesë të Konventës për Krimin Kibernetik”, për penalizimin e akteve me natyrë raciste dhe ksenofobe të kryera nëpërmjet sistemeve kompjuterike (ETS nr. 189) dhe në vitin 2008 u bë amendimi i “Kodit penal”, ku u përfshinë dispozitat për krimin kibernetik. Është në proces transpozimi i direktivës 2001/29/EC për pronësinë intelektuale në shoqërinë e informacionit.

Gjithashtu, janë miratuar një sërë aktesh nënligjore, kryesisht të lidhura me e-qeverisjen si:

- VKM nr. 248 dt. 27.4.2007⁵, e ndryshuar, për krijimin dhe funksionimin e AKSHI-t;
- VKM nr. 945, datë 2.11.2012 “Për Miratimin e rregullores: Administrimi i sistemit të bazave të të dhënave shtetërore”;
- VKM nr. 961, datë 24.11.2010, “Për përcaktimin e autoritetit rregullator koordinues të bazave të të dhënave shtetërore”;
- VKM nr. 357 dt. 24.2.2013: “Për miratimin e rregullores për menaxhimin e dokumentit elektronik në Republikën e Shqipërisë”;
- VKM nr. 303, datë 31.3.2011 “Për krijimin e njësive të teknologjisë së informacionit e të komunikimit në ministritë e linjës dhe institucionet e varësisë”;
- VKM 778 datë 7.11.2012 “Për miratimin e standardeve të përgjithshme, minimale të personelit NJTIK për strukturimin organizativ të TIK”;
- VKM nr. 710 dt. 21.8.2013 “Për krijimin e funksionimin e sistemeve të ruajtjes së informacionit, vazhdueshmërisë së punës dhe marrëveshjeve të nivelit të shërbimit”;

⁵ VKM Nr. 703 dt. 29.10.2014 ka zëvendësuar VKM Nr. 248 dt. 27.4.2007.

- VKM 734 datë 28.8.2013 “Për krijimin e sistemit unik të regjistrimit, autentifikimit dhe identifikimit të përdoruesve në marrjen e shërbimeve publike nga sistemet elektronike”.
- Udhëzim nr. 1 dt.31.12.2012 për vërtetimin e kopjes në letër të dokumentit elektronik në institucionet publike;
- Udhëzim nr. 2 datë 2.9.2013 “Për standardizimin e hartimit të termave të referencës për projektet TIK në administratën publike”.

Aktualisht ka një kuadër të pasur ligjor që rregullon direkt dhe indirekt TIK dhe shoqërinë e informacionit. Megjithatë, plotësimi dhe përmirësimi i legjislacionit për TIK, e-qeverisjen dhe shoqërinë e informacionit është i nevojshëm për t’iu përgjigjur zhvillimit dinamik të kësaj fushe dhe krijimit të një tregu të vetëm dixhital të integruar me atë të BE-së dhe më gjerë.

ZHVILLIMI I INFRASTRUKTURËS TIK DHE INTERNETI

Me liberalizimin e tregut të telekomunikacioneve dhe pas privatizimit të kompanive me pronësi shtetërore, zhvillimi i infrastrukturës TIK është i lidhur ngushtë me investimet private dhe politikat nxitëse për investime private. Miratimi i ligjit nr. 9918, datë 19.05.2008 “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, shënoi një hap të rëndësishëm për liberalizimin e plotë të tregut të telekomunikacioneve. Ligji, sidomos, eliminoi barrierat hyrëse në treg për sipërmarrësit si edhe mundësoi:

- Të drejtën e çdo sipërmarrësi për të ofruar rrjete dhe shërbime të komunikimeve elektronike, mbi bazën e autorizimit të përgjithshëm si edhe ato të autorizimit individual në rastin e përdorimit të burimeve të fundme (frekuenca dhe numra);
- Një mjedis rregullator të përshtatshëm, që respekton parimin e paanshmërisë

teknologjike;

- Dhënien e të drejtave të përdorimit të burimeve të kufizuara përmes procedurave transparente, jodiskriminuese dhe proporcionale.

Konkurrenca në tregun e komunikimeve elektronike është rritur, dhe në vitin 2014 operonin në tregun e komunikimeve elektronike katër operatorë të telefonisë celulare, 79 operatorë alternativë të telefonisë fikse dhe 131 ofrues të shërbimit të internetit, ISP. Tre operatorë të telefonisë celulare ofrojnë shërbime të lëvizshme me brez të gjerë, bazuar në teknologjinë 3G.

Në 6-mujorin e parë të vitit 2014, të dhënat për tregun të publikuara nga AKEP japin këto shifra: Përdorues aktivë të telefonisë celulare janë 3 473 361; numri i përdoruesve të internetit broadband nga celularët është 1 058 354 ndërsa numri i pajtimtarëve fiks vazhdon të ulet duke shkuar në 255 358 nga 281 200 që ishte në fund të vitit 2013. Numri i pajtimtarëve fiks *broadband* është 188 668. Shkalla e përdorimit të shërbimeve të komunikimeve elektronike, si: telefoni celulare, internet etj., është rritur vit pas viti. Vrojtje të ndryshme tregojnë se dhe përdorimi i aparateve “smart”, “tabletëve” etj., është rritur. Vërejmë përdorim në shkallë të gjerë në vend, të rrjeteve sociale. Gjithashtu, vërehet një trend në rritje për trafikun e komunikimeve *data* dhe ulje e trafikut telefonik (zanor). Kjo është një tendencë globale, që reflektohet dhe në vendin tonë. Penetrimi i internetit, sipas të dhënave të publikuara nga ITU për Shqipërinë, vlerësohet në mbi 60%. Penetrimi i *broadbandit* është rritur dhe kemi rritje veçanërisht në segmentin mobile broadband. Në fund të vitit 2013, penetrimi mobile broadband, bazuar në të gjitha llojet e pajisjeve, përfshirë smartphone-ët dhe tablet-ët arriti në 37%. Gjithashtu, tarifat për aksesin në internet janë ulur me disa herë, duke e bërë marrjen e këtij shërbimi më të përballueshëm. Shpejtësia e shërbimit të internetit është rritur.

⁶ Vrojtimi për Nivelin Jetik të kryer nga INSTAT

Shpejtësia më e përdorur është rritur nga 256 kbit/s në vitin 2008-2009 në 2-4 Mbit/s. Bazuar në të dhënat e LSMS⁶ 2012 dhe LSMS 2008, numri i familjeve që zotërojnë kompjuter personal është rritur me 4-5 herë. Një panoramë e përgjithshme mbi ecurinë e treguesve kryesorë të sektorit të komunikimeve elektronike jepet në aneksin 2.

Pavarësisht progresit në fushën e TIK, Shqipëria ende mbetet larg nivelit mesatar, jo vetëm të vendeve të BE-së, por edhe atyre të rajonit, lidhur me aksesin në infrastrukturaturat dhe shërbimet broadband.

PLANI KOMBËTAR PËR ZHVILLIMIN E BROADBAND

Plani Kombëtar për zhvillimin e *broadband-it* është një dokument strategjik për zhvillimin e infrastrukturës *broadband* dhe shërbimeve, i miratuar me VKM Nr. 468 dt. 30.5.2013. Plani Kombëtar i *Broadband-it* është një zhvillim i rëndësishëm sepse jep një drejtim të qartë se çfarë do të bëjë qeveria, administrata publike, rregullatori, si: AKEP në periudhën 2013-2020. Ai ofron një vizion se si do të zhvillohet lidhja në internet duke u përdorur maksimalisht në familjet shqiptare edhe në zonat më të largëta.

Plani Kombëtar për Zhvillimin e *Broadband-it* përcakton si vizion zhvillimin e infrastrukturës dhe shërbimeve *broadband* në të gjithë vendin, për të përfutur akses në shërbimet elektronike, në fusha të ndryshme, si: shëndetësi (e-health), edukim (e-education), tregti (e-commerce), shërbimet qeveritare (e-government) duke nxitur zhvillimin ekonomik dhe social të vendit.

Shërbimet *broadband* mundësojnë informim të shpejtë dhe të plotë për individët dhe bizneset, mbështesin një qeverisje më të mirë dhe sipas të dhënave të ITU⁷ rritja e shkallës së penetrimit të broadbandit me 10% sjell rritje ekonomike të GDP-së prej 1.38% në vendet me zhvillim ekonomik të ulët e të mesëm.

Në kuadër të implementimit të Planit Kombëtar të *Broadbandit* 2013-2020,

gjatë vitit 2014 janë ndërmarrë disa aktivitete, të cilat kanë për qëllim plotësimin e objektivave të vëna në kuadrin rregullator e teknik. Të tilla përmendim konsultime publike nga AKEP për çështjet e spektrit, konferencën kombëtare mbi zhvillimin e *broadband* duke i vënë theksin bashkëpunimit të ngushtë publik-privat dhe nevojës për investime, krijimin e Fondit Rajonal të Zhvillimit për të mbështetur projektet e zhvillimit rural e rajonal për infrastrukturë, TIK, e-qeverisje, e-learning etj.

Dhënia e të drejtave të përdorimit të frekuencave, të cilat janë një burim i kufizuar kombëtar më vlerë të konsiderueshme në ekonominë e një vendi, bazohen në parimin e neutralitetit teknologjik, duke u dhënë hapësirën e duhur teknologjive më të zhvilluara *broadband* të komunikimeve të lëvizshme LTE/4G për t'u aplikuar në parametrat e tyre më të mirë.

Rol të rëndësishëm në këtë drejtim luan edhe lirimi i spektrit të quajtur dividendi digjital, aktualisht i përdorur për transmetime audiovizive. Dividendi dixhital do të vihet në dispozicion të shërbimeve me brez të gjerë të komunikimeve të lëvizshme, duke ndikuar në këtë mënyrë drejtpërdrejt në rritjen e aksesit broadband. Përpjekjet e qeverisë janë fokusuar në zbatimin në kohë të "Strategjisë për kalimin nga transmetimet analoge në transmetimet numerike". Për lirimin e dividendit dixhital dhe vënien e tij në përdorim të shërbimeve me brez të gjerë, një rol të rëndësishëm bazuar në ligjin nr.97/2013 "Për Mediat Audiovizive", ka Autoriteti i Medias Audiovizive (AMA).

Zhvillimi infrastrukturës TIK për broadband të shpejtë dhe super të shpejtë kërkon krijimin e burimeve të nevojshme për spektrin radio si një burim i kufizuar natyror. Për këtë është i nevojshëm hartimi i një politike spektrale të qartë, për të nxitur investimet afatgjata në rrjetet NGN. Prespektiva e zhvillimit të sektorit të komunikimeve elektronike, zhvillimet e rrjeteve mobile broadband të gjeneratës 4G, kërkojnë një zhvillim të integruar të harmo-

⁷ http://www.itu.int/ITU-D/treg/broadband/ITU-BB-Reports_Impact-of-Broadband-on-the-Economy.pdf

nizuar të infrastrukturës së komunikimeve elektronike. Investimet e përbashkëta, bashkëpërdorimi dhe adresimi i të drejtës së kalimit për rrjetet e komunikimeve elektronikemetetnjëçështjeqëkërkonzgjidhje të shpejtë. Zhvillimi i gjerë i shërbimeve elektronike në tërësi dhe rritja e kërkesës për to, kërkojnë edhe zhvillimin e infrastrukturës kabllore me fibra optike në të gjithë vendin.

ZHVILLIMI I E-QEVERISJES DHE SHOQËRISË SË INFORMACIONIT

Zhvillimet për e-qeverisjen në periudhën 2008-2013, u fokusuan në nivelin qendror dhe kryesisht në shërbimet publike Qeveri – Biznes (G2B) dhe G2G. Ngritja e Qendrës Kombëtare të Licencimit; Qendrës Kombëtare të Regjistrimit; zgjerimi i infrastrukturës GovNET (G2G), krijimi i infrastrukturës për ndërveprimin; shërbimet e-Taksa; e-Prokurimet; e-Dogana; e-Patentat, e-gjobat, regjistri kombëtar i gjendjes civile, lëshimi i dokumentit biometrik etj. janë disa nga zhvillimet kryesore.

Në vitin 2007 u krijua Axhencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI) si një axhenci e specializuar për e-qeverisjen dhe shoqërinë e informacionit. Gjatë periudhës 2008-2014 është punuar për zgjerimin e shtrirjes së GovNET, rritjen e numrit të institucioneve të lidhura në GovNET nga 18 në vitin 2008 në 211 institucione në fund të vitit 2014, krijimin e portalit e-Albania.al, zhvillimin e implementimin e sistemit të e-akteve, krijimin e datacenter-it qeveritar, krijimin e infrastrukturës për ndërveprimin e sistemeve (ESB), krijimin e infrastrukturës për PKI dhe ofrimi i shërbimeve të sigurta, zhvillimi i infrastrukturës “Cloud computing” etj.

Përmes qendrës së të dhënave qeveritare AKSHI, ofron një numër shërbimesh të përqendruara për 211 institucione publike. Kjo qendër është ngritur pranë Axhensisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit (AKSHI), sipas standardeve bashkëkohore dhe mundëson që të gjitha shërbimet online qeveritare të jenë të qendëruara e të inte-

gruara. Gjatë vitit 2014 është realizuar lidhja e 15 institucioneve në Government Gateway. **Në sistemin shëndetësor** janë realizuar një sërë ndërhyrjesh dhe investimesh të rëndësishme në fushën e teknologjisë së informacionit e të komunikimit, si: projekti i telemjekësisë së Shqipërisë, i zbatuar që nga viti 2012; sistemi informativ për vaksinimin; sistemi elektronik për recetat me rimbursim, sistemi elektronik i kostos së spitaleve, regjistri elektronik i depove farmaceutike dhe sistemi elektronik i depistimit.

Në fushën e financave publike, në Ministrinë e Financave funksionojnë: sistemi i menaxhimit të borxhit dhe analizës financiare, programi i buxhetit afatmesëm (PBA), sistemi informatik financiar i qeverisë. Në kuadrin e zhvillimit të sistemeve si dhe përmirësimin e infrastrukturës, Ministria e Financave ndër të tjera ka mundësuar investimin për “Përmirësimin e infrastrukturës qendrore të sistemit të thesarit”. Në Drejtorinë e Tatimeve është ngritur sistemi i integruar i tatimeve, databaza e deklarimit elektronik, databaza e sistemit të pajisjeve fiskale. Shërbimet e-taksë, të prezantuara fillimisht në vitin 2008, janë duke u përmirësuar dhe pasuruar me shërbime të reja. Në dogana funksionon sistemi i automatizuar i të dhënave doganore dhe sistemi ASYCUDA. **Në fushën e drejtësisë** janë zhvilluar disa projekte të rëndësishme, si: është ngritur regjistri noterial shqiptar, sistemi i menaxhimit elektronik të çështjeve të përmbartimit gjyqësor – ALBIS, Sistemi Elektronik i Regjistrimit të Çështjeve Gjyqësore – ICMIS, Sistemi i certifikatës On-line të Gjendjes Gjyqësore. Në ZRPP është ngritur sistemi i kompjuterizimit të regjistrimit të pasurive të paluajtshme.

Në lidhje me e-biznesin, ngritja e Qendrës Kombëtare të Regjistrimit dhe Qendrës Kombëtare të licencimit ishin ndër eksperimentat e para për ofrimin e shërbimeve për biznesin përmes qendrave me një ndalesë (one stop shop). U krijua regjistri elektronik i bizneseve, i cili është i publikuar në: www.qkr.gov.al. Regjistrimi i një biznesi kaloi në një procedure më të thjeshtë dhe të reduktuar në kohë. Megjithatë, regjistrimi i bi-

znesit dhe aplikimi në qendrën kombëtare të licencimit ende nuk kryhet plotësisht online. Gjatë vitit 2013-2014 u zbatua projekti i gjurmueshmërisë online në QKR dhe QKL. Realizimi i këtij projekti i ka dhënë mundësinë subjekteve që aplikojnë për leje/licenca pranë sporteleve të QKL-së apo për regjistrim në QKR, të ndjekin në website-in e QKL (www.qkl.gov.al) dhe QKR-së (www.qkr.gov.al) ecurinë e aplikimit në gjitha fazat që ai kalon.

Këto zhvillime kanë ndikuar në përmirësimin e indeksit të gatishmërisë për qeverisjen elektronike⁸. Shqipëria, në vitin 2014, u rendit në vendin e 84-të nga 190 vende në nivel botëror sipas indeksit të qeverisjes elektronike kundrejt vendit të 85-të nga 182 vende në vitin 2008. Ndërsa indeksi për ofrimin e shërbimeve online (pjesë përbërëse e Indeksit për Qeverisjen Elektronike) për Shqipërinë është rritur nga 0.3913 në vitin 2008, në 0.4488 në vitin 2014. Një informacion i detajuar mbi ecurinë e indikatorëve për IDI për zhvillimin e TIK sipas publikimeve të ITU, indikatorit për e-qeverisjen dhe e-pjesëmarrjen sipas raporteve të UN jepet në aneksin 3.

Shqipëria është në nivel mesatar në renditjen botërore për e-qeverisjen, por situata e Shqipërisë sipas raporteve të UNPAN⁹, mbetet në nivele të ulëta në renditjen rajonale: Greqia zë vendin e 34-të; Kroacia vendin e 47-të, Bullgaria vendin e 73-të, Serbia vendin e 69-të etj.

TIK NË EDUKIM

TIK në edukim përbënte një nga drejtimet kryesore të përcaktuara në SNSHI 2008-2013. Në këtë fushë ka pasur disa zhvillime, por mbetet ende shumë për të bërë. Sot, në sistemin arsimor parauniversitar ka 1496 laboratorë kompjuterësh. Rrjeti i internetit është instaluar në shkolla duke u mundësuar nxënësve dhe mësuesve të përdorin burime të ndryshme informacioni dhe në

veçanti, të punojnë me projekte kurrikulare. Çdo shkollë ka lidhje të dedikuara *broadband*, por kjo është vetëm në ambientet e laboratorëve kompjuterikë.

Lënda e TIK-ut, në vitin 2006, zhvillohej vetëm në shkollë të mesme, ndërsa në vitin 2014 u shtri edhe në arsimin bazë: vazhdon në klasën e VII dhe shtrihet deri në klasën e XII. Nga shkollat e arsimit bazë pulik raportohen 15 731 kompjuterë personalë, nga të cilët 11 331 janë funksionalë, ndërsa 4400 PC janë jo-funksionalë. Shkollat raportojnë 1631 laptopë, nga të cilët 432 janë jashtë funksionit.

Sistemi i Menaxhimit të Informacionit Parauniversitar (SMIP), i cili do të përmbante bazën e të dhënave të nxënësve bashkë me nr. e amzës dhe notat e dëftesave, si dhe bazën e të dhënave të mësuesve me informacion rreth aftësive dhe njohurive të stafit mësimdhënës aktualisht nuk është funksional.

Edhe pse ekziston, baza elektronike e të dhënave të arsimit të lartë (DBAL), që përfshin regjistrin kombëtar të studentëve, aktualisht paraqet shumë problematika. Moduli financiar që menaxhon financat dhe buxhetin e institucioneve arsimore në nivel qendror dhe lokal funksionon vetëm pjesërisht në disa DAR-e.

Investimet në drejtim të zhvillimit të kapaciteteve të burimeve njerëzore për t'i përdorur këto sisteme ka qenë tepër i reduktuar dhe kjo ka ndikuar në një shkallë përdorimi të tyre të reduktuar.

Në vitin 2012 u realizua me sukses pilotimi i sistemit online të maturës shtetërore për aplikimin me formularin A2, shpërndarjen e fituesve sipas parimit meritë-preferencë si dhe regjistrimi online i studentëve në universitete, në të dyja fazat e raundit të parë. Vlerat kufi të nxënësve për shpërndarjen e laboratorëve kompjuterike, përkatësisht me 5 desktopë për nxënësit dhe një për mësuesin; 10 desktopë për nxënësit dhe një për mësuesin; si dhe 15 desktopë për nxënësit

⁸ Zhvillimi e-Government bazohet në tre dimensione kryesore: (i) disponueshmëria e shërbimeve online, (ii) Infrastruktura e telekomunikimit dhe (iii) kapaciteti njerëzor
⁹ http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf

dhe një për mësuesin, kanë qenë deri në 300, nga 300 deri në 600 dhe mbi 600 nxënës. Pajisjet sipas konfigurimeve të mësipërme janë të lidhura në rrjete të brendshme kabllore me *switch*, pa ndonjë program menaxhimi, apo aplikacion për përmbajtjen lëndore.

Ndër problemet e TIK në arsim mund të përmendim se:

- Raporti numër kompjuterësh në përdorim për nxënës, ndryshon nga shkolla në shkollë. Ky raport është afërsisht 1:27 në disa raste edhe me i ulët;
- Nxënësit mund të marrin informacion vetëm në laboratorët kompjuterikë, por jo në mjedise të tjera të shkollave, si p.sh.: biblioteka;
- Në më shumë se 1/3 e shkollave, nxënësit kanë mundësi të kufizuara për marrjen e informacionit online;
- Mungojnë plotësisht përmbajtjet digjitale në gjuhën amtare. Shfrytëzohen vetëm përmbajtjet nga interneti që dallojnë nga burimi i shfrytëzuar;
- Është shfaqur rreziku i ekspozimit përballë përmbajtjeve të papërshtatshme;
- Nuk ka ndërgjegjësim të fëmijëve në përdorimin e internetit për dukuri si tallja, fyerja në internet (*cyberbullying*) ose abuzimi online me fëmijët në internet (*grooming*).

Me gjithë investimet e bëra, përdorimi i TIK-ut në institucionet arsimore është i kufizuar. Më shumë investime dhe vëmendje nevojitet për TIK-un në edukim, për të mundësuar një shoqëri të bazuar në dije dhe për të rritur aftësitë TIK të përdoruesve në masë të gjerë.

KËRKIMI SHKENCOR DHE INOVACIONI

Politikat e ndërmarra në fushën e kërkimit shkencor, gjatë 2009-2013, kanë synuar reformimin e këtij sektori të rëndësishëm për ekonominë dhe zhvillimin e vendit. Zbatimi i kësaj reforme në sistemin e shkencës, konstatohet se pati disa arritje modeste në sy-

nimin kryesor të saj për të integruar arsimin e lartë me shkencën.

Në këtë periudhë u krijua Axhencia e Kërkimit, Teknologjisë dhe Inovacionit (AKTI), e cila ka bërë disa përpjekje për të rritur pjesëmarrjen në projekte të kërkimit shkencor në programet komunitare dhe ato ndërkombëtare. Qeveria shqiptare mobilizoi fonde nga buxheti i shtetit dhe akordoi 550 vende të reja pune e mbështeti doktorantët më të mirë nëpërmjet programit *Brain Gain* dhe fondit të ekselencës.

Një ndër treguesit kryesorë të mungesës së progresit në fushën e kërkimit shkencor është numri mjaft i ulët i përfshirjes së institucioneve kërkimore shqiptare në programet ndërkombëtare të kërkimit shkencor dhe përfitimi prej tyre. Kjo vjen si pasojë e mungesës së kapaciteteve të duhura institucionale dhe njerëzore.

Në “Programin e Shtatë Kuadër” (FP7) ka patur 245 aplikime me 34 projekte të fituara e shprehur në përqindje, me një total prej 13.87%. Ky është një rezultat mjaft i ulët, krahasuar me vendet e rajonit. Sa më sipër, nxjerrim në pah nevojën për përpjekje të mëtejshme për nxitjen e aplikimeve nga kërkuesit shqiptar në programet komunitare të kërkimit shkencor.

Në korrik 2014 u nënshkruar marrëveshja ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë, mbi pjesëmarrjen në programin “Kuađer Horizon 2020” – programi për kërkim dhe inovacion.

Sfidat e mëtejshme lidhen me reformat e reja që po bën qeveria në arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor e inovacionin duke synuar: (i) zgjerimin dhe rritjen e cilësisë së kërkimit shkencor e inovacionit në Shqipëri, bazuar në treguesit e OECD; (ii) përfshirjen më aktive të institucioneve të kërkimit shkencor shqiptar në “Hapësirën Evropiane të Kërkimit” (ERA), (iii) përmirësimin e cilësisë dhe orientimin e kërkimit shkencor drejt nevojave të tregut nëpërmjet forcimit të lidhjeve të programeve kombëtarë dhe ndërkombëtarë me biznesin.

SHOQËRI E SIGURT INFORMACIONI, KOMUNIKIME TË SIGURTA, CERTIFIKIMI ELEKTRONIK

Nga viti 2009 funksionon "Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik" (AKCE), i cili është institucioni që ka përgjegjësinë e mbikëqyrjes së zbatimit të ligjit, akteve të tjera nënligjore dhe standardeve e kërkesave teknike që duhet të përmbushen nga një "Ofruer i Shërbimit të Certifikimit" (OSHC), i cili lëshon certifikata elektronike të kualifikuara.

Aktualisht pranë AKCE janë regjistruar dy OSHC:

- Axhencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI), e cila e ofron shërbimin për nëpunësit e administratës publike. Ky shërbim ofrohet falas për administratën publike.
- ALEAT SHPK, i cili e ofron shërbimin për sektorin shtetëror dhe privat, në zbatim të kontratës koncesionare me Ministrinë e Punëve të Brendshme. Në kuadër të dixhitalizimit të shërbimeve, që i ofrohen qytetarëve, po i jepet shtysë përdorimit të shërbimeve elektronike si autentifikimi dhe nënshkrimi elektronik, që lejon verifikimin e identitetit të përdoruesit dhe të dokumentit të firmosur, në mënyrë që të lehtësohet përdorimi i tyre në distancë dhe të garantohet siguria në standardet e kërkuara në fushë.

Është në proces hartimi i një ligji të ri për nënshkrimin dhe identifikimin elektronik. Ky ligj i ri synon transpozimin e rregullores evropiane No 910/2014 të Parlamentit Evropian dhe këshillit të datës 23 Qershor 2014 mbi identifikimin elektronik dhe shërbimet e besueshmërisë për transaksionet elektronike në tregun e brendshëm dhe riapelimi i direktivës 1999/93/EC.

MBI SIGURINË KOMPJUTERIKE

Krahas ndryshimeve të "Kodit penal" në vitin 2008 dhe përfshirjen e dispozitave për krimin kibernetik, në përputhje me Konventën e Këshillit të Evropës (CoE 185), u krijua në vitin 2009 sektori për krimin kibernetik në policinë e shtetit dhe ALCIRT (Axhencia Kombëtare për Sigurinë Kompjuterike) në vitin 2011.

Aktualisht, në faqen e policisë së shtetit ofrohet shërbimi për raportimin online të krimit kompjuterik, duke dhënë në raportim llojet e shkeljeve apo veprës kompjuterike http://www.asp.gov.al/denonco_kk/raportim.php. Është e nevojshme të ketë më shumë informacion dhe ndërgjegjësim të përdoruesve për përdorimin e kësaj faqeje interneti dhe krimin kibernetik. Është në proces hartimi i dokumentit të politikës për sigurinë kompjuterike që pritet të miratohet së shpejti.

Rritja e përdorimit të teknologjisë TIK shtron nevojën e fuqizimit të kapaciteteve dhe rritje të bashkëpunimit ndërinstitucional për ndjekjen dhe parandalimin e rreziqeve që vijnë nga krimi kibernetik. Gjithashtu, është i nevojshëm kooperimi i ngushtë në nivel rajonal e global dhe përmirësimi i lehtësuarit për sigurinë e rrjeteve dhe informacionit, në përputhje me praktikën e BE-së.

PRAKTIKAT PËR INTERNETIN E SIGURT (SAFER INTERNET)

Shqipëria ka miratuar një plan veprimi për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve (VKM nr. 182/2012). Në këtë dokument parashikohen edhe disa aktivitete për mbrojtjen online të fëmijëve. Në zbatim të këtij plani, u nënshkrua në shkurt 2013 nga kompanitë më të mëdha të komunikimeve elektronike në Shqipëri dhe Shoqata e Kompanive IT, (AITA) kodi i sjelljes, si një praktikë vetrregulimi. Me nënshkrimin e këtij kodi kompanitë janë angazhuar për ofrimin e instrumenteve teknike të filtrimit si dhe për ofrimin e këshillimit prindëror, për mbrojtjen e fëmijëve

dhe të rinjve nga përmbajtjet e paligjshme, të dëmshme në komunikimet elektronike. Prej disa vitesh, në Shqipëri janë organizuar periodikisht aktivitete ndërgjegjësuere për një internet më të sigurt dhe aktivitete në ditën mdërkombëtare të “Safer Internet”.

Rritja e ndërgjegjësimit për kontrollin prindëror, mbrojtja e fëmijëve nga përmbajtje të paligjshme dhe të dëmshme në internet dhe medien online kërkon më shumë vëmendje dhe angazhim të institucioneve dhe aktorëve të ndryshëm si të sektorit privat, organizatave jo fitimprurëse, medie, shkollave dhe komunitetit të prindërve.

Shqipëria është pjesë e “Aleancës Globale kundër Abuzimit Seksual ndaj Fëmijëve në Internet”, të krijuar më 5 dhjetor 2012. Vendet e aleancës kanë rënë dakord të punojnë për katër objektiva:

- Rritjen e përpjekjeve për identifikimin e viktimave dhe sigurimi se ata do të marrin asistencën, përkrahjen dhe mbrojtjen e nevojshme;
- Rritjen e përpjekjeve për të hetuar rastet e abuzimit seksual ndaj fëmijëve në internet dhe për të identifikuar dhe ndjekur penalisht shkelësit e ligjit;
- Rritjen e ndërgjegjësimit të fëmijëve, prindërve, edukatorëve dhe komunitetit në tërësi për rreziqet;
- Reduktimin e disponueshmërisë së pornografisë së fëmijëve në internet dhe reduktimi i ri-viktimizimit të fëmijëve.

QEVERISJA E HAPUR PËRMES TIK

Partneriteti për Qeverisjen e Hapur (PQH-OGP) është një ndër instrumentet më të rëndësishëm për të nxitur transparencën qeveritare në nivel global, për të rritur pjesëmarrjen qytetare në jetën publike dhe për të përdorur teknologjitë e reja për të përmirësuar efikasitetin administrativ dhe për luftuar korrupsionin.

Plani i parë i veprimit për 2011-2013 i PQH-OGP u fokusua kryesisht në rritjen e cilësisë dhe efikasitetit në menaxhimin e shërbimeve të burimeve publike, duke zbatuar masat në fushën e transparencës fiskale, qasjen në informacion, përdorimin e teknologjisë së informacionit (IT) dhe pjesëmarrjen e qytetarëve në procesin e zhvillimit të politikave publike.

Gjatë vitit 2014 u punua për hartimin e planit të dytë të veprimit për OGP. Hartimi i këtij plani u bë me një proces të gjatë konsultimi me pjesëmarrje të gjerë të grupeve të interesit. Plani i dytë i veprimit ka hyrë në fuqi në muajin korrik të vitit 2014. Në zbatim të programit të qeverisë dhe planit të OGP-së u hartua dokumenti i politikës për implementimin e të dhënave të hapura, që u miratua me Vendimin e Këshillit të Ministrave Nr. 147 dt. 18.2.2015.

Në përmbushje të angazhimeve për një qeverisje të hapur, funksionon portali për transparencë të shpenzimeve buxhetore, si rubrikë e veçantë në faqen e Ministrisë së Financave¹⁰.

Në të gjitha faqet zyrtare të ministrive dhe atë të kryeministrisë është krijuar rubrika për raportim të korrupsionit dhe marrjen e mendimit qytetar për çështje të ndryshme. Në programin e qeverisë 2013 – 2017, parashikohet “Realizimi i një procesi të gjerë konsultativ me shoqërinë civile për nismat e reja ligjore, si dhe për monitorimin e vlerësimin e tyre”. Në zbatim të këtij programi dhe angazhimeve në OGP, u miratuan dy ligje: “Ligji për njoftimin dhe konsultimin publik” dhe “Ligji për të drejtën e informimit”.

INFRASTRUKTURA PËR INFORMACIONIN GJEOHAPËSINOR

Informacionin gjeografik (GI) dhe shërbimet e të dhënave gjeohapësinore janë pjesë e domosdoshme e shoqërisë së informa-

¹⁰ <http://www.financa.gov.al/al/raportime/thesari/pagesa-te-kryera-nga-drejtoria-e-pergjithshme-e-sherbimeve-financiare;>

cionit dhe e-Government. Në bazë të ligjit Nr. 72/2012 u krijua ASIG. Gjatë vitit 2014 u hodhën bazat për krijimin e gjeoportalit kombëtar. Krijimi i “Gjeoportalit kombëtar”, është një risi e një rëndësie të veçantë në aspektin e shërbimit online të informacionit hartografik dhe gjeoinformacionit, së bashku me databazën.

Vendosja e këtij shërbimi për herë të parë në Shqipëri, bën të mundur unifikimin e informacionit, në bazë të standardeve të “INSPIRE”, shmang mbivendosjet në marrëdhëniet e pronësisë, eliminon burokracinë e komunikimit dhe lehtëson përdorimin e informacionit hartografik.

PËRGATITJA E QEVERISJES VENDORE PËR E-QEVERISJE

Strategjia SNSHI 2008-2013 ishte e fokusuar në zhvillimin e e-qeverisjes në nivel qendror. Ajo vendoste disa objektiva të përgjithshme për e-qeverisjen në nivel vendor e shoqëruar në planin e veprimit me disa aktivitete për rritjen e ndërgjegjësimit për e-qeverisjen. Vrojtme periodike të kryera nga AKSHI për e-qeverisjen në pushtetin vendor tregojnë se ka bashki, si: Tirana, Durrësi, Korça, Elbasani, Shkodra, Lezha etj., dhe disa komuna, si: komunat e qarkut Shkodër, Lezhë etj., që kanë zhvilluar praktika të e-qeverisjes si për ofrimin e informacionit për shërbimet, e-pjesëmarrjes etj.

Përdorimi i TIK-ut në këto njësi vendore ka gjetur hapësirë në përmirësimin e proceseve administrative, lehtësimin e qasjes ndaj informacionit dhe përmirësimin të cilësisë së shërbimeve në një numër fushash të veprimtarisë së pushtetit vendor të tilla, si: taksat, buxhetet, planifikimi dhe menaxhimi i territorit, inspektimi, emergjencat, përfshirja e qytetarëve dhe bizneseve në vendimmarrje deri në modelet më të avancuara të ngritjes së “Zyrave me një ndalesë” etj.

Ndërkohe ka një numër të madh komunash

dhe bashki të vogla që ende mbeten larg përdorimit të TIK-ut për e-qeverisjen. Pavarësisht përpjekjeve, vetëm në pak raste dokumentet strategjike të QV citojnë objektiva, programe dhe projekte për e-QV (p.sh.: Lezha¹¹), gjë që dëshmon për mungesën e një vizioni afatgjatë në fushën e e-qeverisjes të QV-ve. Prania, ende e kufizuar, e NJQV-e në *web*, sipas standardeve të aprovuara, është shenjë e një stadi të ulët zhvillimi të sektorit.

Zhvillimi i unifikuar dhe i harmonizuar i e-qeverisjes, si për nivelin qendror dhe atë vendor, si dhe mbështetja e zhvillimit të e-qeverisjes në QV është e nevojshme për të shtrirë përfitimet nga përdorimi TIK në të gjitha shtresat dhe nivelet.

SFIDAT PËR “AXHENDËN DIXHITALE 2015-2020”

Në përfundim të analizës së gjendjes aktuale vërehet se ka ende nevojë për:

- Plotësim dhe përmirësim ligjor e rregullator që t’i përgjigjet zhvillimit dinamik të kësaj fushe dhe krijimit të një tregu të vetëm dixhital të gatshëm për t’u bërë pjesë e zhvillimeve rajonale e globale;
- Zhvillimin e infrastrukturës TIK që duhet të orientohen në rritjen dhe shtrirjen e aksesit broadband të shpejtë dhe super të shpejtë në të gjithë territorin e vendit;
- Rritjen e penetrimit të internetit në familje dhe biznese në kuadër të zvogëlimin të hendekut dixhital;
- Rritjen e numrit të shërbimeve online që mundësojnë marrjen e tyre, pjesërisht ose plotësisht, në rrugë elektronike nga informimi deri në transaksione të plota online;
- Zhvillimin e rrugëve të dhura të ofrimit të shërbimeve publike përmes pikave të kontaktit online dhe zyrave me një ndalesë;
- Implementimin e kuadrit të ndërvepri-

¹¹ Plani Strategjik i Bashkisë Lezhë, 2013-2030

- mit të sistemeve dhe shërbimeve;
- Standardizimin e TIK, si një garanci për zhvillim të integruar dhe të qëndrueshëm të shoqërisë së informacionit, të shtrirë në të gjithë sektorët;
 - Nxitjen e sektorit privat për zhvillimin e aplikacioneve në interes dhe në përgjigje të nevojave të qytetarit dhe biznesit;
 - Zhvillimin e infrastrukturës mbështetëse në administratën publike, si në nivel qendror dhe në atë vendor për zhvillimin e sistemeve dhe shërbimeve;
 - Rritjen e kapaciteteve dhe dijes për TIK për administratën dhe përdoruesit qytetarë dhe biznes;
 - Bashkëpunin ndërinstitucional dhe në nivel rajonal e global për një internet dhe shoqëri informacioni të sigurt;

KAPITULLI II

2

VIZIONI, POLITIKAT DHE PRIORITETET STRATEGJIKE

VIZIONI

Strategjia ndërsektorale “Akhenda dixhitale e Shqipërisë 2015-2020” synon drejtimin më të koordinuar dhe më efikas të investimeve në sektorin e teknologjive të informacionit dhe komunikimeve, me qëllim ofrimin e shërbimeve cilësore për qytetarin dhe përmirësimin e jetesës. Këto politika janë të harmonizuara me strategjitë sektoriale si dhe të përafuara me “Akhendën evropiane 2020” dhe “Strategjinë Rajonale SEE-2020”.

Vizioni

Një shoqëri e bazuar në dije dhe informacion, nëpërmjet konsolidimit të infrastrukturës dixhitale në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë; përmirësimi i cilësisë së shërbimeve publike online dhe rritjes së transparencës së qeverisjes.

Prioritetet madhore të kësaj strategjie janë: përmirësimi i infrastrukturës kombëtare të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit; zhvillimi i qeverisjes elektronike si dhe krijimi i kadastrës shumëqëllimshme. Këto janë prioritetet afatgjata, të parashikuara në SKZHI dhe të shtrira në kohë në periudhën 2015-2020:

1. Përmirësimi i infrastrukturës kombëtare të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit, si shtylla kryesore e një zhvillimi të shpejtë të shoqërisë së informacionit dhe rritjes së gatishmërisë elektronike.
 - Rritja e aksesit me shpejtësi të lartë transmetimi, të paktën 100 Mbps deri në 50% të familjeve, dhe të paktën 30 Mbps për të gjithë popullatën.
 - Rritja e përqindjes së popullsisë që përdor internetin nga 50% në fund të 2013-ës, në 90% në fund të 2020-ës.
 - Numri i bizneseve që përdorin TIK për e-tregtinë të jetë 50%;
 - Të gjitha shkollat me akses interneti *broadband*;
2. Zhvillimi i qeverisjes elektronike dhe ofrimi i shërbimeve publike interaktive nëpërmjet internetit për qytetarin dhe biznesin.
 - Ofrimi në mënyrë interaktive i shërbimeve publike për individët dhe biznesin, në 50 % në fund të vitit 2017;
 - Rritja e qeverisjes elektronike duke siguruar ndryshimin në renditje me 10 vende deri në vitin 2020. (Rritja e indeksit të gatishmërisë së qeverisjes elektronike

- sipas UNPAN¹², nga 0. 5046, në fund të vitit 2013, në 0.7 në fund të vitit 2017);
- Thjeshtëzimi i procedurave administrative dhe riorganizimi i proceseve;
 - Ndërtimi i një modeli shërbimesh me në qendër qytetarin, nëpërmjet krijimit të sportelit unik për shërbimet publike, si dhe përmirësimit të aksesit në shërbime nga qytetarët dhe rritje e transparencës për shërbimet e çdo institucioni publik, kryesisht, nëpërmjet përdorimit të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit.
 - Sisteme bazë të ndërlidhura në masën 100%;
 - Shërbime bazë jetësore për qytetarët dhe bizneset të ofruara elektronikisht në nivel qendror dhe vendor;
 - Rritje me 30-50% të shkallës së përdoruesve të shërbimeve elektronike dhe e-qeverisjes;
3. Vënia në zbatim e politikës kombëtare për krijimin e “Infrastrukturës Kombëtare të të Dhënave Hapësinore” (NSDI) dhe Kadastrës Shumëqëllimshme përmes:
- Ndërtimit të gjeoportalit dhe rrjetit gravimetrik;
 - Krijimit të kadastrës shumëqëllimëshe;
 - Vënies në funksion dhe certifikimit të rrjetit aktiv ALBPOS dhe ndërtimit të rrjetit pasiv ALBPOS;
 - Ndërtimit të rrjetit të nivelacionit, klasi I dhe II dhe marrja e certifikimeve evropiane;
 - Mirëmbajtjes dhe përditësimit të rrjeteve sipas standardeve evropiane.

PARIMET KRYESORE TË POLITIKËS PËR ZHVILLIMIN E “AXHENDËS DIXHITALE”

Kjo strategji do të ketë si motor të saj kryesor ofrimin e shërbimeve ndaj qytetarëve dhe

bizneseve. Ndër të tjera ajo do të bazohet në parimet e mëposhtme, të cilat përcaktojnë procesin e zhvillimit të shoqërisë së informacionit në Shqipëri:

- *Njerëzit janë të parët. Çdo program, projekt dhe veprimtari duhet të respektojë të drejtat e qytetarëve, duke përfshirë edhe të drejtën e privatësisë.*
- *Fuqizimi individual: fuqizimi individual, si rrjedhojë e fuqisë transformuese të teknologjive dixhitale në të gjithë ekonominë tonë dhe të shoqërisë. Me rritjen e përdorimit të teknologjive dixhitale do të rritet edhe fuqizimi individual.*
- *Aksesi në shërbimet e ofruara nga qeveria. Qeveria do të investojë në sisteme, infrastrukturë dhe shërbime që synojnë uljen e korrupsionit, rritjen e transparencës si dhe rritjen e ndërveprimit me qytetarët dhe bizneset.*
- *Përputhje e plotë me politikat e Bashkimit Evropian. Ndërtimi i shoqërisë së informacionit në Shqipëri duhet të jetë në përputhje me aquis të Bashkimit Evropian. Gjithashtu, duhet të jetë në përputhje me politikat e Bashkimit Ndërkombëtar të Telekomunikacioneve (ITU), Këshillit të Evropës si dhe organizatat e tjera ndërkombëtare e rajonale, duke marrë parasysh nivelin e zhvillimit kombëtar dhe gjendjen e vendit.*
- *Integrimi kombëtar i burimeve TIK. Përmirësimi i efikasitetit të investimeve publike në TIK, bazuar në integrimin e të dhënave për përshtatshmëri të plotë midis sistemeve. Përputhje me standartet e BE-së për një treg të vetëm dixhital.*
- *Bashkëpunimi ndërkufitar, rajonal e më tej. Ky bashkëpunim do të përqëndrohet në disa fusha, si: kërkimi dhe inovacioni; teknologjitë e informacionit dhe komunikimi; konkureshmëria e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme; përfshirja sociale; harmonizimi i mbrojtjes dixhitale online etj. në përputhje me shtyllën 1 të*

¹² United Nations Public Administration Network.

“Axhendës Dixhitale Evropiane 2020” - Treg i Vetëm Dixhital¹³

- *Bashkëpunim qeveri qendrore – qeveri vendore. Qeveria do të ndërtojë politika mbështetëse dhe rregullatore për dixhitalizimin e shërbimeve për qeverisjen vendore si dhe do të koordinojë interoperabilitetin për e-shërbimet e përbashkëta dhe të deleguara;*
- *Besimi dhe siguria e rrjeteve dhe informacionit. Qeveria do të vërë në zbatim një sistem normash, sanksionesh dhe burimesh për të garantuar sigurinë e të dhënave dhe sistemeve TIK. Të gjitha përpjekjet e ndërmarra në fushën e shoqërisë së informacionit duhet të ndjekin parimet e pranuar dhe standardet e sigurisë për të mos krijuar kushteshtesë që mund të komprometojnë ose çënojnë të dhënat personale ose të palëve të treta. Këto përfshijnë identifikimin dhe autentifikimin, mbrojtjen e të dhënave, mbrojtjen nga krimi kibernetik, mbrojtjen e të dhënave intelektuale, mbrojtjen e konsumatorit etj.*
- *Efektiviteti dhe eficensa. Zhvillimi i shoqërisë së informacionit duhet të implementohet nëpërmjet projekteve, të cilat mbështesin qëllimet dhe prioritetet e politikave shtetërore, të përcaktuara në strategjitë në nivel kombëtar, rajonal dhe vendor nëpërmjet përdorimit më efikas dhe eficient të burimeve të kufizuara.*
- *Cilësia e përmbajtjes dixhitale. Çdo veprimtari, projekt ose iniciativë që*

çon në krijimin e përmbajtjes dixhitale, veçanërisht ato që kanë karakter kombëtar, do të mbështeten dhe strukturohen si pjesë e sistemit të trashëgimisë kombëtare dixhitale.

- *Bashkëpunim-partneritet publik privat (PPP). Në veprimtaritë e saj, qeveria do të bashkëpunojë dhe do të bazohet në dijen, aftësitë dhe fleksibilitetin e bizneseve, universiteteve dhe organizatave jofitimprurëse dhe joqeveritare në Shqipëri, për një zhvillim eficient të shoqërisë së informacionit në Shqipëri.*
- *Neutraliteti teknologjik. Parimi i neutralitetit teknologjik në veprimtaritë rregullatore të lidhura me zhvillimin e komunikimeve elektronike, me qëllim mbrojtjen e interesit të qytetarëve dhe konsumatorëve dhe sigurimi i një interneti të hapur.*
- *Për vetë natyrën e TIK, si teknologji e interesit të përgjithshëm, por dhe për shkak të ndikimit në rritje që ka përdorimi i TIK, “Axhenda Dixhitale 2015-2020” i shtrin efektet në të gjithë sektorët e ekonomisë dhe të jetës sociale.*

Zhvillimi i shoqërisë së informacionit në Shqipëri është një objektiv i përbashkët i të gjithë aktorëve, si: sektori publik, bota akademike, OJQ-të, shoqëria civile dhe organizatat private. Realizimi i suksesshëm i këtij objekti lidhet me mirëkoordinimin dhe harmonizimin e zhvillimeve midis të gjithë sektorëve dhe aktorëve.

¹³ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/our-goals/pillar-i-digital-single-market#Article>

KAPITULLI III

3

OBJEKTIVAT E POLITIKËS DHE PRODUKTET MADHORE

Strategjia “SNAD 2015-2020” është pjesë e kuadrit strategjik të hartuar nga qeveria shqiptare dhe mbulon të gjitha fushat e zhvillimit të shoqërisë e qeverisjes. Për të pasur një shoqëri të bazuar në dije dhe informacion, për një zhvillim të qëndrueshëm ekonomik dhe social, konsolidim të infrastrukturës dixhitale në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë duke respektuar me rigorozitet parimet evropiane të konkurrencës së lirë e të ndershme, duke përmirësuar cilësinë e shërbimeve publike dhe duke rritur transparencën e qeverisjes, fushat kryesore janë:

Sipas fushave të përcaktuara, objektivat dhe aktivitetet e parashikuara për t’u kryer janë paraqitur në vijim:

PRIORITETI STRATEGJIK 1: POLITIKA PËR ZHVILLIMIN E QEVERISJES ELEKTRONIKE DHE OFRIMI I SHËRBIMEVE PUBLIKE INTERAKTIVE PËR QYTETARËT DHE BIZNESET

Politikat e zhvillimit të qeverisjes elektronike synojnë ofrimin e shërbimeve cilësore dixhitale për qytetarin. Kjo qasje e re do të rrisë mundësitë për rritjen e performancës së punës së institucioneve të

qeverisjes qendrore dhe lokale, si pasojë e përpjekjeve të përbashkëta për zgjidhje më të qëndrueshme, afatgjata dhe të sigurta. Qëllimi përfundimtar është koordinimi i punës dhe bashkëpunimi ndërmjet aktorëve të fushës TIK për ofrimin e shërbimeve dixhitale.

Objektiv 1.

Shtimi dhe promovimi i shërbimeve elektronike, e-shërbimeve për qytetarët dhe biznesit me 350 shërbime online. Prioritet do të jetë rritja e transparencës dhe përmirësimi i shërbimeve në administratën publike sipas parimeve të iniciativës “Open Government Partnership”;

Duke u nisur nga objektivi i mësipërm, të gjitha vendimet për investimet buxhetore në TIK duhet të jenë në përputhje me programet buxhetore afatmesme të qeverisë dhe të shërbejnë si një mjet për aplikimin e prioriteteve të qeverisë Shqiptare.

Arritja e këtij objektivi do të synohet nëpërmjet aktiviteteve të mëposhtme:

➤ *Përmirësimi i shërbimeve ndaj publikut;*

Në përmirësimin e shërbimeve ndaj publikut përfshihen krijimi i sistemeve back-office dhe front-office, për ofrimin e shërbi-

meve, marrjes së dokumenteve që lëshohen nga shteti shqiptar në nivel qendror dhe lokal, aplikimeve dhe deklarimeve, veprimeve financiare etj., duke pasur si qëllim ofrimin e këtyre shërbimeve në qendra unike të ofrimit të integruar të shërbimeve (one stop shop).

- *Përmirësimi i efikasitetit të qeverisë në administrimin e të ardhurave dhe shpenzimeve;*

Në këtë drejtim synohet përmirësimi i sistemeve ekzistues dhe krijimi i sistemeve të reja TIK që përfshijnë sistemin e tatimitaksave, doganave, menaxhimit të kontratave dhe konçesioneve, shërbimet e përkrahjes sociale dhe atyre me aftësi të kufizuar, administrimit dhe menaxhimit të pasurive shtetërore, administrimit të shpenzimeve në bujqësi, në shëndetësi, në arsim, në drejtësi, në pushtetin lokal etj.

- *Ndihma e sistemeve TIK në aplikimin me sukses të reformës administrative, reformës territoriale dhe asaj në drejtësi;*

Implementimi i reformave të mëdha të ndërrmara nga qeveria shqiptare, si: reforma territoriale, reforma administrative dhe ajo në drejtësi kërkojnë patjetër një mbështetje në sistemet TIK si elemente ndihmëse në realizimin e këtyre reformave. Duke u nisur nga ky qëllim, synohet ngritja dhe funksionimi i sistemit të adresave dhe lidhja me regjistrin kombëtar të popullsisë, sisteme TIK që ndihmojnë në rritjen e performancës së pushtetit lokal, në përmirësimin e sistemeve TIK në shërbim të gjykatave, noterisë dhe përmbarrimit, regjistrimit të pronave, menaxhimit me efikasitet të sistemit të burgjeve, ngritjes së nivelit të administratës qendrore dhe lokale etj.

- *Rritja e efikasitetit të sektorit prodhues, bujqësisë, turizmit dhe industrisë nëpërmjet sistemeve TIK;*

Me anë të saj synohet modernizimi i se-

ktorëve prodhues të vendit nëpërmjet TIK, mundësimi i plotësimit të standardeve dhe kualitetit të produkteve e shërbimeve në përputhje me direktivat e Komunitetit Evropian, në mënyrë që të rriten eksportet e produkteve bujqësore dhe blegtorale, ushqimore dhe minerare, si dhe të transferimit të teknologjive.

- *Administrimi dhe standardizimi i bazës së të dhënave shtetërore, si një mjet ndihmës në mirëfunksionimin dhe administrimin e informacionit në shërbim të rritjes së shërbimeve ndaj biznesit dhe qytetarit, sigurisë publike dhe luftës kundër krimit;*

Ky aktivitet do të kujdeset për konsolidimin e bazave të të dhënave ekzistuese dhe ndërtimin e databazave të reja shtetërore, ndërveprimin ndërmjet tyre, ndërmjetësimin me sistemet online të të dhënave dhe aplikimet, ku do të kemi parasysh që si bazë për ngritjen dhe konsolidimin e këtyre bazave të të dhënave do të shërbejë numri unik identifikues për personat dhe bizneset.

- *Rritja e kapaciteteve njerëzore duke filluar përdorimin e teknologjive të reja nga sistemi parashkollor deri në administratën publike dhe drejtuesit e lartë;*

Shoqëria shqiptare duhet të jetë e përgatitur për sfidat e reja, të cilat kërkojnë përvetësimin e teknologjive të informacionit. Gjithashtu, çdo sistem ekzistues TIK apo që do të ndërtohet, nuk mund të vihet në efikasitet pa ndihmën e burimeve njerëzore, të cilat duhet të parapërgatiten për përdorimin e tyre. Prandaj del e nevojshme që të aplikohen programe të edukimit në TIK, të cilat do të fillojnë që nga arsimit parashkollor, cikli i ulët arsimor, shkollat e mesme dhe të larta, arsimit profesional deri te ngritja e nivelit të njohurive në TIK për nëpunësit e administratës qendrore dhe asaj lokale në të gjitha nivelet.

- *Rritja e performancës dhe efikasitetit të*

pushtetit lokal përmes përdorimit të sistemeve dhe metodologjive të reja nëpërmjet TIK;

Qëllimi i qeverisë shqiptare është të vendosë një marrëdhënie shërbimi cilësor midis administratës qendrore dhe lokale dhe publikut, duke e trajtuar çdo qytetar sipas konceptit “Customer Care” (klient) të shërbimeve qeveritare. Në këtë kuptim, përmirësimi dhe konsolidimi i përdorimit të TIK në administratën qendrore nuk mund të veçohet nga përdorimi i TIK në administratën lokale, e cila është përgjegjëse për një pjesë të mirë të shërbimeve ndaj publikut.

- *Rritja e transparencës me publikun në shërbim të komunikimit me publikun dhe luftës kundër korrupsionit;*

Ky aktivitet synon rritjen e besimit të publikut ndaj qeverisë, informimin për të ardhurat dhe shpenzimet qeveritare, për proceset e rekrutimit dhe funksionimit të administratës shtetërore, për detyrimet dhe angazhimet e qeverisë, për legjislacionin ekzistues dhe nismat ligjore, vendimet dhe urdhrat, për angazhimet ndërkombëtare etj. Gjithashtu, kjo pjesë e programit përfshin edhe detyrimet që rrjedhin nga nisma për një partneritet të hapur (OGP).

- *Integrimi i të gjitha sistemeve IT dhe shërbimeve elektronike, me realizimin në praktikë të ndërveprimit “Connected IT systems” dhe “e-Services”*

Ky aktivitet synon:

- Rritjen e numrit të shërbimeve tërësisht elektronike të aksesueshme nga çdo pajisje e lidhur në internet, kompjuter, telefon celular, iPad etj;
- Lehtësimin e aksesit dhe përmirësimin e shërbimeve elektronike për qytetarin dhe biznesin përmes ofrimit të tyre online në portalin unik qeveritar e-albania.
- Luftën kundër korrupsionit, duke reduktuar burokracinë në administratën publike;
- Rritjen e efikasitetit, efektivitetit dhe

transparencës së qeverisjes, duke u bazuar në parimet e iniciativës së një qeverisje të hapur;

- Rritjen e pjesëmarrjes së qytetarëve në qeverisje dhe vendimmarrje etj.

Objektiv 2

Inovacioni kundër korrupsionit - Qendra me një ndalesë.

Qeveria shqiptare ka ndërmarrë për herë të parë reformën për ofrimin e integruar të shërbimeve publike që do të ofrohen nga administrata publike në qendrat me një ndalesë (PSM).

Programi “Inovacioni kundër korrupsionit”, ka për qëllim reformimin e konceptit të shërbimit publik, duke kontribuar në modernizimin e shërbimeve publike, duke thjeshtuar e integruar procedurat dhe unifikuar ofrimin e shërbimeve në një qendër të vetme (Qendër e Shërbimit Publik). Programi, gjithashtu, do të kontribuojë në një nga prioritetet e qeverisë - luftën kundër korrupsionit.

Ky mision i dyfishtë (përmirësimi i shërbimeve publike dhe lufta kundër korrupsionit), do të arrihet duke zbatuar një seri reformash; risish të procedurave administrative si dhe mjete e instrumente të nevojshme TIK për shpërndarjen e shërbimeve në një format të PSM. Rritja e përfutimit, përmirësimi i ofrimit të shërbimeve dhe reduktimi i korrupsionit çon në:

- Zvogëlimin e kohës dhe shpenzimeve të qytetarëve në marrjen e shërbimeve publike;
 - Marrjen e shërbimeve në një dritare të vetme (single window);
 - Përmirësimin e cilësisë së shërbimeve duke përdorur zgjidhje të reja inovative;
 - Rritjen e besimit dhe kënaqësisë së qytetarëve nga mënyra e ofrimit të shërbimeve nga administrata;
- Për të arritur këtë objektiv madhor do të ndiqen disa hapa, të cilat konsistojnë në:
- Përmirësimin e mjedisit rregullator dhe rindërtimin e strukturës së re inxhi-

nierike, duke ndërtuar koordinimin institucional;

- Ndërtimin e infrastrukturës së duhur; (Dixhitalizimi dhe modernizimi + ndërtimi);
- Vendosjen e një sistemi monitorimi të brendshëm;
- Model të qendëruar të ofrimit të shërbimit;
- Rritje të përgjegjshmërisë duke publikuar rezultatet e performancës;
- Përmirësimin dhe konsolidimin e zhvillimit të infrastrukturës ICT.

Objektiv 3

Plotësimi dhe përmirësimi i kuadrit ligjor për e-qeverisjen dhe shoqërinë e informacionit. Në planin afatmesëm parashikohet sa vijon:

- Hartimi dhe miratimi i ligjit për qeverisjen elektronike e aktet nënligjore në zbatim të tij;
- Hartimi dhe miratimi i aktit nënligjor, në zbatim të ligjit “Për njoftimin dhe konsultimin publik”;
- Projektvendimi “Krijimi dhe rregullat e administrimit të regjistrat elektronik për njoftimet dhe konsultimet publike”;
- Hartimi dhe miratimi i ligjit për identifikimin elektronik, në përputhje me *acquis* të BE-së.

Objektiv 4

Zhvillimi i qeverisjes elektronike (e-Qeverisja) në pushtetin qendror dhe vendor, me qëllim rritjen me 5 vende të indeksit të e-qeverisjes. Zhvillimet për e-Qeverisjen do të udhëhiqen nga parimet për një qeverisje të mirë e transparente, duke nxitur një kulturë bashkëpunimi dhe duke synuar një administratë të hapur, fleksibël dhe bashkëpunuese me qytetarët dhe biznesin. Shqipëria, si vend kandidat, do të ndjekë praktikën e BE-së për e-Qeverisjen dhe do të synojë implementimin e deklaratës së ministrave të BE-së për e-Qeverisjen.

Në zbatim të objektivit 4 synohet realizimi i

aktiviteteve të mëposhtme:

- Implementimi i kornizës kombëtare të ndërveprimit, bazuar në kornizën evropiane të ndërveprimit dhe standardet ndërkombëtare për realizimin e ndërveprimit të sistemeve elektronike;
- Promovimi i shërbimeve elektronike për qytetarët dhe biznesin, të ofruara nëpërmjet platformës qeveritare të ndërveprimit dhe shtimi i shërbimeve të reja në portalin qeveritar e-Albania.al si dhe shtimi i shërbimeve me pagesë online etj;
- Implementimi i standardeve ndërkombëtare për aksesin në faqet zyrtare online të ministrave të linjës për persona me aftësi të kufizuara (**e-accessibility WACG/Web 2.0**);
- Implementimi i sistemit të qarkullimit elektronik të dokumenteve ERDMS në të gjitha ministratë e linjës dhe në administratën qendrore dhe përmirësimi i sistemit të e-kabinetit;
- Krijimi i portalit *open data*, si pjesë e portalit unik të shërbimeve www.e-albania.al;
- Realizimi dhe implementimi i sistemit të gjurmueshmërisë së kërkesave në ministratë e linjës;
- Implementimi i firmës elektronike në ofrimin e shërbimeve dhe komunikimeve zyrtare;
- Zhvillimi i mëtejshëm i sistemit të menaxhimit të financimeve të huaja, EAMIS;
- Rritja e sigurisë së infrastrukturës fizike dhe logjike të rrjetit qeveritar GovNET ;
- Ndërgjegjësimi ndaj rrezikut të kimit kibernetik, për të cilin do të angazohen në aktivitete të ndryshme për bashkëpunimin ndërinstitucional midis strukturave të ndryshme të teknologjisë së informacionit për sensibilizimin e grupeve të interesit dhe parandalimin e rreziqeve të tyre e zhvillimin e praktikave për internet të sigurt.
- Përmirësimi i vazhdueshëm i kapaciteteve të qendrës së të dhënave qeveritare.
- Zhvillimin e e-qeverisjes në njësitë e

qeverisjes vendore (NJQV) përmes:

- o Implementimit të portalit të unifikuar informativ dhe të shërbimeve elektronike për njësitë e qeverisjes vendore;
 - o Realizimit të ndërveprimit përmes platformës qeveritare të ndërveprimit të sistemeve të NjQV-ve me sistemet qendrore, duke filluar me ZRPP, QKR, RKGJC;
 - o Integrimin në portalin e-Albania të shërbimeve që lidhen me NjQV-të, duke filluar me shfaqjen e informacionit për detyrimet e taksave vendore për qytetarët;
 - o Ndërtimit të platformave IT për administrimin e dokumenteve dhe gjurmimit të shpërndarjes së shërbimeve në NJQV.
- Bashkëpunim i ngushtë me qendrat e kërkim-zhvillimit kombëtar dhe ndërkombëtar, për të mbështetur shkëmbimin e gjeoinformacionit midis autoriteteve (teknikat) dhe për të përmirësuar teknologjinë e gjeoinformacionit;
 - Ndërtimi i kadastrës elektronike kombëtare të burimeve ujore.

Për ngritjen e kadastrës elektronike kombëtare për burimet ujore të pijshme nëntokësore dhe mbitokësore, cilësuar si një prioritet kombëtar, do të kryhen aktivitetet:

Ngritja e infrastrukturës për menaxhimin e burimeve ujore nga ana cilësore dhe sasore në nivel baseni kombëtar nëpërmjet sistemit GIS.

Menaxhimi i integruar nëpërmjet sistemit GIS të burimeve ujore falë realizimit të balancës së burimeve ujore, analizave të përdoruesve të burimeve ujore, kontrollit të përdorimit të sasisë dhe të cilësisë së burimeve ujore.

- Akses elektronik në zonat e mbrojtura

Kjo lidhet me sigurimin e transparencës me publikun dhe aktorët e interesuar, gjatë vendimmarrjes dhe iniciativave ligjore në

fushën e natyrës. Aktivitetet e planifikuara konsistojnë në krijimin e një portali online për akses nga publiku dhe aktorë në draft dokumente ligjore, të cilat janë në proces hartimi.

PRIORITETI STRATEGJIK 2: POLITIKA PËR ZHVILLIMIN E INFRASTRUKTURËS TIK DHE KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE NË TË GJITHË SEKTORËT (SHËNDETËSI, ARSIM, MJEDIS, BUJQËSI, TURIZËM, KULTURË, ENERGJI, TRANSPORT ETJ.)

Zhvillimi i infrastrukturës së përparuar të komunikimeve elektronike dhe *broadband* i shpejtë dhe super i shpejtë është një nga drejtimet kryesore të “Axfendes Dixhitale” që do mundësojë plotësimin e kërkesave për akses në rrjetet e shpejta dhe super të shpejta për të gjithë sektorët e ekonomisë, për qytetarët, biznesin dhe vetë qeverinë, si një përdorues i madh i TIK.

Objektivi 1

Infrastrukturë e përparuar e komunikimeve elektronike dhe sigurim i spektrit të mjaftueshëm për zhvillimet e infrastrukturës *broadband* (NGN/LTE/5G etj), me qëllim mbulimin me shërbim të të gjithë territorit dhe 90% të popullsisë deri në vitin 2020.

Arritja e këtij objektivi do të synohet nëpërmjet aktiviteteve të mëposhtme:

- *Hartimit të politikës spektrale për të mundësuar burimet e nevojshme për spektrin e frekuencave, për rrjetet e gjeneratës së ardhshme NGN, 4G/5G në përputhje me praktikën e BE-së dhe angazhimet e MSA-së;*
- *Përmirësimit të kuadrit ligjor e rregullator për administrimin eficient të spektrit në kushtet e konvergencës teknologjike dhe zbatimin e parimeve të neutralitetit*

- teknologjik dhe neutralitetit të rrjeteve për sigurimin e një Interneti të hapur;
- Ndërmarrjes së hapave të nevojshme për lehtësimin e procedurave për ndërtimin e infrastrukturës së komunikimeve elektronike që i përgjigjet kërkesave të së ardhmes.
 - Nxitjen e bashkë-investimeve dhe bashkëpërdorimit të infrastrukturës broadband në të gjithë vendin.
 - Promovimin dhe mbrojtjen e të dhënave personale në shërbimet online, aplikacionet mobile, shërbimet “cloud”; big data dhe Internet of Things si dhe mbrojtja e të Drejtës së pronësisë intelektuale në fushën e internetit;

Objektivi 2

Përmirësimi i infrastrukturës TIK në administratën publike për zhvillime të harmonizuara dhe të integruara sipas standardeve ndërkombëtare për e-qeverisjen në të gjithë sektorët (shëndetësi, arsim, mjedis, bujqësi, turizëm, kulturë, energji, transport etj.) me qëllim ndërlidhjen 100% të të gjitha sistemeve deri në fund të vitit 2020.

Infrastruktura shtetërore do të mundësojë ndërlidhjen dhe komunikimin e të gjitha sistemeve të informacionit, në mënyrë që këto sisteme të komunikojnë me njëra-tjetrën, të shkëmbejnë informacion duke mënjeluar praktikatat e sistemeve të shkëputura dhe veçanërisht dublikimin e të dhënave.

Arritja e këtij objekti do të synohet nëpërmjet aktiviteteve të mëposhtme:

- Konsolidimi i infrastrukturës dixhitale në administratën publike;
- Ofrimi i aksesit në internet për administratën publike të sigurt, cilësore, ultra të shpejtë dhe ofrimin e “Shërbimit të komunikimit të unifikuar” në GovNet;
- Rritjen e sigurisë përmes krijimit të qendrës së vazhdueshmërisë së punës “Business Continuity Center dhe Backup” për sistemet qeveritare dhe “Qendrës së Rikuperimit nga Fatkeqësia” (Disaster

Recovery Centre –DRC)” për sistemet qeveritare;

- Përmirësimi i funksionaliteteve për shërbimet që ofrohen nëpërmjet regjistrave kombëtarë dhe bazave shtetërore
- Ky aktivitet synon përmirësimin dhe forcimin e kapaciteteve të infrastrukturës aktuale TIK, (shërbime dhe informacion), që ofrohen dhe do të ofrohen nga këto sisteme: regjistri kombëtar i gjendjes civile dhe regjistri kombëtar i adresave.
- Ndërtimi i sistemit të regjistrat kombëtar të adresave.

Ndërtimi i një sistemi funksional të plotë të regjistrat kombëtar të adresave dhe integrimi i tij (lidhja online me regjistrin kombëtar të gjendjes civile është një prioritet i rëndësishëm. Ky regjistër është një mjet i domosdoshëm që përmirëson, garanton dhe forcon shërbimet publike, sistemin e sigurisë kombëtare dhe zbatimin e reformave në vend.

Objektivi 3

Dixhitalizimi i sistemit arsimor për të rritur cilësinë e arsimit dhe kontribuar në krijimin e një shoqëri bazuar në dije nëpërmjet rritjes së aksesit në kurrikula dixhitale dhe mundësimin të lidhjes të tyre në internet (100%)

Integrimi në një nivel bashkëkohor i përdorimit të TIK-ut në mësimdhënie e mësim-nxënie, ku të gjithë aktorët, si: mësuesit, prindërit, nxënësit, politikëbërësit dhe ofruesit e shërbimeve luajnë role të përcaktuara në krijimin e hapësirave të e-Edukimit, është hapi kryesor për kalimin gradual drejt një shoqërie dixhitale të bazuar në dije. Arritja e këtij objekti do të synohet nëpërmjet aktiviteteve të mëposhtme:

- Krijimi i një infrastrukture të përshtatshme për një mësimdhënie moderne:
- Pajisja e shkollave me infrastrukturë funksionale për shfrytëzimin e informacionit (kompjuter, laptopë, tabletave smart);

- Internet me shpejtësi të lartë dhe mundësi aksesimi online edhe në mjedisë të tjera brenda shkollave, jo vetëm në laboratorë;
- Mbështetje teknike që siguron efikasitet të përdorimit të infrastrukturës;
- Mundësi aksesimi në portalet e arsimit, në përputhje me kurrikulën e planifikuar si dhe në portale që mundësojnë monitorimin e rezultateve të nxënësve nga mësuesit dhe prindërit e tyre;
- Mundësi aksesimi në portale për nxënësit me aftësi të kufizuara.
- Specifikimi i kuadrit ligjor dhe infrastrukturor për shkëmbimin online të informacionit ndërmjet strukturave arsimore. Shkëmbimi i informacionit të detyrueshëm në periudha kohore të caktuara, përmes teknologjive dixhitale, si: *blogje, file sharing, social networking, videokonferenca etj.*
- Zhvillimi i kompetencave në përfitimin e këtyre shërbimeve të ofruara nëpërmjet optimizimit të shërbimeve të ofruara në sistemet software-ike.

Objektivi 4

Përmirësimi i infrastrukturës dixhitale në sektorin e shëndetësisë, me qëllim rritjen e cilësisë së shërbimeve mjekësore nëpërmjet rritjes me 30% të e-shërbimeve.

Në axhendën dixhitale të BE-së, vëmendje e veçantë i kushtohet menaxhimit dixhital të kujdesit shëndetësor (e-Health), që është përcaktuar në nivel evropian si një nga sfidat kryesore sociale.

Arritja e këtij objektivi do të synohet nëpërmjet aktiviteteve të mëposhtme:

- *Ngritja e sistemit të mbledhjes dhe raportimit të të dhënave nga ofruesit e shërbimeve të kujdesit shëndetësor, publik ose privat.*

Qëllimi i këtij sistemi është mbledhja, raportimi i të dhënave dhe standardizimi i informacionit shëndetësor që do të raportohet nga të gjithë ofruesit e kujdesit shëndetësor,

publikë dhe privatë, që ushtrojnë veprimtarinë në Republikën e Shqipërisë.

- *Ngritja e sistemit të regjistrimit dhe kontrollit të barnave*

Qëllimi i këtij aktiviteti është ndërtimi i regjistrimit elektronik për regjistrimin e kërkesave mbi regjistrimin e barnave mjekësore.

- *Ngritja e sistemit të i gjurmimit të barnave mjekësore (Track and Trace) si dhe i prodhimit të e-recetës.*

Qëllimi i këtij aktiviteti është ndërtimi i një sistemi që të gjurmojë vendndodhjen e një bari që ka një pullë të caktuar, si dhe ka për qëllim të eliminojë recetat e gjeneruara në kartë me e-recetën. Aksesim online nga palët e përfshira në këtë proces (mjekët, pacientët dhe farmacistët).

- *Ngritja e sistemit informatik për menaxhimin e spitaleve (Hospital Information System).*

Qëllimi është ndërtimi i një sistemi informatik për menaxhimin e spitaleve që do të bëjë të mundur:

- *Menaxhimin efikas të spitaleve nëpërmjet sistemit për menaxhimin spitalor, ADT (Admission Discharge Transfer), pranimin, shtrimin, ekzaminimet mjekësore laboratorike, kartelën e pacientit, menaxhimin e shtretërve, menaxhimin e farmacive spitalore, shkarimin e barnave të pacientët, dalja;*
- *përmirësim të kujdesit për pacientin;*
- *menaxhimi logjistik dhe financiar i spitalit si ndërmarrje;*
- *përmirësim të efikasitetit të punës;*
- *përmirësim të kontrollit të aktiviteteve spitalore.*

- *Ngritja e sistemit të Regjistrimit të Imunizimit dhe Inventarit të Vaksinave*

Nëpërmjet këtij aktiviteti do të mundësohet zgjerimi i regjistrit elektronik për imunizimin dhe inventarizimin e vaksinave në qendrat shëndetësore.

- *Ngritja e sistemit kombëtar portal për pacientët dhe i shërbimeve elektronike për qytetarët*

Ndërtimi i portalit elektronik të pacientit në të cilin do të bëhet e mundur shfaqja e gjithë historikut të shëndetit të shtetasit.

- *Ngritja e sistemit të monitorimit të indikatorëve të performancës së sistemit shëndetësor*

Ndërtimi i software-it për integrimin, konsolidimin, monitorimin e të dhënave të sistemeve të kujdesit shëndetësor dhe ndërtimi i indikatorëve dhe analizave për raportim, që do të krijojë mundësinë e gjenerimit të statistikave dhe raporteve sipas fushave të aktivitetit të institucioneve të kujdesit shëndetësor. Objektivi i këtij sistemi do të jetë konsolidimi i të dhënave të institucioneve të kujdesit në një bazë të dhënash të integruar, si pjesë integrale e sistemit të statistikave dhe raporteve analitike.

- *Ngritja e sistemit të menaxhimit të stafit dhe aseteve mjekësore*

Ky aktivitet do të realizojë ndërtimin e një sistemi informatik për menaxhimin e stafit dhe aseteve mjekësore.

- *Regjistri elektronik shëndetësor kombëtar*

Qëllimi i tij është sigurimi i aksesit në të dhënat shëndetësore të pacientëve, nga profesionistët e kujdesit shëndetësor në të gjithë vendin, nëpërmjet realizimit të një sistemi elektronik informacioni të sigurt. Institucionet e parashikuara për t'u përfshirë në këtë sistem janë të gjithë spitalet rajonale, spitalet e rretheve, spitalet universitare dhe të gjithë poliklinikat e rretheve, pra rreth 78 institucione.

Objektivi 5

Zhvillimi i inovacionit dhe TIK për bizneset e vogla dhe të mesme duke rritur me 50% numrin e bizneseve që përdorin TIK dhe duke shtuar me 10% numrin e bizneseve në TIK.

Nisur nga fakti se TIK është një ndër instrumentet kryesor që shërben për rritjen ekonomike dhe në veçanti për një rritje më të shpejtë të SME-ve, mbështetur edhe në "Axhendën Dixhitale" dhe të iniciativave kryesore të politikës industriale të BE-së, fokusi qëndron në: shfrytëzimin maksimal të potencialeve që ofron TIK, si në fushën e ofertës për produkte dhe shërbime të reja dixhitale, ashtu edhe në anën e kërkesës, për një përdorim të inteligjent (smart) të këtyre teknologjive. Investimet e SME-ve në teknologjitë e informacionit dhe komunikimit krijojnë premisa dhe mundësi të rritjes së konkurrencës për to. Për sa më sipër do të punohet për rritjen e aftësisë së bizneseve shqiptare për të zhvilluar, përdorur, përshtatur dhe komercializuar teknologjitë dhe TIK. Programi për inovacionin dhe TIK do përfshijë këto aktivitete:

- *Mbështetje të inovacionit për bizneset¹⁴ – për ofruesit e shërbimeve të biznesit (BSP-ve) do të nxitet rritja e kapacitetit njerëzor në auditimin e teknologjisë në përgjithësi dhe TIK në veçanti.*
- *Krijimin e inkubatorëve për TIK (në termat e hapësirës fizike ashtu edhe në ato të zhvillimit të shërbimeve për mbështetjen e biznesit, kërkimit shkencor dhe inovacionit në fushën TIK) me detyrën për të ofruar një mjedis të favorshëm për shfaqjen e iniciativave të reja inovative të biznesit, duke krijuar biznese të reja, vende pune dhe vlerë të shtuar nëpërmjet rritjes së shëndetshme të këtyre bizneseve.*
- *Mbështetjen e cluster-it të bizneseve TIK në përputhje me shtyllën 52 të Axhendës Dixhitale të Evropës 2020,*

¹⁴ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/content/small-and-medium-sized-enterprises-users-and-suppliers>

duke ofruar mbështetje për platformat bashkëpunuese, gjë që mund të mundësojë dhe mbështesë bashkëpunimin strategjik midis ndërmarrjeve dhe organizatave të tjera, për rritjen e zinxhirit të vlerës së produkteve dhe shërbimeve TIK, duke favorizuar ndërkombëtarizimin dhe aksesin në tregje të reja;

- Një përdorim sa më të mirë të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (TIK), për të ndihmuar zhvillimin e mëtejshëm të bizneseve.

Kjo do të kryhet nëpërmjet integritit dhe ofrimit të shërbimeve qeveritare dhe bankare me shërbimet dhe informacionet rreth produkteve të SME-ve dhe shërbimeve në përgjithësi. Të gjithë sektorët mund të përfitojnë nga hyrja online dhe përdorimi i teknologjisë moderne për promovimin, shitjen dhe shpërndarjen e produkteve të tyre në tregje deri te konsumatori përfundimtar.

- Fuqizimi dhe mbështetja e bizneseve fillestare (start-ups) për shërbime dixhitale dhe online si dhe ofrimin e alternativave për mbështetje financiare, siç janë skemat **innovation voucher** për TIK.

Objektivi 6

Rrjete e Sisteme informacioni të sigurt

Zhvillimi i qeverisjes elektronike, administratës dixhitale dhe ekonomisë dixhitale nuk mund të bëhet pa pasur një garanci efektive mbi sigurinë e rrjeteve të informacionit që sjellin edhe rritjen e besimit të qytetarëve për shërbimet online. Ky kusht është i nevojshëm që njerëzit të jenë në gjendje të përdorin këto shërbime, duke lejuar më shumë efikasitet në të gjithë sistemin.

Për të garantuar një shoqëri informacioni të sigurt dhe shërbime e-Qeverisje të besueshme dhe të sigurta do të ndiqen disa drejtime:

- Përshtatja e kuadrit të duhur ligjor e rregullator për sigurinë informacionit dhe rrjeteve.
- Hartimi/implementimi i kërkesave bazë për administratën publike për nivelin e sigurisë së nevojshme në sektorin publik;
- Hartimi/implementimi i procedurës për menaxhimin e incidenteve. Monitorim periodik i zbatimit të kërkesave bazë dhe procedurave;
- Fushata ndërgjegjësimit ndaj rrezikut të krimit kibernetik;
- Krijimi i një portali ndërgjegjësimit me fokus sigurinë kompjuterike, fëmijët në internet, biznesin, këshilla sigurie dhe artikuj;
- Fushata ndërgjegjësimit në fakultetet e drejtimit TIK në formën e leksioneve të hapura e seminareve.

Nga institucionet përgjegjëse do të merren masa për rritjen e sigurisë në infrastrukturën kritike të teknologjisë së informacionit dhe zbatimin e kërkesave të larta teknike për bazat e të dhënave shtetërore etj.

Rritja e sigurisë së informacionit dhe rrjeteve të infrastrukturës kritike përfshin një sërë sektorësh jetik përveç atij të komunikimeve dhe rrjeteve të sistemeve qeveritare si atë bankar, energjitik, etj. Në kuadër të këtij programi do punohet për transpozimin e direktivës së BE-së për sigurinë e rrjeteve dhe të informacionit dhe do punohet me të gjithë aktorët për zbatimin e saj.

Objektivi 7

Minimizimi i dallimeve dixhitale midis rajoneve dhe qyteteve nëpërmjet rritjes së aksesit të internetit në 70% dhe përmirësimit të cilësisë së jetesës në nivelin 30%.

Programi i ri i investimeve në TIK i Qeverisë shqiptare synon drejtimin më të koordinuar dhe më efikas të investimeve në këtë sektor me qëllim ofrimin e shërbimeve cilësore për qytetarin dhe përmirësimin e jetesës nëpërmjet ndihmës së sistemeve të TIK. Duke pasur parasysh prioritetin e investimit të ERDF dhe kushtet specifike të Shqipërisë

investimet ndahet në nën-objektiva kryesore:

- Rritja e aksesit dhe e përdorimit nga publiku në nivel rajonal dhe kombëtar i shërbimeve të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit nëpërmjet e-Shërbimeve fikse apo mobile në përputhje me objektivin II dhe XI të ERDF për investimet 2015-2020 – 70%
- Shërbime online për publikun në front-office e përqendruar si dhe Transparenca online me publikun.
- Platformat për shërbimet publike të pushtetit vendor.
- Dixhitalizimi i shërbimeve të lidhura me pronësinë e tokës për rajone të caktuara ose të përqendruara.
- Shërbimet e Infrastrukturës TIK (HW + SW) të cilat janë bazë për ofrimin e shërbimeve ndaj publikut që kanë të bëjnë me:
 1. Konsolidimi i të dhënave bazë të shtetasve: Implementimi i Sistemit të adresave dixhitale mbi bazën e fotos ajrore dhe lidhja e sistemit të adresave me regjistrin e gjendjes civile.
 2. Konsolidimi i infrastruktures së përbashkët ndërinstitucionale në nivel rajonal dhe kombëtar (rrjete, ndërlidhje sistemesh, lidhja e sistemeve në platformën qeveritare të ndërveprimit, datacenter, BCC, DRC, qarkullimi elektronik i dokumenteve, gjurmimi i korrespondencës së qytetarëve me administratën e të gjitha niveleve etj.)
 3. Infrastruktura në shërbim të rendit dhe sigurisë si dhe të shërbimeve në sportel dhe online të policisë së shtetit.
 4. Infrastruktura në shërbim të kujdesit shëndetësor dhe shërbimeve në sportel të sistemit shëndetësor në nivel rajonal dhe kombëtar.
 5. Konsolidimi i të dhënave shtetërore të arkivave me krijimin dhe plotësimin e regjistrave elektronikë dhe shërbimeve elektronike.
 6. Ngritja e platformave dixhitale të përqendruara apo rajonale në shërbim të bujqësisë dhe turizmit.

- Zhvillimi teknologjik në përmirësimin e jetës së qytetarëve nëpërmjet **Smart Qyteteve** në përputhje me objektivat I dhe VII të ERDF për investimet 2015-2020 – 30%
- Replikimi i sistemeve të suksesshme ekzistuese shumëpërdoruesish (shkollë, bashkia, policia, DAR, prokuroria): monitorim me kamera të rrugëve, kryqëzimeve, shkollave dhe objekteve të tjera të rëndësishme.
- Përmirësimi i infrastrukturës vendore në shërbim të zhvillimit të aksesit ndaj shërbimeve **broadband** dhe atyre dixhitale.
- Programe e-biblioteka për të mundësuar përdorimin e burimeve të çdo biblioteke rajonale dhe vendore në rang kombëtar.
- Programe në mbështetje të femijëve në sistemin parashkollor dhe atë shkollor.
- Sisteme informatike për menaxhimin e trafikut urban dhe ndërrurban në funksion të përmirësimit të shërbimit ndaj publikut.
- Platforma OSS ose online për shërbimet që ofron pushteti vendor.
- Platformat **mobile** në funksion të shërbimeve të informacionit turistik, ekonomik, kulturor, arsimor në nivel rajonal dhe kombëtar.

Furnizimi i shtetasve në nevojë me dekodera universalë në kuadrin e kalimit nga transmetimet analoge në ato numerike.

PRIORITETI STRATEGJIK 3: KRIJIMI I INFRASTRUKTURËS KOMBËTARE TË TË DHËNAVE GJEOHAPËSINORE (NSDI)

Realizimi i “Infrastrukturës kombëtare të të dhënave gjeohapësinore” do të përfshijë të gjitha sistemet ndërvepruese të informacionit gjeohapësinor që kanë shtrirje kombëtare dhe që ndërtohen nga institucione të ndryshme, për tema të veçanta dhe me standarde evropiane.

Kjo politikë synon zhvillimin e kësaj infrastrukture në katër objektive bazë të saj:

Objektiv 1.

Bashkërendimi ndërinstitucional për mbledhjen, përpunimin dhe përditësimin e të dhënave gjeohapësinore si IMPUT për NSDI.

Ky bashkërendim ka një rëndësi të madhe për krijimin e gjeodatabazës kombëtare në Shqipëri (NSDI), si një bazë e vetme të dhënash GIS, e përbërë nga shtresa të shumta, të pavarura të dhënash bazuar mbi një sistem unik hartografik.

- *Identifikimi i autoriteteve publike përgjegjëse për mbledhjen, përpunimin dhe përditësimin e të dhënave gjeohapësinore përkatëse, si dhe përcaktimin e standardeve;*
- *Analiza e gjeoinformacionit dhe marrja e vendimeve për përgatitjen e standardeve në përshtatje me direktivën INSPIRE si dhe sipas nevojës së institucionit;*
- *Krijimi i grupeve të punës të përbashkëta për përditësimin e informacionit sipas tematikave.*

Objektiv 2.

Krijimi i një rrjeti unifikues gjeodezik për informacionin hartografik shqiptar duke përdorur rrjetin gjeodezik kombëtar shqiptar.

- *Përdorimi i KRGJSH-2010 nga të gjithë subjektet publike, private dhe individët, duke garantuar mirëmbajtjen dhe përditësimin e kornizës referuese gjeodezike nga ASIG;*
- *Përdorimi i sistemit të pozicionimit global (ALBPOS) nga të gjithë subjektet me qëllim përdorimin efektiv të sistemit dhe garantojnë të ardhurat për operimin dhe mirëmbajtjen e tij;*
- *Hartimi i akteve të detyrueshme që mundësojnë përdorimin, shkëmbimin dhe menaxhimin eficient të rrjeteve gjeodezike (KRGJSH), në përputhje me standardet dhe rregullat uniforme, për të siguruar ndërveprueshmërinë dhe ofrimin e shërbimeve, duke nxitur bashkëpunimin midis grupeve të aktorëve.*

- *Projektimi, ndërtimi dhe mirëmbajtja e përditësimi i kornizës referuese gjeodezike.*

Objektiv 3.

Krijimi i një sistemi të integruar gjeoinformacioni në Shqipëri sipas direktivës INSPIRE dhe përdorimi nga institucionet shtetërore dhe publiku i gjerë.

- *Ngritja, zbatimi dhe mirëmbajtja e gjeoportalit kombëtar dhe sistemit të aplikacioneve për prodhimin, menaxhimin dhe administrimin e integruar të gjeoinformacionit në bashkëpunim me autoritetet përkatëse, duke përmirësuar disponueshmërinë dhe aksesin e të dhënave sipas standardeve.*
- *Rregulla të hollësishme për krijimin, ruajtjen dhe përditësimin e metadatave, mbi strukturën e katalogimit të metadatave.*
- *Rritja e ndërgjegjësimit publik për përfitimet nga gjeoinformacioni, koordinimi për zhvillimin profesional dhe mundësitë e trajnimit për ngritjen e kapaciteteve të autoriteteve përkatëse për të nxitur përdorimin e teknologjisë gjeohapësinore në një mënyrë sa më efektive, në bashkëpunim me sektorin akademik dhe privat.*

Objektiv 4.

Ndërtimi i sistemit kombëtar gjeografik të informacionit.

Ky "GIS kombëtar" do të shërbejë në përmirësimin e vendimmarrjen në të gjitha nivelet, zhvillimin e programeve ekonomike dhe sociale afatmesme dhe afatgjata si dhe në orientimin e investimeve dhe lëvizjeve demografike në vend.

- *Ngritja e GIS-it kombëtar në përputhje me standardet dhe rregullat e INSPIRE dhe OGC për të dhënë shërbimet mbi informacionin gjeohapësinore sipas tematikave.*
- *Ndërtimi i një platforme për të dhënë*

shërbimet gjeohapsinore, sipas standardeve të formatit **dataexchange**, standardeve mbi shërbimet e rrjetit dhe dokumentit mbi shërbimet e rrjetit që do të përdoren në GIS kombëtar nga përdoruesit e gjerë.

- Trajnimi i stafit për mirëmbajtje, fushatë sensibilizimi dhe trajnimi për përdorimit

të gjeoportalit kombëtar.

Bashkëpunim i ngushtë me qendrat e kërkim-zhvillimit kombëtar dhe ndërkombëtar, për të mbështetur shkëmbimin e gjeoinformacionit midis autoriteteve shtetërore dhe për të përmirësuar teknologjinë e gjeoinformacionit.

KAPITULLI IV

4

BURIMET FINANCIARE

Burimet financiare përcaktohen në bazë të planit të veprimit që shoqëron këtë strategji në aneksin 1, në përputhje me kostimin e PBA-së 2015-2017. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë edhe burimet e tjera financiare, si: fondet IPA, donacionet apo dhe huat nëpërmjet të cilave parashikohet të mbulohen boshllëqet financiare.

Plani i veprimeve liston aktivitetet që do ndërmerren në përmbushje të programeve të mësipërme, institucionet përgjegjëse, afatet e realizimit, kostot për secilin aktivitet e program dhe burimet financiare.

Gjithashtu, *Fondi i Zhvillimit të Rajoneve* do të jetë një mekanizëm plotësues, nëpërmjet të cilit synohet realizimi e minimizimi i divergjencës dixhitale midis rajoneve dhe qyteteve të ndryshme. Nëpërmjet këtij instrumenti synohet të përmirësohet cilësia e shërbimeve që u ofrohen qytetarëve si dhe përmirësimi i jetesës nëpërmjet zhvillimeve teknologjike.

Përcaktimi i nevojave të financimit të SNAD-së u realizua nëpërmjet procesit të vlerësimit të kostos potenciale të nevojshme nga secili institucion, i cili ka përgjegjësinë kryesore në realizimin e aktiviteteve të parashikuara.

Fondet e vlerësuara të nevojshme për zbatimin e veprimeve të SNAD-së, gjatë periudhës kohore prej 2015 - 2017, parashikohet të jenë në nivelin 28.8 miliard Lekë ose 205 milion Euro.

Duhet theksuar se nevojat për financimin e zbatimit të strategjisë janë llogaritur për zbatimin e aktiviteteve për periudhën 2015-2017, ndërsa llogaritja e nevojave për zbatimin e veprimeve në periudhën 2017-2020 do të përcaktohet në vitin 2017, kur mendohet të kryhet edhe vlerësimi afatmesëm i zbatimit të strategjisë.

	PBA	Donatorë	Të tjerë
Lekë	22 235 164 842	1 452 398 678	5 122 505 695
Euro	158 822 606	10 374 276	36 589 326

KAPITULLI V

5

LLOGARIDHËNIA, MONITORIMI DHE ANALIZA VLERËSUESE

Strategjia do të monitorohet nga grupi ndërinstytucional i punës për hartimin e strategjisë ndërsektoriale “Akhenda Dixhitale e Shqipërisë 2015-2020”, i ngritur me urdhër të Kryeministrit nr. 13, datë 22.01.2014, ministri përgjegjës për administratën publike dhe inovacionin, departamenti i “Akhendës Dixhitale” pranë Këshillit të Ministrave, Axhencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit si dhe departamenti i programimit të zhvillimit, financimeve dhe ndihmës së huaj pranë Këshillit të Ministrave.

Parakushtet për zbatimin efikas dhe me sukses të “Akhendës Dixhitale 2015-2020” përfshijnë:

- Konsensusin e përgjithshëm për të zbatuar objektivat dhe aktivitetet e propozuara;
- Zbatimin në faza të aktiviteteve të përzgjedhura sipas prioriteteve dhe pasja në dispozicion të burimeve të duhura;
- Promovimi i objektivave si ndaj sektorit publik dhe privat si dhe ndaj qytetarëve;
- Një sistem i monitorimit dhe vlerësimit efikas për të kontrolluar nëse objektivat e përcaktuara në strategji janë realizuar. Të dhënat dhe analiza që një sistem monitorimi dhe vlerësimi i tillë do të prodhojë, do të ndihmojnë vendimmarrësit për të rinovuar politikat e tyre, shpërndarjen e burimeve, si dhe të rregullojnë aktivitetet e planifikuara me rrethanat aktuale në çdo kohë të dhënë;

- *Nxitja e bashkëpunimit ndërmjet autoriteteve shtetërore, komunat, OJF-të, organizatat ndërkombëtare dhe pjesëmarrësit e tjerë në proces.*
- *Zbatimi i strategjisë do të bazohet në përdorimin e një numri treguesish sintetikë të lidhur me inputet, proceset, produktet dhe efektet e planit të veprimit. Lista e plotë e treguesve jepet në aneksin 4.*

Treguesit do të vlerësohen në mënyrë periodike nga institucionet publike sipas ndarjes së punës dhe sferës së tyre të juridiksionit. Treguesit do të mblidhen nga MSHIAP sipas formatit të përcaktuar në indikatorët për matjen e implementimit të strategjisë në bashkëpunim me institucionet e ndryshme publike dhe INSTAT.

Bazuar në këto tregues, ministri përkatës do të prodhojë raporte vjetore të ecurisë së strategjisë, të cilat do të jenë publike.

Ngritja e një sistemi monitorimi dhe vlerësimi efektiv (në periudha 3-mujore, 6-mujore e vjetore), do të mbështetet nga aktivitetet studimore, aktivitete të forcimit të kapaciteteve njerëzore dhe strukturore. Informimi i publikut, si dhe monitorimi i zbatimit të strategjisë dhe rezultateve të saj nga organizata të specializuara e të interesuara të shoqërisë civile apo media do të përbëjnë, gjithashtu, një nga elementet bazë të sistemit të monitorimit dhe llogaridhënies së strategjisë “Akhenda Dixhitale e Shqipërisë 2015-2020”.

PLANI I VEPRIMIT

Prioriteti strategjik 1: Politika për zhvillimin e qeverisjes elektronike dhe ofrimi i shërbimeve publike interaktive për qytetarët dhe bizneset	Afatet për zbatimin	Institucionet përgjegjëse	Kostot në Lek		
			PBA	Donatorë	Të tjerë
Objektiv 1. Shtimi dhe promovimi i shërbimeve elektronike, e-shërbimeve, për qytetarët dhe biznesin. Prioritet do të jetë rritja e transparencës dhe përmirësimi i shërbimeve në administratën publike sipas parimeve të iniciativës “Open government partnership”;					
Krijimi i portalit opendata si pjesë e portalit unik të shërbimeve www.e-albania.al	2015	AKSHI	20 000 000		
Riinxhinierim e modernizim të 51 proceseve të punës G2G, Zgjerim me 21shërbime të reja elektronike G2G, G2C dhe G2B dhe shtimi i 6 shërbime të reja në portalin qeveritar e-albania.al Versioni 1.0”	2015-2017	AKSHI			234,671,040
Projekti “eHealth – Rekordit Elektronik Shëndetësor Kombëtar” (kredia Austriake)	2017	MSH	1 959 300 000		
Receta elektronike (e-Prescription) për të gjithë Shqipërinë a) Projekti pilot për recetën elektronike në rrethin e Durrësit	2017 a) 2015	MSH, FSDKSH	569 999 920 35 367 000		
Zhvillimi, përmirësimi i portalit www.e-Albania.al , shtimi i shërbimeve me pagese online, krijimi i versionit mobile etj.	2015-2017	AKSHI/ ministritë e linjës	423 828 000		
Promovimi i shërbimeve elektronike për qytetarët dhe biznesin, të ofruara nëpërmjet platformës qeveritare të ndërveprimit dhe shtimit të shërbimeve të reja në portalin qeveritar e-Albania.al, si dhe shtimit të shërbimeve me pagesë online etj	2015	MIAP/AKSHI	për t’u vlerësuar		
Objektiv 2 . Inovacioni kundër korrupsionit - Qendra me një ndalesë (ky objektiv është kostuar i plotë tek SNRAP, si dy strategji ndërsektoriale)					
Reforma e shërbimeve në administratën publike (dixhitalizimi)	2015-2018	MIAP/ADISA/AKSHI	Kostuar SNRAP	Kostuar SNRAP	Kostuar SNRAP
Objektiv 3. Plotësimi dhe përmirësimi i kuadrit ligjor për e-qeverisjen dhe shoqërinë e informacionit					
Hartimi dhe miratimi i ligjit për qeverisjen elektronike, aktet nënligjore në zbatim të tij	2015 – 2016	MIAP/AKSHI	Pa kosto		
Hartimi dhe miratimi i aktit nënligjor në zbatim të ligjit “Për njoftimin dhe konsultimin publik”	2015	MIAP	Pa kosto		
Projektvendimi “Krijimi dhe rregullat e administrimit të regjistrat elektronik për njoftimet dhe konsultimet publike”	2015-2017	MIAP/AKSHI	Pa kosto		
Hartimi dhe miratimi i ligjit për identifikimin elektronik në përputhje me acquis të BE-së	2015-2017	MD/AKCE etj	Pa kosto		
Zbatimi i “Kornizës kombëtare të ndërveprimit”, bazuar në “Kornizën Evropiane të ndërveprimit” dhe standardet ndërkombëtare për realizimin e ndërveprimit të sistemeve elektronike	2015 – 2016	MIAP/AKSHI	Pa kosto		
Objektiv 4. Zhvillimi i qeverisjes elektronike qendrore dhe vendore (e-Qeverisja)					
Implementimi i sistemit të qarkullimit elektronik të dokumenteve ERDMS në të gjitha ministritë e linjës dhe në administratën qendrore dhe përmirësimi i sistemit të e-kabinetit;	2015-2017	MIAP/AKSHI			
Realizimi, implementimi i sistemit e-Tracking në ministritë linjave;	2014 - 2015	Pjesë e Marrëveshjes së Microsoft	150 000 000		
Implementimi i e-Signature në ofrimin e shërbimeve dhe komunikimeve zyrtare, shpërndarja e USB tokens.	Realizuar investimi i infrastrukturës PKI. Implementimi gradual në institucione.	AKSHI,AKCE	Kosto e shpërndarë në çdo institucion për USB tokens.		

Organizimi dhe ndjekja e implementimit të nënshkrimit elektronik në disa nga shërbimet publike, të cilat ofrohen online.	2015-2020	MIAP/AKSHI/AKCE	Në zbatim të detyrave funksionale të AKCE dhe AKSHI. Nuk ka kostim.		
Rritja e kapaciteteve dhe shërbimeve në Cloud Computing për strukturën e hostimit të shërbimeve Cloud në sektorin publik.	2015-2020	MIAP AKSHI Sektori privat ministritë e linjës. Kostimi i pjesshëm është dhënë në aneksin e dokumentit të miratuar më VKM nr. 468, datë 30.5.2013.	234 000 000		
Zhvillimi i programit kombëtar E-Turizmi, krijimi i regjistrimit të hotelerisë, krijimi i regjistrimit të burimeve turistike dhe produkteve turistike, krijimi i regjistrimit të trashëgimisë kulturore, krijimi i portalit të turizmit, mbulimi me shërbim interneti Wi-Fi falas të zonave turistike.	2014-2020	MZHETS	Për t'u vlerësuar		
Kontrata kuadër për shkrim projektsh					10 000 000
Shërbime online për qytetarët nëpërmjet makinave automat me sistem e-albania të instaluar në vende publike	2015-2017	AKSHI	Proces vlerësimi		
Aplikimi elektronik për patentën dhe marrjen e një shërbimi të shpejtë	2015	MTI/AKSHI	Në proces		
Ngritja e bazës së të dhënave shtetërore të ndihmës ekonomike	2014 – 2016 (dy vjet pilotim në tri qarqe, më pas shtrirje në gjithë territorin e Shqipërisë)	MMSR, SHSSH	97,800,000 projeksioni për implementimin në shkallë vendi do të realizohet më vonë		
Ngritja e bazës së të dhënave shtetërore të personave me aftësi të kufizuar	2015 - 2016	MMSR, SHSSH	175,000,000		
Krijimi i sistemit të informacionit për dixhitalizimin e arkivës gjyqësore	2015-2017	MD	14,000,000		
Informatizimi i Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, Sistemi i Informacionit të kartelave të dënuarve	2015	MD / DPB	30,100,000		
Lidhja On-line e institucioneve të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve	2015-2016	MD / DPB	350,000,000		
Sistemi i regjistrimit video të seancave gjyqësore	2015 - 2017	MD	140,000,000		
Pajisja e burgjeve me kamera dixhitale	2015 - 2017	MD	70,000,000		
Dixhitalizimi i të gjithë arkivës gjyqësore për të pasur mundësi për ruajtjen dhe përdorimin e kësaj pasurie kombëtare me vlera shkencore dhe historike	2017	MD	28,000,000		
Case Management pranë institucionit të shërbimit të provës	2016	MD / SHP	7,000,000		
Regjistri elektronik i profesioneve të lira pranë Ministrisë së Drejtësisë	2016	MD	14,000,000		

Krijimi i sistemit të informacionit për dixhitalizimin e arkivës së dosjeve të dëshmipërblimit të ish të përndjekurve politike	2015	MD	9,800,000		
Centralizimi i sistemit të menaxhimit të çështjeve gjyqësore ICMIS dhe implementimi i një zgjidhje të përqendruar dhe unike për gjithë gjykatat e vendit	2015-2017	MD	280,000,000		
Integrimi i ICMIS me ALBIS		MD/AKSHI/ALBIS	28,000,000		
Integrimi i sistemit të menaxhimit të çështjeve të prokurorisë me sistemin e menaxhimit të çështjeve gjyqësore ICMIS	2016	MD			
Përcaktimi i strategjisë dhe krijimi i arkivës dixhitale në 25 zyra vendore të regjistrimit të pasurive të paluajtshme	2015-2017	MD/ZRPP	2,500,000		
Kontrolli, inventarizimi, numerizimi dhe mbyllja korrekte e regjistrave hipotekorë në të gjitha zyrat vendore	2015-2016	MD/ZRPP	14,000,000		
Trajnim dhe certifikim për përdoruesit e ALBSReP në 35 ZVRPP si dhe trajnim dhe certifikim për stafin IT të ZQRPP-së	2015-2020	MD/ZRPP	21,000,000		
Instalim dhe integrim të sistemit ALBSReP në dy qendrat e të dhënave qeveritare	2015	MD/ZRPP	35,000,000		
Zhvillimi i një sistemi të menaxhimit të dokumenteve ne ZRPP	2015-2016	MD/ZRPP	14,000,000		
Zhvillimi i një sistemi të integruar për burimet njerëzore, financën dhe inventarin e ZRPP-së	2015-2016	MD/ZRPP	14,000,000		
Pajisje të reja hardware për mirëfunksionimin e sistemit ALBSReP në ZVRPP	2015-2020	MD/ZRPP	140,000,000		
Audit të sistemit të IT dhe kontrol cilësie (si dhe përmirësim nëse është e nevojshme)	2015-2020	MD/ZRPP	70,000,000		
Përgatitja e strategjise dhe politikave për rritjen dhe mbajtjen e kapaciteve, vazhdimësinë e punës së drejtorisë së IT në ZQRPP	2015-2020	MD/ZRPP	35,000,000		
Dizenjimi i një sistemi kadastrë fiskal dhe lidhje me autoritetet taksuese	2015-2018	MD/ZRPP			
<i>Ndërlidhja e sistemeve elektronike të hallkave të sistemit gjyqësor me njëra-tjetrën nga njëra anë dhe ndërveprimi i tyre me sistemet elektronike të operatorëve të drejtësisë (dhe jo vetëm) nga ana tjetër</i>					
Integrimi i sistemit të menaxhimit të çështjeve të prokurorisë me sistemin e menaxhimit të çështjeve gjyqësore ICMIS	2016	MD			
Zhvillim i mëtejshëm i shërbimeve web, integrim i sistemit ALBSReP me regjistrin e notërëve, regjistrave të tjerë qeveritare dhe aktorëve të tjerë	2015-2018	MD/ZRPP	70,000,000		
Përmirësimi dhe shtimi i të dhënave për ID e personave dhe kompanive në të dhënat e pasurive të paluajtshme në ALBSReP	2015-2018	MD/ZRPP	35,000,000		
Licensa të moduleve të reja të sistemit të thesarit	2015-2017	Ministria e Financave	27,020,000		
Sistem mbrojtës të dhënash për databazën e sistemit të thesarit	2015	Ministria e Financave	2,100,000		
Sisteme të tjera kompjuterike (softe)	2014-2017	Ministria e Financave	9,100,000		

Zgjerimi i sistemit informatik financiar i qeverise /SIFQ deri në 150 institucione buxhetore nëpërmjet webportalit dhe menaxhimi i dokumenteve, menaxhimi i fondeve të huaja nëpërmjet TSA dhe kostoja e projekteve.	Dhjetor 2016 (nëse fondi IPA 2013 miratohet në nëntor 2014 që t'i akordohet Ministrisë së Financave me zgjatjen e projektit SETS)	Ministria e Financave	210,000,000		
AFMIS and IPSIS solutions, Albanian Financial Management Information System (MTPB and PIM), Integrated Planning System Information System (Portal + DWH)	Capacity Building and Support to Implement the Integrated Planning System (IPS 2) in Albania Grant Number: TF013972, Menaxhohet nga Banka Botërore. 2014 -2016	Ministrria Fiancave, Ministria e Ekonomise, Kryeministria	182,000,000		
Blerje e pajisjeve kompjuterike	2014-2017	Ministria e Financave	7,492,800		
Upgrade i sistemit Checkpoint. Support për Check Point (Firewalls) Licensa backup Check Point për HA Firewall-in e internetit.	2015-2020	Ministria e Financave	14,000,000		
Rrjeti intranet & internet	2015-2020	Ministria e Financave	42,000,000		
Suport për sistemin e videosurvejimit	2015-2020	Ministria e Financave	15,400,000		
Servera Blade dhe pajisje për Blade Enclosure dhe San Storage Array + Software per virtualizim	2015-2020	Ministria e Financave	21,000,000		
HW , (PC, Laptop, printera, fotokopje, etj)	2015-2020	Ministria e Financave	28,000,000		
Shërbim për Penetration testing i sigurisë së rrjetit/sistemeve TI	2015-2020	Ministria e Financave	1,400,000		
Mirëmbajtje e dhomes së serverave	2015-2020	Ministria e Financave	7,000,000		
Trajnime për stafin TI	2015-2020	Ministria e Financave	2,800,000		
Blerje infrastrukturë mbështese për sistemin e ri E-taxation	Dhjetor 2014	D. P. T	126,512,020		
Përmirësim infrastrukturë HW	Dhjetor 2014	D. P. T	42 487 900		
Integrimi në EUIS Fiscalis 2020 (Entry ticket)	Dhjetor 2015	D. P. T	3 500 000		
ZHVILLIMI DHE PËRMIRËSIMI m-TAX	Dhjetor 2015	D. P. T	48 749 960		
Realizimi i shorteut të kuponit tatimor	Maj 2015	D. P. T	PPP		
Realizimi i projektit e-fatura	Dhjetor 2015	D. P. T	PPP		
Krijimi i një portali online për akses nga publiku dhe aktorë në draft dokumenta ligjore të cilat janë në proces hartimi për zonat e mbrojtura	2015	Ministria e Mjedisit në bashkëpunim me projektin UNDP-GEF për ZM-te detare dhe bregdetare		(PNUD) 245 000	

Speedy Project IPA Adriatic CBC mbi bashkëpunimin rajonal për të dhënat e cilësisë së ajrit në rajon	2015	Ministria e Mjedisit në bashkëpunim me Axhencinë Kombëtare të Planifikimit të Territorit	Me fondet e IPA .Kostoja e projektit për pjesën shqiptare është 175.000 Euro	24 500 000 Fonde të IPA	
Aplikimi i sistemeve të monitorimit me kamera në sipërfaqet pyjore, me synim parandalimin e zjarreve dhe evidentimin e prerjeve të paligjshme.	2015-2017	MM dhe Inspektoriati Shtetëror i Mjedisit, Pyjeve dhe Ujërave	145,000 Euro, fonde të pasiguruara ende		20,300,000
Ndërtimi i kadastrës elektronike kombëtare të burimeve ujore	2018	Ministria e Mjedisit në bashkëpunim me Bankën Botërore	1.176.400 Euro, në kuadër të projektit të Bankës Botërore		Banka Botërore 164,696,000
<i>Sistemet e interoperabilitetit QQ-QV</i> Implementimi i portalit të unifikuar informativ dhe të shërbimeve elektronike për njësitë e qeverisjes vendore. Ngarkimi i përbajtjes fillestare dhe ndërtimi i mekanizmave të përditësimeve sistematike.	2015-2017	USAID PLGP/AKSHI		22 000 000	
e-Pjesëmarrja dhe qeverisja e hapur vendore: të dhënat e mbajtura dhe të menaxhuara nga qeverisja vendore duhet të jetë të hapura dhe në dispozicion të publikut	2015 - 2017	MIAP/AKSHI/ etj	Për t'u vlerësuar		
Ndërtimi i mekanizmave të përshtatshëm pranë infrastrukturës së AKSHI-t për të siguruar të dhënat e nevojshme nga sistemet kryesore të qeverisjes qendrore për sistemet e NjQV-ve, duke filluar me ZRPP, QKR dhe RKGJC. Shkëmbimi i parë i të dhënave dhe ndërtimi i mekanizmave të përditësimeve sistematike për 11 NjQV.	2014-2015	USAID PLGP/AKSHI		33 000 000	
Integrimi në portalin e-Albania të shërbimeve që lidhen me NjQV-të, duke filluar me shfaqjen e informacionit për detyrimet e taksave vendore.	2015	USAID PLGP/AKSHI	11 000 000		
Ndërtimi i platformave IT për administrimin e dokumenteve dhe gjurmimin e shpërndarjes së shërbimeve, platforma të cilat mund të replikohen lehtësisht nga bashkitë e tjera, nëpërmjet personalizimit dhe trajnimeve të përdoruesve. Implementimi në infrastrukturën e AKSHI-t për bashkinë e parë. Implementimi për të paktën 5 bashki të tjera.	2015	USAID PLGP/AKSHI	44,000,000		

Prioriteti strategjik 2: Politika për zhvillimin e infrastrukturës së komunikimeve elektronike në të gjithë sektorët (shëndetësi, arsim, mjedis, bujqësi, turizëm, kulturë, energji, transport etj)	Afatet për zbatimin	Institucionet përgjegjëse	Kostot në Lek		
			PBA	Donatore	Të tjerë
Objektiv 1. Zhvillimi i infrastrukturës së përparuar të komunikimeve elektronike dhe sigurimi i spektrit të mjaftueshëm për zhvillimet e infrastrukturës broadband (NGN/LTE/5G etj), me qëllim mbulimin me shërbim të të gjithë territorit dhe 90% të popullsisë deri në vitin 2020;					
Hartimi i politikës spektrale për të mundësuar burimet e nevojshme për spektrin e frekuencave për rrjetet e gjeneratës së ardhme NGN, 4G/5G në përputhje me praktikën e BE-së dhe angazhimet e MSA-së	2015 e vijim	MIAP	Nuk ka kostim		
Përmirësimi i kuadrit ligjor e rregullator për administrimin eficient të spektrit në kushtet e konvergencës teknologjike dhe zbatimi i parimeve të neutralitetit teknologjik dhe neutralitetit të rrjeteve për sigurimin e një interneti të hapur	2015 e vijim	MIAP	Nuk ka kostim		
Ligji për qeverisjen elektronike, aktet nënligjore në zbatim të tij. Akt nënligjor në zbatim të ligjit: "Për njoftimin dhe konsultimin publik", Projektvendimi "Krijimi dhe rregullat e administrimit të regjistrimit elektronik për njoftimet dhe konsultimet publike"	2015-2016	MIAP/AKSHI	Nuk ka kostim		
Miratimi i Dokumentit të politikave për të dhënat e hapura;	2015	MIAP/AKSHI	Nuk ka kostim		
Transpozimi i direktivës 2003/98/EC për ripërdorimin e informacionit të sektorit publik	2015	MIAP/AKSHI	Nuk ka kostim		
Akt nënligjor në zbatim të ligjit "Për njoftimin dhe konsultimin publik", Projekt Vendimi "Krijimi dhe rregullat e administrimit të Regjistrimit elektronik për njoftimet dhe konsultimet publike"	2015 e në vijim		Nuk ka kostim		
Promovimin dhe mbrojtjen e të dhënave personale në shërbimet online, aplikacionet mobile, shërbimet "cloud"; big data dhe internet of things, si dhe mbrojtja e të drejtës së pronësisë intelektuale në fushën e internetit	2015 e vijim	MIAP	Nuk ka kostim		
Hartimi i "Kornizës kombëtare të ndërveprimit", bazuar në "Kornizën evropiane të ndërveprimit" dhe standardet ndërkombëtare	2015	AKSHI	Nuk ka kostim		
Promovimi i aksesit të konektivitetit të internetit broadband në zonën e Bjeshkëve të Namura	2014-2015	MIAP-PIU	2 290 000	47 870 000	
Objektiv 2. Përmirësimi i infrastrukturës TIK në administratën publike për zhvillime të harmonizuara dhe integruara sipas standardeve ndërkombëtare për e-qeverisjen, në të gjithë sektorët (shëndetësi, arsim, mjedis, bujqësi, turizëm, kulturë, energji, transport etj) me qëllim ndërlidhjen 100% të të gjitha sistemeve deri në fund të 2020					
Ndërtimi i Site të dytë BCC Business Continuity Center të regjistrimit kombëtar të gjendjes civile.	Gjysma e dytë e vitit 2016	MPB(DPGjC)	154,000,000		
Ndërtimi i Site të dytë BCC Business Continuity Center të regjistrimit kombëtar të gjendjes civile.	Gjysma e dytë e vitit 2016	MPB(DPGjC)	154,000,000		
Zhvillimi i mëtejshëm, shtimi i funksionalitetit të reja të regjistrimit kombëtar të gjendjes civile, si dhe ndërtimi i ndërfaqes online për ofrimin e informacionit me palët e treta në përputhje me përcaktimet ligjore dhe standardet teknologjike në fushë	Viti 2016	MPB(DPGjC)/AKSHI	140,000,000		

Ngritja dhe kompletimi i sistemit të adresave	2015-2017	MPB(DPGjC)/ AKSHI	588,000,000		
Lidhja dhe integrimi i sistemit të adresave me regjistrin kombëtar të gjendjes civile, në përputhje me standardet dhe përcaktimet e BE;	2015-2017	MPB(DPGjC)/ AKSHI	70,000,000		
Dixhitalizimi i regjistrave themeltar dhe librave të akteve	2015-2017	MPB(DPGjC)	1,400,000		
Zhvillimi, administrimi dhe zgjerimi i rrjetit qeveritar GovNet në tri qytete: Tiranë, Elbasan, Durrës	2015 - 2016	AKSHI	1,088,619,675		
Ofrimi i aksesit internet me brez të gjerë për administratën publike. Rritja e bandwithit të ofruar për administratën publike, kapaciteti mesatar nga tre ofrues me mbi 150 Mbit/s për administratën qendrore. Parashikohet rritja e kapacitetit mesatarisht në total 600 Mbit/s (nga tre furnizues).	2015-2017	AKSHI	14 256 000		
Studim fisibiliteti për ndërtimin e “Qendrës së rivendosjes dhe/ose vazhdueshmërisë së punës se datacenter-it qeveritar në rast fatkeqësie (DRC) dhe ruajtjes së Informacionit	2015-2016	AKSHI	9 000 000		
Ndërtimi i Qendrës së Vazhdueshmërisë së Punës “Business Continuity Center dhe Backup” për Sistemet Qeveritare	2015-2017	AKSHI	840 000 000		
Ndërtimi i “Qendrës së Rikuperimit nga Fatkeqësia” (Disaster Recovery Centre –DRC)” për sistemet qeveritare	2015 -2017	AKSHI			229,800,000
Implementimi i sistemit të menaxhimit të dokumenteve ERDMS në të gjitha ministritë e linjës, administratën qendrore	2014 - 2017	AKSHI/ Ministritë e Linjës			166,541,029
Auditimi i bazave të të dhënave shtetërore nëpërmjet platformës Oracle Audit Vault	2015 2017	AKSHI			25,344,000
Rritja e sigurisë së infrastrukturës fizike dhe llogjike të rrjetit qeveritar GovNET, përmes investimit me objekt: “Rritja e Sigurisë në rrjetin qeveritar GovNet dhe qendrën e të dhënave qeveritare”	2014-2017	AKSHI/ Ministritë e Linjës AKSHI	351 247 993		
Përmirësimi i kapaciteteve të qendrës së të dhënave qeveritare	2014-2017	AKSHI	256 824 466		
Ofrimi i aksesit në internet për administratën publike të sigurt, cilësore dhe ultra të shpejta dhe ofrimin e “Shërbimit të Komunikimit të Unifikuar” (Lync Server) në GovNet	2015- 2017	AKSHI	119 000 000		
Disponueshmëria e kompjuterëve, aksesit të internetit dhe shërbimeve broadband në shkolla për zhvillimin e trajnimit të mësuesve dhe përdorimit të përmbajtjes së mësimi elektronik (e-learning).	2015-2020		300 000 000		

Zhvillimi i mëtejshëm, zgjerimi i sistemit EAMIS.	2015-2017	Ministria e Financave-departamenti i jetësimit të prioritetëve/ AKSHI	350 000,000		
Zgjerimi dhe përmirësimi i sistemit të e-kabinetit	2015-2017	Këshilli i Ministrave, AKSHI	25 401 600		
Objektivi 3. Dixhitalizimi i sistemit arsimor për të rritur cilësinë e arsimit dhe për të kontribuar në krijimin e një shoqërie të bazuar në dije nëpërmjet rritjes së aksesit në kurrikula dixhitale dhe mundësimi të lidhjes të tyre në internet (100%)					
Dixhitalizimi i sistemit arsimor-implementimi i klasave dixhitale në arsimin e mesëm	2015-2017	MAS	3 360 000 000		
Dixhitalizimi i sistemit arsimor parauniversitar-zhvillimi i sistemit e-learning	2015-2017	MAS	490,000,000		
Dixhitalizimi i sistemit parauniversitar – zhvillimi i sistemit të menaxhimit të të dhënave në shkollë (amza dixhitale)	2015-2017	MAS	56 000 000		
Dixhitalizimi i sistemit arsimor parauniversitar-zhvillimi i sistemit online e-register	2015-2016	MAS	35 000 000		
Krijimi i bibliotekës dixhitale për sistemin arsimor parauniversitar	2016-2017	MAS	30 660 000		
Trajnimi i mësuesve të sistemit parauniversitar për përdorimin e sistemeve	2015-2017	MAS	28 000 000		
Rrjetëzimi online i institucioneve të arsimit të lartë publik e privat	2016 e vijim	MAS	42 000 000		
Zhvillimi i sistemit informatik për menaxhimin logjistik dhe financiar të institucioneve të varësisë së MAS	2017 e vijim	MAS	14 000 000		
TIK në arsimin parashkollor	2017-2020	MAS	350 000 000		
Objektivi 4. Përmirësimi i infrastrukturës dixhitale në sektorin e shëndetësisë, me qëllim rritjen e cilësisë së shërbimeve mjekësore nëpërmjet rritjes me 30% të e-shërbimeve					
Menaxhimi i të dhënave nga checkup-it për grupmoshën 40-65 vjeç	2015	MSH	98 000 000		
Sistemi i mbledhjes dhe raportimit të të dhënave nga ofruesit e shërbimeve të kujdesit shëndetësor, publik ose privat	2016	MSH	80 010 000		
Sistemi i regjistrimit dhe kontrollit të barnave	2015-2016	MSH, AKBPM	23 510 496		
Sistemi i gjurmimit të barnave mjekësore: Track and Trace (konçesion)	2016	MSH, FSDKSH, AKBPM	700 000 000		Konçesion
Sistemi informatik për menaxhimin e spitaleve (Hospital Information System)	2019	Negociata me Bankën Botërore	1 400 000 000		Negociata me Bankën Botërore
Sistemi i regjistrimit të imunizimit dhe inventarit të vaksinave	2016	MSH, ISHP	27 020 000		
Sistemi kombëtar portal për pacientet dhe i shërbimeve elektronike për qytetarët	2020	MSH	1 400 000 000		
Sistemi i monitorimit të indikatorëve të performancës së sistemit shëndetësor	2016	MSH	30 100 000		
Sistemi i menaxhimit të stafit dhe i asetëve mjekësore	2014	MSH	9 976 080		
Shërbim online për menaxhimin rajonal të egkzaminimeve të avancuara mjekësore	2015-2017	MSH			57 720 000
Nënshkrimi elektronik i dokumenteve mjekësore	2015-2017	MSH	Per t'u vlerësuar		

Prioriteti strategjik 2: Politika për zhvillimin e infrastrukturës së komunikimeve elektronike në të gjithë sektorët (shëndetësi, arsim, mjedis, bujqësi, turizëm, kulturë, energji, transport etj)	Afatet për zbatimin	Institucionet përgjegjëse	Kostot në Lek		
			PBA	Donatore	Te tjere
Objektivi 5. Zhvillimi i inovacionit dhe TIK për bizneset e vogla dhe të mesme duke rritur me 50% numrin e bizneseve që përdorin TIK dhe duke shtuar me 10% numrin e bizneseve në TIK					
Fuqizimi dhe mbështetja e bizneseve fillestare (start-ups) për shërbime dixhitale dhe online si dhe ofrimin e alternativave për mbështetje financiare, siç janë: skemat "innovation voucher" për TIK	2015 - 2020	MIAP/MZHET	Për t'u vlerësuar		
<i>Krijimi i inkubatorëve për TIK</i>	2015 -2020	MIAP/Të tretë	ppp		
Mbështetja e cluster-it të bizneseve TIK në përputhje me shtyllën 52 të" Axhendës Dixhitale të Evropës 2020"	2016-2020	MIAP/Te tretë	Pa kosto		
Objektivi 6 Rritja e Sigurisë në rrjetet e informacionit					
Hartimi i dokumentit të politikave për sigurinë kibernetike dhe planit të veprimit të dokumentit	Mars 2014 – Prill 2015	ALCIRT, GNP (me mbështetje nga TAIEX)	-		
Plotësimi i kuadrit ligjor/rregullator në fushën e sigurisë kibernetike:					
1. Hartimi i draftligjit për sigurinë kibernetike	2015	MIAP, ALCIRT (me mbështetje nga TAIEX)			
2. Hartimi i kërkesave minimale të sigurisë për administratën publike, monitorimi i zbatimit të tyre.	2015 – në vijim	ALCIRT	-		
3. Procedura për raportimin e incidenteve Kompjuterike	2015	ALCIRT	-		
Rritja e ndërgjegjësimit për sigurinë kibernetike:					
1. Krijimi i një portali ndërgjegjësimit: www.cyberalbania.al me fokus sigurinë kompjuterike, fëmijet në internet, biznesin, këshilla sigurie dhe artikuj.	Qershor 2014, në vijim në përditësim	1. ALCIRT (përmbajtja: ALCIRT, KMDP, IZHA, AKCE, AKSHI, AKEP, ASHSh si dhe sektori privat) 2. ALCIRT, AKCE, KMDP, ASHSh si dhe institucione publike e private të ftuara sipas rastit	260,000		
2. Fushatë ndërgjegjësimiti në fakultetet e drejtimit TIK në formën e leksioneve të hapura dhe seminareve	Maj 2014 - në vijim		400,000		
3. Organizimi i eventit të përvitshëm "Muaji i ndërgjegjësimit për sigurinë kompjuterike"	Tetor 2014 - në vijim	ALCIRT	500,000 / vit		
4. Ndërgjegjësimit përmes materialeve informuese (fletëpalosje, broshura, postera), aktivitete për mbrotjen e fëmijëve online: <i>Konferenca vjetore kombëtare "Siguria e fëmijëve në internet"</i> <i>Fushata ndërgjegjësuese në 13 DAR për mbrotjen e fëmijëve online.</i> <i>Organizimi i trajnimeve për sigurinë kompjuterike për specialistët TIK të DAR/ZA-ve.</i>	2015- në vijim	MAS, ALCIRT, KMDP	400,000 /vit		

5. Organizimi i konkurseve me fokus sigurinë për evidentimin e talenteve të reja në këtë fushë.	Konkursi i parë i këtij lloji në 3-mujorin e fundit të 2015.	ALCIRT	Për t'u vlerësuar		
Rritja e nivelit të njohurive, aftësive dhe kapaciteteve për ekspertizë në fushën e sigurisë kibernetike:					
1. Organizimi i trajnimeve për profesionistët IT të administratës publike	Shtator 2014 – 2015	ALCIRT, ASPA	1 350 000		
2. Përfshirja në kurrikula e çështjeve të “cyber security” në arsimin parauniversitar për një internet më të sigurt për fëmijët e adoleshentët, si përdorues të TIK, pilotimi në klasën e VI gjatë vitit akademik 2014-2015	2014 (në kurrikulat pilot)	ALCIRT, IZHA	Pa kosto shtesë (kosto të funksionimit të IZHA)		
3. Studime pasuniversitare (degë masteri) të specializuara drejt sigurisë kibernetike	2015 – 2016	UT, UPT, AShSh	Për t'u vlerësuar		
4. Rritja e kapaciteteve për stafin përgjegjës për sigurinë	2015 - 2017	ALCIRT	5 000 000 dhe te tjera pa kosto në kuadër të bashkëpunimeve me struktura jashtë vendit		
Identifikimi i infrastrukturave kritike të informacionit (CIIP)	2015	ALCIRT, GNP me institucionet publike dhe grupet e interesit	-		
Krijimi i infrastrukturës për sistemin e monitorimit dhe atë të mbrojtjes (ISMS)	2016 - në vijim	ALCIRT	70 000 000		
Objektiv 7. Minimizimi i dallimeve dixhitale midis rajoneve dhe qyteteve nëpërmjet rritjes së aksesit të internetit në 70% dhe përmirësimit të cilësisë së jetesës në nivelin 30%.					
Konsolidimi i të dhënave bazë të shtetasve: Implementimi i sistemit të adresave dixhitale mbi bazën e fotos ajrore 2015 dhe lidhja e sistemit të adresave me regjistrin e gjendjes civile	2015 - 2020	MIAP/MZHET			
Konsolidimi i infrastrukturës së përbashkët ndërinstitucionale në nivel rajonal dhe kombëtar (rrjete, ndërlidhje sistemesh, lidhja e sistemeve në platformën qeveritare të ndërveprimit, datacenter, BCC, DRC, qarkullimi elektronik i dokumenteve, gjurmimi i korrespondencës së qytetarëve me administratën e të gjitha niveleve etj.)	2015 -2020	MIAP/Të tretë			
Replikimi i sistemeve të suksesshme ekzistuese shumëpërdoruesish (shkolla, bashkia, policia, DAR, prokuroria), monitorimi me kamera i rrugëve, kryqëzimeve, shkollave dhe objekteve të tjera të rëndësishme	2015-2017	MPB			838 005 339
Krijimi i arkivës dixhitale në 24 zyra vendore të regjistrimit të pasurive të paluajtshme	2015-2017	MD/ZRPP			509 350 000
Përmirësimi i infrastrukturës për shërbimet elektronike të policisë së shtetit	2015-2017	MPB			468 600 000
Permirëso qytetin	2015-2016	AKSHI			30 000 000
Subvencionimi i dekodeve për familjet në nevojë	2015-2017	MIAP			350 000 000
Implementimi i standardeve ndërkombëtare për e-acesibility /WACG/Web 2.0 në faqet zyrtare të ministrive të linjës (për personat me aftësi të kufizuara)	2015-2016	MIAP/ AKSHI ministritë e linjës AKSHI			26 460 000

Prioriteti Strategjik 3: Politika për krijimin e infra-strukturës kombëtare të të dhënave gjeohapësinore (NSDI)	Afatet për zbatimin	Institucionet përgjegjëse	Kostot në Lek		
			PBA	Donatorë	Të tjerë
Objektiv 1. Bashkëndrimi ndërinstitucional për mbledhjen, përpunimin dhe përditësimin e të dhënave gjeohapësinore si IMPUT për NSDI.					
Identifikimi i autoriteteve publike përgjegjëse për mbledhjen, përpunimin dhe përditësimin e të dhënave gjeohapësinore përkatëse, si dhe përcaktimin e standardeve	2015 – 2017	ASIG		105 000 000	
Analiza e gjeoinformacionit dhe marrja e vendimeve për përgatitjen e standardeve në përshtatje me direktivën INSPIRE, si dhe sipas nevojës së institucionit	2015 - 2020	ASIG		35 000 000	
Krijimi i grupeve të punës të përbashkëta për përditësimin e informacionit sipas tematikave	2015-2020		Pa kosto		
Objektiv 2. Krijimi i një rrjeti unifikues gjeodezik për informacionin hartografik shqiptar duke përdorur rrjetin gjeodezik kombëtar shqiptar					
Përdorimi i KRGJSH-2010 nga të gjithë subjektet publike, private dhe individët, duke garantuar mirëmbajtjen dhe përditësimin e kornizës referuese gjeodezike nga ASIG	2015 – 2020	ASIG		119 000 000	
Hartimi i akteve të detyrueshme që mundësojnë përdorimin, shkëmbimin dhe menaxhimin eficient të rrjeteve gjeodezike (KRGJSH), në përputhje me standardet dhe rregullat uniforme, për të siguruar ndërveprueshmërinë dhe ofrimin e shërbimeve, duke nxitur bashkëpunimin midis grupeve të aktorëve	2015 – 2017	ASIG	pa kosto		
Projektimi, ndërtimi dhe mirëmbajtja e përditësimi i kornizës referuese gjeodezike.	2015-2020	ASIG			Banka Botërore 624 000 000
Objektiv 3. Krijimi i një sistemi të integruar gjeoinformacioni në Shqipëri sipas direktivës INSPIRE dhe përdorimi nga institucionet shtetërore dhe publiku i gjerë					
Ngritja, zbatimi dhe mirëmbajtja e gjeoportalit kombëtar dhe sistemit të aplikacioneve për prodhimin, menaxhimin dhe administrimin e integruar të gjeoinformacionit në bashkëpunim me autoritetet përkatëse, duke përmirësuar disponueshmërinë dhe aksesin e të dhënave, sipas standardeve	2015-2020	ASIG		105 000 000	
Rregulla të hollësishme për krijimin, ruajtjen dhe përditësimin e metadatave, mbi strukturën e katalogimit të metadatave	2015-2017	ASIG		14 000 000	
Rritja e ndërgjegjësimit publik për përfitimet nga gjeoinformacioni, koordinimi për zhvillimin profesional dhe mundësitë e trajnimit për ngritjen e kapaciteteve të autoriteteve përkatëse për të nxitur përdorimin e teknologjisë gjeohapësinore në një mënyrë sa më efektive, në bashkëpunim me sektorin akademik dhe privat	2015-2017	ASIG		105 000 000	
Objektiv 4. Ndërtimi i sistemit kombëtar gjeografik të informacionit					
Ngritja e GIS-it kombëtar në përputhje me standardet dhe rregullat e INSPIRE dhe OGC për të dhënë shërbimet mbi informacionin gjeohapësinor sipas tematikave	2015-2017	ASIG		35 000 000	
Ndërtimi i një platforme për të dhënë shërbimet gjeohapësinore, sipas standardeve të formatit <i>dataexchange</i> , standardeve mbi shërbimet e rrjetit dhe dokumentit mbi shërbimet e rrjetit që do të përdoren në GIS-in kombëtar nga përdoruesit e gjerë	2015-2020	ASIG		105 000 000	
Trajnimi i stafit për mirëmbajtje, fushatë sensibilizimi dhe trajnimi për përdorimin e gjeoportalit kombëtar	2015-2019	ASIG		21 000 000	
Bashkëpunimi i ngushtë me qendrat e kërkim-zhvillimit kombëtar dhe ndërkombëtar, për të mbështetur shkëmbimin e gjeoinformacionit midis autoriteteve shtetërore dhe për të përmirësuar teknologjinë e gjeoinformacionit	2015-2020	ASIG		7 000 000	

Panorama e tregut të komunikimeve elektronike

Gjatë vitit 2013, sektori i komunikimeve elektronike ka pasur rritje të përdorimit të shërbimeve të rrjeteve celulare dhe aksesit **broadband** internet, ndërsa ka pasur ulje të segmentit të telefonisë fikse. Këto tendenca janë të ngjashme me tendencat e viteve të fundit, ku përdorimi i telefonisë fikse ka qenë në rënie duke u zëvendësuar me telefoninë celulare dhe aksesin **broadband** ka pasur rritje në të dy segmentet: nga rrjete fikse dhe rrjete celulare.

Numri i përdoruesve celularë aktivë (pajtimtarë që kanë përdorur shërbime celulare në 3 muajt e fundit) në fund të vitit 2013 arriti në 3.7 milion, krahasuar me 3.5 milion në fund të vitit 2012. Kjo përbën një rritje vjetore me 4% për të katër operatorët, ndërkohë që numri i përdoruesve të telefonisë së lëvizshme sipas kartave SIM aktive, pati reduktim me 6%, duke arritur në 5.3 milion krahasuar me 5.6 milion në fund të vitit 2012. Norma e penetrimit (përdorues për 100 banorë) në 2013 ishte 130% sipas përdoruesve aktivë dhe 187% sipas kartave SIM. Numri i pajtimtarëve të telefonisë fikse në fund të vitit 2013, arriti në rreth 281 mijë, krahasuar me rreth 311 mijë që ishte në fund të vitit 2012, pra një rënie me 10%. Rënia e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse është në vijim të tendencës rënëse të nisur në 2010, me përjashtim të vitit 2011 që pati rritje. Rënia ka ardhur për shkak të vazhdimit të reduktimit të numrit të pajtimtarëve të “Albtelecom” me 9% si dhe rënies me 13% të numrit të pajtimtarëve të operatorëve alternativë. Norma e penetrimit të telefonisë fikse në fund të vitit 2013 ishte rreth 10%. Numri i pajtimtarëve me akses broadband

fiks dhe celular (3G me karta USB/modem), në fund të vitit 2013 arriti në rreth 294 mijë, që përbën një rritje me 36%, në krahasim me vitin 2012. Në 2013 të dy segmentet e aksesit broadband, fikse dhe 3G (me karta USB/modem), kanë pasur rritje me 14% dhe 101% respektivisht. Norma e penetrimit me të dy llojet e aksesit së bashku është 10.4% për popullsi dhe 37% për familje.

Më poshtë jepet ecuria e numrit të pajtimtarëve të telefonisë celulare (përdorues aktivë) dhe telefonisë fikse në raport me aksesin broadband me rrjete celulare dhe fikse. Figurat tregojnë qartë se normat e rritjes së aksesit broadband në të dy llojet e rrjeteve janë më të larta se të telefonisë. Për rrjetet fikse ka madje tendenca të kundërta: rritje e aksesit broadband dhe rënie e telefonisë fikse. Në vitin 2013, 33% e përdoruesve aktive të celularëve përdorin akses broadband 3G dhe numri i pajtimtarëve me akses broadband në rrjete fikse përbën 65% të pajtimtarëve të telefonisë fikse.

TELEFONIA CELULARE

Numri i përdoruesve celularë aktivë, në fund të vitit 2013 arriti në 3.7 milion, krahasuar me 3.5 milionë në fund të vitit 2012. Kjo përbën një rritje vjetore me 4% për të katër operatorët, ndërkohë që norma e rritjes ndryshon sipas operatorëve: “Plus” dhe “Vodafone” kanë rritje respektivisht me 9% dhe 11%, ndërsa “Albtelecom” (EM) dhe “AMC” kanë reduktim respektivisht me 2% dhe 3%. Figura 2, paraqet ecurinë e numrit të përdoruesve celularë aktivë në periudhën 2010-2013.

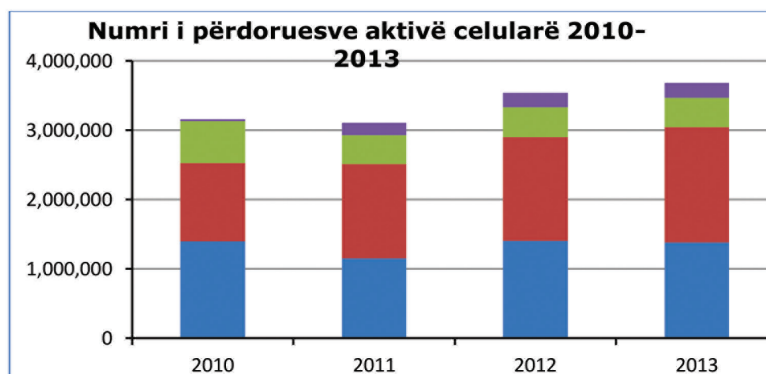

Figura 1: Ecuria e numrit të përdoruesve celularë aktivë 2010-2013

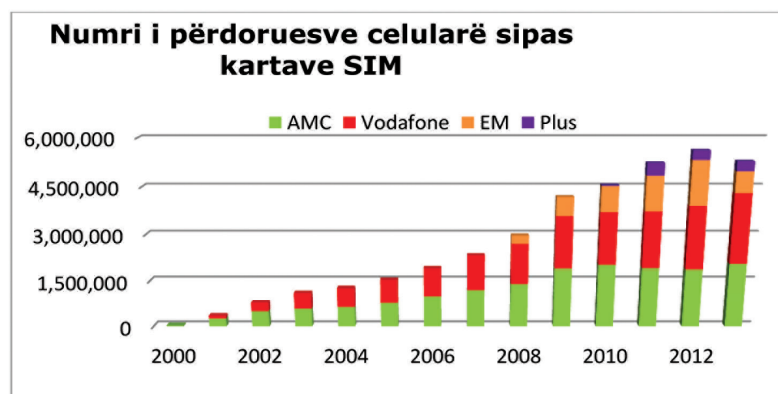

Figura 2: Ecuria e numrit të përdoruesve celularë sipas kartave dhe SIM 2000-2013

TELEFONIA FIKSE

Telefonia fikse, edhe gjatë vitit 2013, ka vazhduar tendencën rënëse të viteve të fundit, e cila megjithëse është në linjë me tendencën rënëse në vendet e BE, norma e penetrimit prej 10% është shumë më ulët se në vendet e BE-së. Numri i pajtimtarëve të telefonisë fikse, në fund të vitit 2013, arriti në rreth 281 mijë, krahasuar me rreth 311 mijë që ishte në fund të vitit 2012, pra një rënie

me 10%. Rënia ka ardhur për shkak të vazhdimit të reduktimit të numrit të pajtimtarëve të "Albtelecom" me 9% si dhe rënies me 13% të numrit të pajtimtarëve të operatorëve alternativë.

Figura e mëposhtme paraqet ecurinë e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse "Albtelecom" dhe operatorëve alternativë në periudhën 2000-2013.

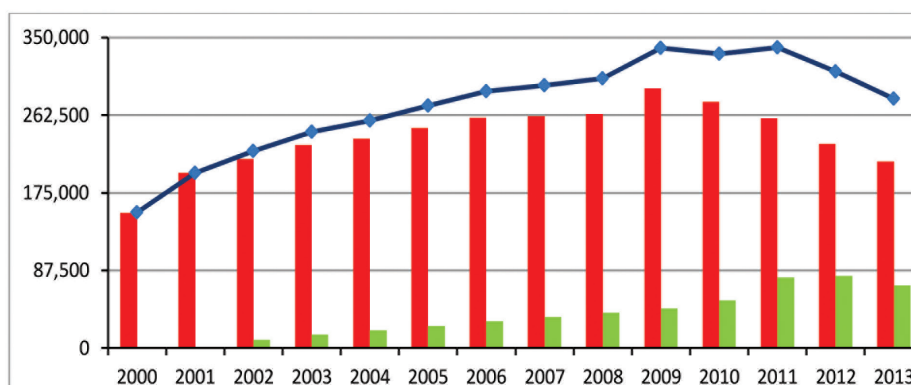

Figura 3. Ecuria e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse 2000-2013

Tabela e mëposhtme paraqet ecurinë e numrit të pajtimtarëve të telefonisë fikse të operatorëve kryesorë në periudhën 2010-2013.

	Albtelecom	Abcom	ASC	Nisatel	AMC Fiks	OA te tjerë	Total Fiks
2010	277,763	19,975	7,408	5,900	-	20,456	331,502
2011	258,943	27,167	10,129	4,950	7,565	30,090	338,844
2012	230,397	33,000	7,649	5,500	6,119	28,996	311,661
2013	210,382	13,680	15,047	7,166	6,950	27,975	281,200
Ndryshimi 2013/2012	-9%	-59%	97%	30%	14%	-4%	-10%

Tabela 1. Numri i pajtimtarëve të telefonisë fikse për periudhën 2010-2013

Në telefoninë fikse, "Albtelecom" vazhdon të ketë 76% pjesë tregu, i pasuar nga "Abcom" me 5.4%, "ASC" me 6%, "Nisatel" 3.2% etj. Ndërkohë, numri i pajtimtarëve të telefonisë fikse ka ulje me 23% në periudhën 2010 - 2014.

INTERNETI

Numri pajtimtarëve me akses broadband fiks dhe celular (3G me karta USB/modem), në fund të vitit 2013 arriti në rreth 294 mijë, që përbën një rritje me 36% në krahasim me vitin 2012.

Tabela e mëposhtme paraqet numrin e pajtimtarëve broadband fiks e 3G, dhe numrin e pajtimtarëve, si përqindje e popullsisë dhe numrit të familjeve (penetrimi). Në vitin 2013 të dy segmentet e aksesit

broadband fiks dhe 3G (me karta USB/modem) kanë pasur rritje respektivisht me 14% dhe 101%. Norma e penetrimit për të dy llojet e aksesit së bashku është 10.4% për popullsi dhe 37% për familje.

Numri i pajtimtarëve me akses broadband me rrjete fikse pati një rritje prej 14%, ku shumica e operatorëve kanë pasur rritje të numrit të pajtimtarëve. "Albtelecom" në 2013, pati rritje me 10% të numrit të pajtimtarëve broadband. Ndër operatorët alternativë fiks, "Abcom" vazhdon të jetë operatori me numrin më të madh të lidhjeve broadband, me rreth 43 mijë në fund të vitit 2013, që përbën një rritje prej 21% nga viti 2012. Rritje të madhe kanë pasur edhe "Abissnet" dhe "ASC" si dy operatorët e tjerë alternativë më të mëdhenj respektivisht me 16% dhe 31%.

	Numri i pajtimtarëve			Penetrimi				
	Total Fiks	Total 3G	Total Fiks + 3G	Popullsi			Familje	
				Fiks	3G	Fiks +3G	Fiks	Fiks +3G
2011	139,697	34,493	174,190	4.9%	1.2%	6.2%	17%	22%
2012	160,088	55,405	215,493	5.7%	2.0%	7.6%	20%	27%
2013	182,556	111,367	293,923	6.4%	3.9%	10.4%	22%	37%
Ndryshimi 2013/2012	14%	101%	36%					

Tabela 2. Numri i pajtimtarëve me akses broadband dhe normat e penetrimit 2011-2013

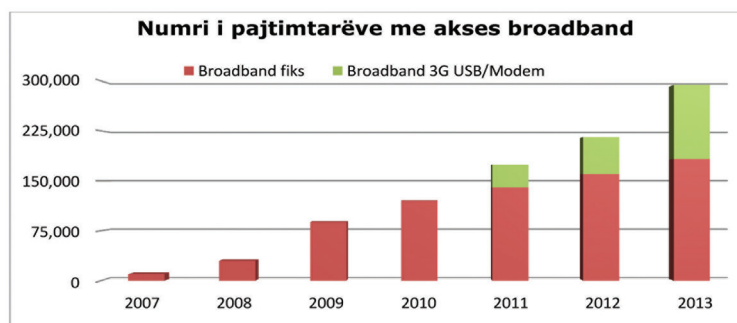

Figura 5. Ecuria e numrit të pajtimtarëve me akses broadband 2007-2013

	Albtelecom	Abcom	Abissnet	ASC	OA të tjerë	Total Broadband Fiks
2010	70,597	13,575	7,000	5,666	23,162	120,000
2011	60,055	29,321	15,321	10,129	24,871	139,697
2012	66,757	35,870	17,719	11,777	27,965	160,088
2013	73,242	43,430	20,562	15,432	29,890	182,556
Ndryshimi 2013/2012	10%	21%	16%	31%	7%	14%

Tabela 3. Numri i pajtimtarëve me akses broadband fiks 2010-2013

Numri i pajtimtarëve me akses broadband celular (3G me karta USB/modem për përdorim me kompjuter) në fund të vitit 2013 arriti në rreth 111 mijë nga 55 mijë në fund të 2012, që përbën dyfishim të numrit apo rritje me 101%. Të dy operatorët celularë “Vodafone” dhe “AMC”, kanë pasur rritje të ndjeshme me 76 dhe 80% respektivisht, dhe “Eagle Mobile” si operatori më i ri që filloi ofrimin e shërbimeve 3G në 2013, ka arritur të ketë rreth 13 mijë pajtimtarë gjatë vitit 2013. Rritje të madhe me 88% pati edhe numri i përdoruesve me akses broadband 3G nga aparatet celulare, duke arritur në rreth 1.1 milion në fund të 2013, krahasuar me 594 mijë në 2012.

Në total numri i përdoruesve me akses broadband 3G (aparate celulare dhe karta USB) në 2013 arriti në 1.2 milion në krahasim me 694 mijë në 2012.

ADMINISTRIMI DOMAIN CC.TLD. AL, NËN DOMAIN-ET E TIJ, SI DHE ENUM:

Domain.al është një nga matësit e dinamizmit të internetit në Shqipëri. Gjatë vitit 2013 u realizua kalimi nga sistemi regjistër-regjistrues¹⁶. Këto ndryshime liberalizuan tregun e regjistrimit të domain nën.al duke kaluar nga sistemi Registry-Registrar vetëm AKEP në sistemin Registry AKEP dhe regjistri i liberalizuar duke i dhënë të drejtën e regjistrimit edhe subjekteve të tjera të certifikuar nga AKEP bazuar në kriteret e vendosura në këtë dokument rregullator. Ky proces u realizua nëpërmjet këshillimit publik me sipërmarrësit. Për vitin 2013 numri i domain-eve të regjistruara ishte 3320 duke arritur një total prej 12 888 domain-e të regjistruar.

	AMC		Vodafone		EM		Total	
	USB/Modem	Aparat celular	USB/Modem	Aparat celular	USB/Modem	Aparat celular	USB/Modem	Aparat celular
2011	9,000	46,000	25,493	202,756	N/A	N/A	34,493	248,756
2012	17,833	222,882	37,572	371,426	N/A	N/A	55,405	594,308
2013	32,138	279,428	66,086	568,207	13,143	272,257	111,367	1,119,892
Ndryshimi 2013/2012	80%	25%	76%	53%	N/A	N/A	101%	88%

Tabela 4. Numri i pajtimtarëve me akses broadband 3G 2010-2013

¹⁶ Me vendimin nr.2252, datë 23.01.2013 Këshilli Drejtues i AKEP miratoi dokumentin “Për disa shtesa dhe ndryshime në rregulloren nr. 2, për “Regjistrimin dhe administrimin e emrave të domain-eve nën .AL dhe nën domain-et .gov.al, .mil.al, .edu.al, .com.al, .org.al dhe .net.al”

ECURIA E INDIKATORËVE

IDI, IPB, NRI dhe e-government në periudhën 2002-2013

Bazuar në raportet periodike të ITU-së “Information Society Measurement”, në raportet periodike të “The Global Information Technology report” si dhe në raportet periodike të UNPAN mbi e-government, më poshtë prezantohet ecuria e këtyre indikatorëve:

- IDI – indeksi i zhvillimit të TIK
- IPB-indeksi i shportës së çmimeve në TIK
- NRI- indeksi i gatishmërisë së rrjetit
- e-government index- indeksi i gatishmërisë për e-qeverisjen
- e-participation indeks – indeksi i pjesëmarrjes në vendimmarrje

INDEKSI I ZHVILLIMIT TË TIK (IDI)

ECURIA & KRAHASIMI ME MESATAREN BOTËRORE DHE EVROPIANE

Indikator i IDI është indikator kompozitë me tri nëngrupime/nënindikatorë, që përfshijnë 11 indikatorë individualë. Metodologjia e llogaritjes jepet në raportin e ITU-së “Information Society Measurement”.

Në grafikun e mëposhtëm prezantohet ecuria e këtij indikator për Shqipërinë në periudhën 2002-2012 e krahasuar me mesataren rajonale dhe atë botërore. Siç shihet, indeksi IDI për Shqipërinë, pavarësisht se ka rritje, vit pas viti mbetet nën mesataren botërore dhe e fundit për rajonin e Evropës. Në rang botëror, Shqipëria bën pjesë në grupin e vendeve me rezultat mesatar të këtij indeksi dhe është afër kufirit të sipërm për të kaluar në grupin e vendeve me rezultat mbi mesatar.

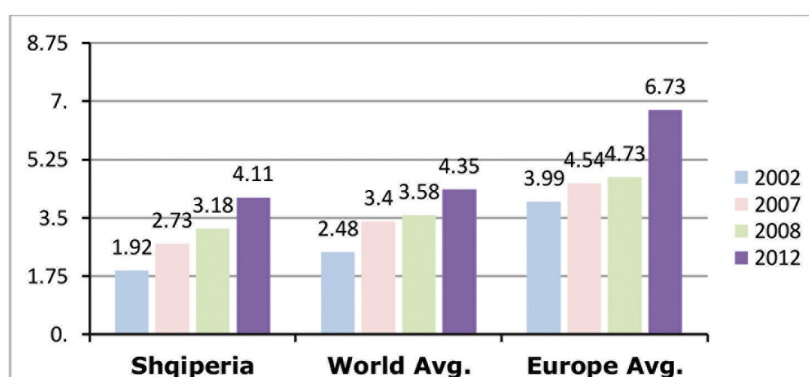

Figura 6. Indikator i IDI 2002-2012

Burimi: ITU, Raportet “Information Society measurement” 2010-2013

Nivelet: ulët, mesatar, mbi mesatar, lartë Indeksit IDI

	2007		Nr. i vendeve	2008		Nr. i vendeve	2012		Nr. i vendeve
	Min.	Max.		Min.	Max.		Min.	Max.	
I lartë	5.29	7.50	33	5.67	7.85	33	6.19	8.57	40
Mbi mesatar	3.41	5.25	33	3.64	5.64	33	4.17	6.11	39
Mesatar	2.05	3.34	44	2.16	3.54	47	2.40	4.11	39
I ulët	0.82	2.03	44	0.79	2.04	46	0.99	2.33	39

Tabela 5. Indeksi IDI në nivel botëror

Ndërkohë, të gjitha vendet evropiane kanë një vlerë të indeksit IDI sipër mesatares globale dhe rreth gjysma e tyre e kanë indeksin IDI sipër mesatares së vendeve të zhvilluara: 6.78. Megjithatë, në raportet e viteve të fundit, për Shqipërinë thuhet se është ndër vendet me rritjen më të madhe të nënindeksit të aksesit dhe nënindeksit të përdorimit (kjo e fundit jepet në raportin e ITU, MIS/2013).

Për të kuptuar se cilat janë faktorët që ndikojnë te niveli IDI, në tabelën e mëposhtme është bërë një krahasim i nënindekseve të IDI:

- Nënindeksi i aksesit përfshin:
 - o penetrimi i telefonisë fikse, celulare, **bandwidth** ndërkombëtar (konektiviteti) për përdorues interneti
- Nënindeksi i përdorimit përfshin:
 - o % të familjeve me PC, % të familjeve me internet, përdorues interneti, penetrim të pajtimtarëve broadband fiks, deprim të pajtimtarëve broadband wireless
- Nënindeksi i aftësive përfshin:
 - o % e regjistruar në shkollë të mesme, % e regjistruar në shkollë të lartë, të shkolluarit

të vendosur si target për indikatorin (treguesi maksimal ndryshon, p.sh.: "bandwidthi për internetin ndërkombëtar është rritur me disa herë nga 2010-2013).

Është e dukshme se:

- nënindeksi i peshuar për penetrimin e telefonisë fikse mbetet pothuajse në të njëjtin nivel në periudhën 2002-2012;
- nënindeksi i peshuar për % e familjeve me PC dhe me lidhje interneti mbetet i ulët;
- nënindeksi i peshuar për lidhjet fikse broadband mbetet tepër i ulët (ka varësi me penetrimin e ulët të telefonisë fikse).

Vëmë në dukje se raporti i ITU-së për vitin e kaluar ka pasur një konstatim të gabuar për tregun e telefonisë celulare në Shqipërisë (s'ka arritur ende maturimin) – gjë që reflektohet dhe në grafikun e mësipërm. Në të vërtetë, penetrimi i telefonisë celulare është në kufirin e sipërm të përdorur si tregues maksimal për peshimin e këtij nënindeksi (190%).

	2002		2007		2008		2012	
	Mes. Bot..	Shqipëria	Mes. Bot	Shqipëria	Mes. Bot	Shqipëria	Mes.Bot	Shqipëria
IDI	2.48	1.92/93	3.40	2.73/85	3.6	3.12/84	4.35	4.11
Access sub index	2.68	1.87/ 78	3.91	2.83/96		3.27/88	4.74	3.73/96
Usage sub index	0.54	0.01/ 130	1.43	0.63/78		0.91/84	2.85	2.71/65
Skills sub index	5.95	5.82/92	6.31	6.69/ 78		7.25/64	6.59	7.65/57

Tabela 6. Nënindekset IDI në periudhën 2002-2012
 Burimi: ITU, Raportet "Information Society measurement" 2010-2013

Vërejmë se, nga studimi i raporteve të njëpasnjëshme, rezultatet e llogaritura nga ITU nuk janë konsistente dhe kanë ndryshime.

Grafiku i mëposhtëm jep të detajuar peshimin e secilit nga 11 indikatorët mbi të cilët llogaritet indeksi IDI me rezultatin maksimal

INDEKSI - ÇMIMI I SHPORTËS SË TIK (IPB)

Treguesi çmimi i shportës së TIK është, gjithashtu, një indikator kompozitë, i ndërtuar mbi bazën e llogaritjeve për tri nënshporta:

- nënshporta e telefonisë fikse
- nënshporta telefonisë celulare
- nënshporta e internetit

Sipas raportit të ITU-së për vitin 2013, IPB për Shqipërinë rezulton:

- Shqipëria renditet në vendin e 100, me vlerën e IPB në 4.5% kundrejt GDP/p.c. me një përmirësim të vogël nga 4.6% e GDP/p.c në vitin 2011.
- Nënshporta për telefoninë fikse është 2.2% kundrejt GDP/p.c në krahasim me 2.3% të GDP/p.c në 2011,
- Nënshporta për telefoninë celulare është 7.8% kundrejt GDP/p.c në krahasim me 7.9% të GDP/p.c në 2011.
- Nënshporta për fiks broadband jepet 3.6% të GDP/p.c.

ÇMIMET E MOBILE BROADBAND

Në 2012, për herë të parë, ITU mbledhi të dhëna mbi çmimet e mobile-broadband përmes pyetësorit të TIK Price Basket.

- Shqipëria është në vendin e 34-të me 1.5% të GDP/p.c, shërbimin parapaguar dhe në vendin e 46 me 1.5% të GDP/p.c për postpaid për 500MB nga celulari.

- Shqipëria është në vendin 28 me 1.6% të GDP/p.c për marrjen e Internetit mobile broadband nga kompjuteri për të parapaguar dhe në vendin e 85 me 5.1% të GDP/p.c për marrjen e internetit në 1GB nga kompjuteri (postpaid).

Në tërësi çmimet e mobile broadband për 500 MB si për paketat parapaguar dhe për ato postpaid krahasuar me vendet e tjera si në rajon dhe në rang global janë në nivele të ulta (të përballueshme) gati në nivelin e vendeve të zhvilluara. Ndërsa shërbimi për mobile broadband në 1 GB është në nivel mesatar krahasuar me vendet e tjera.

INDEKSET E-GOVERNMENT DHE E-PARTICIPATION

Raportet periodike të UNPAN (Rrjeti i Administratës Publike të UN)¹⁷ bëjnë një vlerësim të e-government readiness index, dhe e-participation. Edhe këta indikatorë janë të përbërë dhe marrin në konsideratë dhe infrastrukturën dhe vrojtimet në web. Rezultate për web akses dhe shërbimet online nxirren mbi bazën e vrojtimet në mënyrë të pavarur të faqeve zyrtare të internetit. Në tabelat e mëposhtme jepet ecuria e këtyre indikatorëve për Shqipërinë.

Viti	2003	2004	2005	2008	2010	2012	2014
e-government Index	0.311	0.340	0.3732	0.4670	0.4519	0.5161	0.5046
Web measurement Subindex/ online service	0.083	0.162	0.1615	0.3913	na	0.425	0.4488
Telecommunication SubIndex/infrastructure	0.049	0.058	0.068	0.1251	na	0.337	0.3548
Human Capital Sub index	0.80	0.80	0.89	0.8869	na	0.7863	0.7100

Tabela 7. e-government index i Shqipërisë në periudhën 2003-201218
Burimi: UN reports

Krahasimi me rajonin dhe me mesataren botërore për e-gov indeks:

	2014	2012	2010
Shqipëria	0.5046	0.5161	0.4519
Mes. Evropa	0.6936	0.6574	0.5566
Mes. botërore	0.4712	0.4882	0.4406

Tabela 8. Krahasimi me rajonin dhe mesataren botërore për e-gov indeks

¹⁷ <http://unpan3.un.org/egovkb/ProfileCountry.aspx?ID=2>

Me këtë tregues jemi mbi mesataren botërore por poshtë mesatares evropiane.

Year	2003	2004	2005	2008	2010	2012	2014
e-participation Index	0.017	0.0328	0.0317	0.0227	0.1286	0.105	0.5294

Tabela 9. e-participation index për Shqipërinë
Burimi: UN reports

Vërejmë se, në raportet periodike raportet e UN kanë pasur dhe ndryshime të metodologjisë, gjë që mund të ketë ndikuar dhe në rezultatin me ulje të indikatorit për e-participation.

Në lidhje me e-participation, ka një rritje (ka ndryshim të metodologjisë). Në renditje, Shqipëria është në vendin e 59 sipas UNPAN 2014.

ANEKSI 4

Indikatorët	Institucioni që bën matjen	Përcaktimi dhe qëllimi	Statusi aktual dhe periodiciteti
Sektori Telekom			
Të ardhurat totale nga sektori i komunikimit elektronik	AKEP	Akronimi: tel_ardh Përcaktimi: Të ardhurat totale përfshijnë të ardhurat e shitjes me shumicë dhe pakicë nga komunikimet elektronike, të siguruara gjatë një viti nga të gjithë operatorët e telekom (duke përjashtuar Tatimin mbi Vlerën e Shtuar - TVSH-në)	Aktualisht të matshme. Periodiciteti çdo vit.
Totali i investimeve në rrjete nga sektori i komunikimeve elektronike	AKEP	Akronimi: tel_inv Përcaktimi: Investimi total përfshin si investimet e prekshme dhe ato të paprekshme në rrjetet e telekomunikimit (pa pagesa license) nga të gjithë operatorët telekom	Aktualisht të matshme. Periodiciteti çdo vit.
Zhvillimi dhe mbulimi me broadband			
Mbulimi/disponueshmëria standard me broadband fiks dhe mobile (si një % e familjeve)	AKEP/INSTAT	Akronimi: bb_mbst Përcaktimi: Mbulimi është një indikator i ofertës që përcaktohet si përqindja e familjeve që jetojnë në zonat, të cilat mbulohen me xDSL, kabëll (bazë dhe NGA ¹⁸), FTTP ose rrjete WiMax, LTE	Aktualisht të matshme nga AKEP jo mbi baza familjesh. Periodiciteti çdo vit. Mund të nxirret nga anketat e familjeve nga INSTAT
Mbulimi standard rural me broadband fiks dhe mobile (si një % e familjeve)	AKEP/INSTAT	Akronimi: bb_mbrst Përcaktimi: Mbulimi është një indikator i ofertës që përcaktohet si përqindja e familjeve që jetojnë në zonat, të cilat mbulohen me xDSL, kabëll (bazë dhe NGA), FTTP ose rrjete WiMax, LTE. Zonat rurale përcaktohen si ato që kanë më pak se 100 banorë për km ² .	Aktualisht e matshme në total nga AKEP dhe jo mbi baza familjesh dhe zonash. Mund të nxirret nga anketat e familjeve nga INSTAT
Mbulimi/disponueshmëria me NGA broadband (si një % e familjeve)	AKEP	Akronimi: bb_ngamb Përcaktimi: Mbulimi është indikator i ofertës i përcaktuar si një përqindje e familjeve që jetojnë në zonat që mbulohen nga NGA. Aksesit i gjeneratës tjetër përfshin teknologjitë që vijojnë: FTTH, FTTB, Kabëll Docsis 3.0, VDSL dhe broadband tjetër super të shpejtë (të paktën shkarkim 30 Mbps)	Aktualisht e matshme nga AKEP në përcaktim të ngjashëm por jo mbi baza familjesh. Periodiciteti çdo vit. Mund të nxirret nga anketat e familjeve nga INSTAT
Pajtimtarët e broadband fiks	AKEP	Akronimi: bb_linja Përcaktimi: Numri i pajtimtarëve (linjave) për broadband fiks.	Aktualisht e matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Penetrimi i i broadbandit fiks (pajtimtare/100 persona)	AKEP	Akronimi: bb_penet Përcaktimi: Numri i pajtimtarëve të broadbandit fiks (linjat) për 100 persona. Penetrimi i broadbandit fiks.	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Familjet që kanë lidhje broadband	AKEP	Akronimi: sh_broad Përcaktimi: Lidhjet broadband të përdorura nga familjet përfshijnë: DSL, linjë fikse (kabëll, fibër, Ethernet, PLC), wireless fiks (satelite, WiFi, WiMax) dhe mobile wireless (3G/UMTS). Shënim: Këtu përfshihen familjet që kanë të paktën një anëtar me moshë nga 16-74.	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Ndërmarrjet që kanë lidhje broadband fikse	AKEP	Akronimi: nd_broad Përcaktimi: Lidhja fikse broadband përfshin DSL, xDSL, linja me kabëll të dhëna me qira, Re-le kuadër, Metro-Ethernet, PLC-Komunikim me linja elektrike, lidhje wireless fiks, etj. Shënim: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë punonjës. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve.	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.

¹⁸ NGA - Next Generation Access Networks (NGA) ose Rrjetet e Aksesit të Gjeneratës Tjetër

Pjesa e tregut e aktorëve të rinj në pajtimet e broadbandid fiks	AKEP	Akronimi: bb_pr Përcaktimi: Pjesa e tregut bazuar mbi pajtimet (linjat) e broadband fiks. Aktorët e rinj nënkuptojnë operatorët, të cilët nuk kanë të drejta të veçanta ose ekskluzive ose monopol për ofrimin e shërbimit të telefonisë me zë përpara liberalizimit të tregut	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Pjesa e pajtimtarëve DSL në broadbandin fiks	AKEP	Akronimi: bb_dsl Përcaktimi: Pjesa e DSL (Digital Subscriber Line) në totalin e pajtimeve të broadbandid fiks	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Shpejtësia dhe çmimet e Broadband			
Pjesa e pajtimeve në broadband fiks >= 2 Mbps – Shpejtësi e reklamuar shkarkimi	AKEP	Akronimi: bb_shpejt2 Përcaktimi: Bazuar mbi shpejtësinë e reklamuar të shkarkimit	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Pjesa e pajtimeve në broadband fiks >= 10 Mbps – Shpejtësia e reklamuar e shkarkimit	AKEP	Akronimi: bb_shpejt10 Përcaktimi: Bazuar në shpejtësinë e reklamuar të shkarkimit	Do të matet në vijim nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Pjesa e pajtimeve në broadband fiks >= 30 Mbps - Shpejtësia e reklamuar e shkarkimit	AKEP	Akronimi: bb_shpejt30 Përcaktimi: Bazuar në shpejtësinë e reklamuar të shkarkimit.	Do të matet në vijim nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Pjesa e pajtimeve në broadband fiks >= 100 Mbps - Shpejtësia e reklamuar e shkarkimit	AKEP	Akronimi: bb_shpejt100 Përcaktimi: Bazuar në shpejtësinë e reklamuar të shkarkimit	Do të matet në vijim nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Shpejtësia aktuale e shkarkimit e pajtimeve në broadband fiks	AKEP	Akronimi: shpejtakt Përcaktimi: Shpejtësia Mesatare e Shkarkimit gjatë periudhës së pikut (shpejtësia aktuale), matur me një pajisje të konfiguruar veçanërisht për këtë (SamKnows Whitebox), e cila kryen disa testime të aspekteve të ndryshme të performancës së internetit. Shpejtësia e matur i referohet një kampioni pajtimesh duke përdorur të ngjashme me ato të ofruara nga ofruesit e shërbimit të internetit. Ofertat nuk ponderohen me pjesën e tregut, kështu që shpejtësia e matur nuk mund të interpretohet si shpejtësi mesatare e përfutur nga konsumatorët.	Do të matet në vijim nga AKEP. Periodiciteti çdo vit
Çmimi mujor vetëm për akses interneti	AKEP	Akronimi: vetëm_çmimi_internetit Përcaktimi: Çmimi vetëm i ofertave për akses interneti me broadband fiks, duke përfshirë taksën mbi vlerën e shtuar, duke përjashtuar kostot shtesë të telefonisë ose linjës kabllore (nëse ka). Çmimet minimale dhe mesatare i referohen grupit të pajtimeve të ngjashme të ofruara nga ofruesit e shërbimeve të internetit. Ofertat nuk ponderohen me pjesën e tregut, kështu që çmimi mesatar i ofertave nuk mund të interpretohet si çmimi mesatar i paguar nga konsumatorët.	Monitorohet nga AKEP
Çmimi mujor i aksesit në internet broadband fiks duke përfshirë telefoninë fikse	AKEP	Akronimi: çmim_fiks_internet_tel Përcaktimi: Çmimi mujor i ofertave për akses interneti broadband fiks që përfshin telefoninë fikse, duke përfshirë tatimin mbi vlerën e shtuar, duke përjashtuar kostot shtesë të telefonisë ose linjës kabllore (nëse ka). Çmimet minimale dhe mesatare u referohen grupit të pajtimeve të ofruara nga ofruesit e shërbimit të internetit. Ofertat nuk ponderohen me pjesën e tregut, kështu që çmimi mesatar i ofertave nuk mund të interpretohet si çmimi mesatar i paguar nga konsumatorët.	Monitorohet nga AKEP

Çmimi mujor i ofertës së përbashkët Aksesit në Internet+Telefoninë Fikse+TV	AKEP	Akronimi: çmim_fiks_Internet_Tel_TV Përcaktimi: Çmimi mujor i ofertave për akseset interneti broadband fikse që përfshin telefoninë fikse dhe TV (analog ose dixhital), duke përfshirë tatimin mbi vlerën e shtuar, duke përjashtuar kostot shtesë të telefonisë ose linjës kabllore (nëse ka). Çmimet minimale dhe mesatare u referohen grupit të pajtimeve të ofruara nga ofruesit e shërbimit të internetit. Ofertat nuk ponderohen me pjesën e tregut, kështu që çmimi mesatar i ofertave nuk mund të interpretohet si çmimi mesatar i paguar nga konsumatorët.	Monitorohet nga AKEP
Tregu i Telefonisë Mobile			
Mbulim me BroadBand mobile të Përparuar 3G (HSPA) (si një % e familjeve)	AKEP	Akronimi: mbb_hspamb Përcaktimi: Mbulimi është indikatori i ofertës i përcaktuar si përqindje e familjeve që jetojnë në një zonë të mbuluar nga broadband-i i përparuar i gjeneratës së tretë (protokolli HSPA)	Aktualisht e matshme në total nga AKEP dhe jo mbi bazë familjesh dhe zonash. Mund të nxirret nga anketa e familjeve nga INSTAT.
Mbulim broadband mobile 4G (LTE) (si një % e familjeve)	AKEP	Akronimi: mbb_ltemb Përcaktimi: Mbulimi është indikatori i ofertës i përcaktuar si përqindje e familjeve që jetojnë në një zonë të mbuluar nga broadband-i i përparuar i gjeneratës së katërt (protokolli LTE)	Për t'u matur nga AKEP me ofrimin e shërbimit. Aktualisht nuk ka mbulim me 4G/LTE.
Numri total i pajtimtarëve (karta SIM)	AKEP	Akronimi: mob_subs Përcaktimi: Pajtimtarët mobile përcaktohen si numri i kartave SIM aktive. Kjo përfshin si shërbimin me zë dhe data, telefon të instaluar, modem, modem USB ose pajisje të tjera.	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Penetrimi mobile – kartat SIM aktive	AKEP	Akronimi: mob_penet Përcaktimi: Numri i kartave SIM aktive në përpjestim me popullsinë. Kjo përfshin si shërbimin data dhe me zë, telefonat e instaluar, modem, modem USB ose pajisje të tjera.	Aktualisht të matshme nga AKEP. Periodiciteti çdo vit.
Penetrimi i mobile broadband (pajtimtarë/100 persona)	AKEP	Akronimi: mbb_penet Përcaktimi: Penetrimi i mobile broadband përcaktohet si numri i kartave SIM mobile broadband aktive për 100 persona.	Aktualisht të matshme nga AKEP.
Pjesa e tregut e operatorit kryesor (në % të kartave SIM aktive)	AKEP	Akronimi: mob_pt Përcaktimi: Pjesa e tregut e operatorit kryesor bazuar mbi numrin e kartave SIM aktive	Aktualisht të matshme nga AKEP.
Individë, të cilët aksesojnë internetin nëpërmjet telefonit mobile me UMTS (3G)	INSTAT	Akronimi: i_ju3g Përcaktimi: Individët që përdorin një telefon mobile apo smartphone, nëpërmjet lidhjeve UMTS, HSDPA (3G or 3G+) për të aksesuar internetin, në tre muajt e fundit.	Mund të nxirret nga anketa e familjeve nga INSTAT
Ndërmarrje që u ofrojnë pajisje portabël personelit të tyre	INSTAT	Akronimi: e_pmd Përcaktimi: Pajisjet lëvizëse (kompjuterë portabël, tablet, smartphones, telefona PDA, etj.) që ofrohen për përdorim biznesi dhe ndërmarrja paguan për të gjithë ose të paktën deri në një kufi të kostove të pajtimit dhe përdorimit.	Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketa e biznesit për TIK.
E srdhura mesatare për përdorues (AMP) në tregun mobile me pakicë	AKEP	Akronimi: mob_arm Përcaktimi: Totali i të ardhurave në tregun mobile me pakicë pjestuar me numrin e kartave SIM aktive.	Aktualisht të matshme nga AKEP.

Të ardhurat mesatare për minutë në shitjen me pakicë të komunikimeve me zë	AKEP	Akronimi: mob_arpm Përcaktimi: Totali i komunikimeve me zë lidhur me të ardhurat nga shitjet me pakicë pjestuar me numrin total të komunikimeve me zë.	Aktualisht e matshme nga AKEP në total, jo si shërbim i veçantë. Për t'u konsideruar në të ardhmen.
Çmimi i roaming mobile për minutë	AKEP	Akronimi: mob_roam Përcaktimi: Çmimi mesatar i shitjes me pakicë për minutë (në €-lekë) sipas thirrjeve të bëra ndarë sipas zonave.	Monitorohet nga AKEP.
Përdorimi i internetit			
Familjet me akses interneti në shtëpi	INSTAT	Akronimi: h_jacc Përcaktimi: Çdo anëtar i familjes ka akses interneti në shtëpi Shënime: Këtu përfshihen familjet, të cilat kanë të paktën një anëtar nga mosha 16-74 vjeç.	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë, të cilët kanë përdorur internetin gjatë 3 muajve të fundit	INSTAT	Akronimi: i_iu3	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje, individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë që kanë përdorur internetin gjatë 12 muajve të fundit	INSTAT	Akronimi: i_ilt12	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje, individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë, të cilët janë përdorues të rregullt të internetit (të paktën një herë në javë)	INSTAT	Akronimi: i_ipërd Përcaktimi: Individë që përdorin internetin të paktën njëherë në javë gjatë 3 muajve të fundit.	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë që janë përdorues të shpeshtë të internetit (çdo ditë ose pothuajse çdo ditë)	INSTAT	Akronimi: i_iditë Përcaktimi: Individë që përdorin internetin çdo ditë ose pothuajse çdo ditë në 3 muajt e fundit.	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë që përdorin një laptop/tablet për të aksesuar internetin, jashtë punës ose shtëpisë	INSTAT	Akronimi: i_iumc Përcaktimi: Individë që përdorin një kompjuter portabël (laptop dhe tablet me ekran me prekje) për të aksesuar internetin jashtë punës ose shtëpisë nëpërmjet lidhjeve wireless (WiFi ose rrjete celular), në 3 muajt e fundit.	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Individë që nuk kanë përdorur kurrë internetin	INSTAT	Akronimi: i_iux	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje, individë. Periodiciteti në dy-tre vjet.
Diversifikimi i veprimtarive të kryera online nga përdoruesit e internetit	INSTAT	Akronimi: i_ia12ave Përcaktimi: Indeksi i diversifikimit bazohet mbi llogaritjen e sa veprimtarive, nga një listë prej 12, janë kryer të paktën njëherë gjatë muajit të kaluar. Kjo llogaritet në nivel individual për ato individë që kanë përdorur internetin në 3 muajt e fundit. Shënime: 12 veprimtaritë e përfshira në indeks janë: dërgimi/marrja e postës elektronike (e-mail), informacione mbi të mallrat dhe shërbimet, leximi i gazetave/lajmeve online, informacion mbi shërbime udhëtimi/akomodimi, postimi i mesazheve në median sociale, ndërveprimi me autoritetet publike, internet banking, telefonia apo thirrjet video, shitja e mallrave ose shërbimeve, blerja e përmbajtjeve (filma, muzikë, programe, etj) blerje e mallrave, blerje e shërbimeve.	Nxirret nga INSTAT përmes anketave në familje. Periodiciteti në dy-tre vjet.

<p>Gatishmëria IPv6 – faqe web që kanë një mbulim AAAA të regjistrave DNS (si % e shumicës së faqeve të vizituara)</p>		<p>Akronimi: AAAA_mbl Përcaktimi: Faqe interneti të gatshme për IPv6 janë ato që kanë të paktën një AAAA në regjistrat e tyre DNS (nënkupton që faqja e internetit është e dukshme/ mund t'i përgjigjet përdoruesve që kanë një lidhje IPv6). Testet bëhen mbi bazë 3-mujore nëpërmjet një skripti që kryhet nga studimi i IPv6 observatory mbi listën me 1 milion faqet më të vizituara, të ofruara nga Alexa</p>	<p>Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. Duhet diskutuar dhe vendosur për monitorimin e tij</p>
<p>Përdorimi i Shërbimeve të Internetit</p>			
<p>Kërkimi për informacion online mbi mallrat dhe shërbimet</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_iuif Përcaktimi: Individët kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të gjetur informacion rreth mallrave dhe shërbimeve</p>	<p>Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketa e biznesit për TIK dhe anketa tek individët.</p>
<p>Leximi/shkarkimi online i gazetave/revistave</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_iunsh Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të lexuar/shkarkuar online gazeta/lajme</p>	<p>Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketa e biznesit për TIK dhe anketa tek individët.</p>
<p>Luajtja ose shkarkimi i lojërave, imazheve, filmave ose muzikës</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_iugm Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të luajtur ose shkarkuar lojra, imazhe, filma ose muzikë.</p>	<p>Aktualisht jo e matshme. INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketa e biznesit për TIK dhe anketa tek individët.</p>
<p>Përdorimi i online banking</p>	<p>INSTAT/Banka e Shqipërisë</p>	<p>Akronimi: i_iubk Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për Internet banking</p>	<p>INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketa e biznesit për TIK.</p>
<p>Telefonata ose thirrje video (nëpërmjet uebcamerës) në internet</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: I_IUPH1</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Mund të përfshihet në anketat e ardhshme.</p>
<p>Hedhja në internet e përmbajtjes së krijuar nga vetë përdoruesi për t'u ndarë me të tjerët</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_iuupl Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për hedhjen online të përmbajtjes së krijuar nga vetë ata (tekste, imazhe, foto, video, muzikë, etj.)</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Mund të përfshihet në anketat e ardhshme.</p>
<p>Pjesëmarrja në rrjete sociale në internet gjatë tre muajve të fundit</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_iusnet Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të marrë pjesë në rrjete sociale (krijimin e profilit të përdoruesit, postimi i mesazheve ose kontribute të tjera në facebook, twitter, etj.)</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Mund të përfshihet në anketat e ardhshme.</p>
<p>Kërkimi online për një punë apo aplikimi për punë</p>		<p>Akronimi: i_iupunë Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të kërkuar për një punë apo dërguar një aplikim për punë</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Kryerja e kurseve online (për çfarëdo subjekti)</p>		<p>Akronimi: i_iuolc Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për kryerjen e kurseve online (për çfarëdo subjekti)</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>kërkimi online për informacione mbi oferta për arsim, trajnim ose kurse</p>		<p>Akronimi: i_iueduif Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit për të kërkuar informacion rreth ofertave për arsim, trajnim ose kurse</p>	<p>Nuk është i matshëm aktualisht. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>

Ndërveprimi online me autoritetet publike, 3 muajt e fundit	INSTAT/AKSHI	Akronimi: i_iuqev Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për ndërveprim me autoritetet publike. Kjo përfshin informacionin nga faqet online të autoriteteve publike, shkarkimi i formularëve zyrtarë dhe dërgimi i formularëve të plotësuar.	Është i matshëm pjesërisht tek LSMS/ASN. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.
Dërgimi i formularëve të mbushur autoriteteve publike nëpërmjet internetit, gjatë 3 muajve të fundit.	INSTAT	Akronimi: i_iqevrt	Është i matshëm pjesërisht tek LSMS/ASN. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.
Marrja pjesë në konsultime online ose votime për të përcaktuar çështje civile ose politike	INSTAT	Akronimi: i_iuvote Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për të marrë pjesë në konsultime ose votime online për të përcaktuar çështje civile ose politike (p.sh. planifikimi urban, firmosja e një peticioni)	Nuk është i matshëm. Mund të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.
Qeverisja Elektronike (eGovernment)			
Shërbimet publike bazë për qytetarët që janë plotësisht online	GoA AKSHI	Akronimi: FOA_cit Përcaktimi: Përqindja e shërbimeve publike për qytetarët nga shporta me 12 shërbime bazë (tatimet mbi të ardhurat, kërkimi për punë, përfitimet e sigurimeve shoqërore, dokumente personale, regjistrimi i makinave, leje ndertimi, deklaratë për policinë, bibliotekat publike, certifikatat, regjistrimi në arsimin e lartë, deklarata e shpërnguljes , shërbimet shëndetësore) për të cilat e gjithë procedura mund të plotësohet online.	Ka pasur monitorim periodik. Për t'u vijuar me matjen periodike çdo gjashtë muaj.
Shërbimet publike bazë për ndërmarrjet, të cilat janë plotësisht online	GoA AKSHI	Akronimi: FOA_ent Përcaktimi: Përqindja e shërbimeve publike për ndërmarrjet nga shporta prej 8 shërbimesh bazë (kontributet sociale, taksave të korporatave, TVSH, regjistrimi i kompanisë, të dhënave statistikore, deklarata doganore, lejet mjedisore, prokurimi publik) për të cilat e gjithë procedura mund të plotësohet online.	Ka pasur monitorim periodik. Për t'u vijuar me matjen periodike çdo gjashtë muaj.
Individët që ndërveprojnë me autoritetet publike, gjatë 12 muajve të fundit	INSTAT	Akronimi: i_iuqev12 Përcaktimi: Individët kanë përdorur Internetin, gjatë 12 muajve të fundit, për të ndërvepruar me autoritetet publike. Kjo përfshin marrjen e informacionit nga faqet zyrtare të autoriteteve publike, shkarkimin e formularëve origjinal dhe dërgimin e formularëve të plotësuar.	Është i matshëm pjesërisht tek LSMS. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.
Individë që u dërgojnë autoriteteve publike formularë të plotësuar nëpërmjet internetit, gjatë 12 muajve të fundit	INSTAT	Akronimi: i_iqev12rt	Është i matshëm pjesërisht tek LSMS. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrje që ndërveprojnë online me autoritetet publike.	INSTAT vitin që vjen	Akronimi: e_iqev Përcaktimi: Përdorimi i internetit për ndërveprim me autoritetet publike, në vitin e fundit kalendarik përfshin: marrjen e informacionit ose formularëve nga faqet e internetit, kthimin e formularëve të plotësuar, ndjekjen e të gjithë procedurës në formë elektronike ose ofrimin e produkteve në sistemin e prokurimit publik (e-Tenderimi). Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar, të gjithë sektorit e prodhimit dhe shërbimeve me përjashtim të sektorit financiar.	Është i matshëm pjesërisht tek ASN. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.

<p>Ndërmarrje që kthejnë formularët e plotësuar autoriteteve publike, nëpërmjet internetit</p>	<p>INSTAT vitin tjetër</p>	<p>Akronimi: e_iqevkth Përcaktimi: Veprimtari e kryer nëpërmjet internetit, në vitin e fundit kalendarik, përpara kryerjes së studimit. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar, të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Do të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Ndërmarrje që dorëzojnë një propozim në sistemin e prokurimit publik (eProkurimi)</p>	<p>INSTAT vitin tjetër /APP</p>	<p>Akronimi: e_iqev2pr Përcaktimi: Propozimet për tender duhet të dorëzohen në sistem dhe jo të dërgohen me email, në vitin e fundit kalendarik përpara kryerjes së anketimit. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar, të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Ka disa të dhëna në APP. Të përfshihet në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Rezultati i Qendërzimit të Shërbimeve Qeveritare Elektronike (eGov) nga ana e Përdoruesve</p>	<p>INSTAT/AKSHI</p>	<p>Akronimi: përd_qend_eqev Përcaktimi: Rezultati i qendërzimit nga ana e përdoruesve tregon se në çfarë mase (informacion rreth) ofrohet një shërbim online dhe sa i përdorshëm është ai (p.sh.: nëse online ekzistojnë ndihma, kthimi i përgjigjes dhe mbështetja) si vlerësimi i cilësisë nga kërkuesit mbi lehtësinë dhe shpejtësinë e përdorimit të shërbimit. Shënime: Vlerësimi i e-Government përcakton një set eventesh jetësore dhe vlerëson se si një vend performon në mbështetjen e të gjithë ndërveprimeve midis qytetarëve dhe administratës publike, kur kalon te secili nga këto evente jetësore. Rezultati i referohet ngjarjeve jetësore të analizuar gjatë një viti referues dhe një viti të mëparshëm.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u analizuar dhe vlerësuar për përfshirje në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Rezultati i transparencës për shërbimet eGov</p>		<p>Akronimi: transparent_eqev Përcaktimi: Rezultati i transparencës tregon se në çfarë mase shërbimet eGov janë transparente. Ky vlerëson tri aspekte të transparencës: deri sa autoritetet publike janë transparente lidhur me përgjegjësitë dhe performancën e tyre; deri sa janë transparent lidhur me procesin e ofrimit të shërbimeve dhe deri sa janë transparent lidhur me të dhënat personale të përfshira në ofrimin e shërbimeve. Shënime: Vlerësimi i eGovernment përcakton një set eventesh jetësore dhe vlerëson se si një vend performon në mbështetjen e të gjithë ndërveprimeve midis qytetarëve dhe administratës publike, kur kalon te secili nga këto ngjarje jetësore. Rezultati i referohet ngjarjeve jetësore të analizuar gjatë një viti referues dhe një viti të mëparshëm.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u analizuar dhe vlerësuar për përfshirje në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Tregtia elektronike</p>			
<p>Individë që porosisin mallra ose shërbime online.</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_blt12 Përcaktimi: Individë që e kryejnë këtë veprimtari në internet gjatë 12 muajve të fundit, për përdorim personal.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Individë që porosisin përmbajtje ose programe që dërgohen ose përditësohen online</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_bgoodo Përcaktimi: Përmbajtja dhe programet online përfshijnë: filmat, muzikën, librat, revistat, materiale për mësim online (e-learning), programe kompjuterike, video lojra, që janë porositur/blerë nëpërmjet internetit gjatë 12 muajve të fundit, jo për përdorim në punë.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>

Individë që shesin mallra ose shërbime online (p.sh.: nëpërmjet ankandeve)	INSTAT	Akronimi: i_jushes Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit, për shitjen e mallrave dhe shërbimeve (psh nëpërmjet ankandeve)	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Totali i shitjeve elektronike nga ndërmarrjet, si një % e totalit të xhiros së tyre	INSTAT	Akronimi: e_eturn Përcaktimi: Vlera e shitjeve të kryera, gjatë vitit të mëparshëm kalendarik, nëpërmjet rrjeteve kompjuterike si % e vlerës totale të xhiros (në terma monetare, duke përfshirë TVSH). Rrjetet kompjuterike përfshijnë faqet e internetit, sistemet e shkrimit EDI dhe forma të tjera të transferimit elektronik të të dhënave, duke përfshirë emailin dhe shtypura manualisht. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimit, me përjashtim të sektorit financiar.	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrje që përdorin çfarëdo rrjeti kompjuterik për shitjet (të paktën 1%)	INSTAT	Akronimi: e_eshitje Përcaktimi: Shitjet e kryera, gjatë vitit të mëparshëm kalendarik, nëpërmjet rrjeteve kompjuterike duhet të përfaqësojnë të paktën 1 % të vlerës totale të xhiros (në terma monetare, duke përfshirë TVSH). Rrjetet kompjuterike përfshijnë faqet në internet, sistemet e tipit EDI dhe mënyra të tjera transferimi elektronik të të dhënave, me përjashtim të emailit të shkruajtura manualisht. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrje që përdorin çfarëdo rrjeti kompjuterik për blerjet (të paktën 1%)	INSTAT	Akronimi: e_eblerje Përcaktimi: Blerjet e kryera, gjatë vitit të mëparshëm kalendarik, nëpërmjet rrjeteve duhet të përfaqësojnë të paktën 1% të vlerës totale të xhiros (në terma monetare, duke përfshirë TVSH-në). Rrjetet kompjuterike përfshijnë faqet në internet, sistemet e tipit EDI dhe mënyra të tjera transferimi elektronik të të dhënave, me përjashtim të e-mailit të shkruajtura manualisht. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT
Biznesi Elektronik (eBusiness)			
Ndërmarrjet që ndajnë elektronikisht brenda tyre informacionin mbi shitjet/blerjet	INSTAT	Akronimi: e_sisorp Përcaktimi: Informacioni mbi shitjet/blerjet ndahet elektronikisht dhe automatikisht nëpërmjet programit të përdorur çdo funksion të brendshëm si: menaxhimi i nivelit të inventarit, sistemi i kontabilitetit, menaxhimi i prodhimit ose menaxhimi i shpërndarjes. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT
Ndërmarrjet që ndajnë elektronikisht brenda tyre informacionin nëpërmjet Planifikimit të Burimeve të Ndërmarrjes (ERP)	INSTAT	Akronimi: E_ERP1 Përcaktimi: Përdorimi i një pakete programesh kompjuterike planifikimi për burimet e Ndërmarrjes ERP, për ndarjen e informacionit midis zonave të ndryshme funksionale (p.sh. kontabiliteti, planifikimi, prodhimi, marketingu). Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT

Ndërmarrjet që përdorin program për Menaxhimin e Marrëdhënieve me Klientët (CRM)	INSTAT	<p>Akronimi: e_crman Përcaktimi: CRM i referohet përdorimit të çdo aplikimi software të përdorur për analizën e informacionit mbi klientët për qëllime marketimi. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT
Ndërmarrjet që shkëmbejnë dokumente biznesi të përshtatshëm për përpunimin automatik.	INSTAT	<p>Akronimi: e_ade Përcaktimi: Indikator i referohet dërgimit/marrjes së mesazheve (porosive, faturave, transaksioneve të pagesave, dokumente të transportit, deklaratave tatimore etj.) drejt/nga ndërmarrjet e tjera, autoritetet publike ose institucionet financiare në një format të rënë dakord ose standard (si EDIFACT, XML, etj) që lejon përpunimin automatik pa qenë i nevojshëm shkrimi i një mesazhi individual. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe të shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT
Ndërmarrjet që dërgojnë ose marrin fatura elektronike në një format të përshtatshëm për përpunimin automatik	INSTAT	<p>Akronimi: e_inv Përcaktimi: Indikator i referohet dërgimit e marrjes së faturave në një format standard të rënë dakord, si: EDIFACT, XML, etj. që lejon përpunimin e tyre automatik pa qenë i nevojshëm shkrimi i një mesazhi individual. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrjet që ndajnë informacion elektronik për zinxhirin e furnizimit	INSTAT	<p>Akronimi: e_sisc Përcaktimi: Indikator i referohet dërgimit e marrjes së të gjithë informacionit mbi vargun e furnizimit, p.sh.: nivelet e inventarit, planet e prodhimit, parashikimet, ecuria e dërgimit etj. nëpërmjet rrjeteve kompjuterike ose faqeve të internetit, por duke përfshirë mesazhet e-mail të shkruara manualisht. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrjet që kanë faqe interneti ose faqen e tyre personale në internet	INSTAT	<p>Akronimi: E_FAQEINTERNET Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	Është i matshëm nga INSTAT në anketën vjetore ASN.
Ndërmarrje që përdorin teknologji për identifikimin e radiofrekuencave (RFID)	INSTAT	<p>Akronimi: e_rfid Përcaktimi: Etiketat dhe transponderat RFID janë pajisje që mund të aplikohen ose përfshihen në një produkt ose objekt dhe transmetojnë të dhëna nëpërmjet valëve radio. Indikator përfshin përdorimin e tyre për identifikim të personit, për gjurmimin e vargut të furnizimit dhe inventarit për identifikimin e produktit pas shitjeve. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
Ndërmarrje që u ofrojnë personave të punësuar akses në distancë në sistemin e emailit, dokumenteve ose aplikacioneve.	INSTAT	<p>Akronimi: e_ra Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.

<p>Ndërmarrje që u ofrojnë pajisje portabël më shumë se 20 % të personave të tyre të punësuar.</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: e_empmd_gt20 Përcaktimi: Pajisjet (kompjuterat portabël, tabletat, smartphonët, telefonat PDA, etj.) duhet të ofrohen për përdorim biznesi dhe ndërmarrja paguan për të gjitha ose të paktën një limit të kostove të pajtimit dhe përdorimit. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Persona të punësuar të cilëve u është dhënë një pajisje portabël nga punëdhënësi i tyre (sektori biznesit)</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: P_EMPMD Përcaktimi: Pajisjet (kompjuterët portabël, tabletat, smartphonët, telefonat PDA etj.) duhet të ofrohen për përdorim biznesi dhe ndërmarrja paguan për të gjitha ose të paktën një limit të kostove të pajtimit dhe përdorimit. Përfshihen vetëm ndërmarrjet me 10 ose më shumë persona të punësuar nga të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
Aftësi TIK			
<p>Individë që kanë shkruar program kompjuterik duke përdorur një gjuhë të specializuar programimi.</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: i_cpgr Përcaktimi: Individë, të cilët kanë shkruar një program kompjuteri duke përdorur një gjuhë të specializuar programimi. Veprimtaria mund të ishte kryer ndonjëherë. Vetëm ata që kanë përdorur internetin supozohet që t'i përgjigjen kësaj pyetje.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Individë që kanë krijuar faqe interneti</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_cqfaqeb Përcaktimi: Veprimtaria mund të ishte kryer ndonjëherë. Vetëm ata që kanë përdorur internetin supozohet që t'i përgjigjen kësaj pyetje.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Individë me aftësi kompjuterike mesatare ose të lartë (3 ose më shumë veprimtari kompjuterike)</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: i_csk_ge_me Përcaktimi: Treguesi llogarit individët që kanë kryer të paktën 3 nga 6 veprimtaritë që vijojnë: kopjimin ose lëvizjen e një skedari ose dosje, përdorimin e komandave kopjo dhe ngjit, përdorimin e formulave bazë matematikore në një fletë pune, kompresimin e skedarëve, lidhjen dhe instalimin e pajisjeve të reja, shkrimin e një programi kompjuterik duke përdorur një gjuhë të specializuar programimi. Kjo pyetje u drejtohet vetëm atyre që kanë përdorur kompjuter.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Individë me aftësi interneti mesatare ose të lartë (3 ose më shumë veprimtari interneti)</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: i_isk_ge_me Përcaktimi: Treguesi llogarit individët që kanë kryer të paktën 3 nga 6 veprimtaritë që vijojnë: përdorimin e një motori kërkimi për gjetjen e informacionit, dërgimin e e-maileve me skedarë të bashkangjitur, postimin e mesazheve në dhomat e bisedimit, grupe lajmesh ose forume diskutimi online, përdorimin e internetit për të bërë telefonata, përdorimin e ndarjes të skedarëve shok me shok (<i>peer to peer</i>) për shkëmbimin e filmave ose muzikës, krijimin e një faqeje në internet. Kjo pyetje u drejtohet vetëm atyre që kanë përdorur internetin.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Individët që kanë përfituar aftësi TIK nëpërmjet institucioneve të arsimit formal</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: i_skedu Përcaktimi: Individë që kanë përfituar aftësi TIK nëpërmjet institucioneve të arsimit formal (shkolla, kolegje, universitete etj.).</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>

<p>Persona të punësuar që përdorin kompjuter me akses në internet në vendin e punës (sektori i biznesit)</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: P_IUSE Përcaktimi: Kompjuterët (dekstop, laptop, smartphones etj.) duhet të kenë akses në internet dhe të përdoren të paktën një herë në javë. Përfshihen vetëm ndërmarrjet me 10 ose më shumë të punësuar, nga të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Punonjës që gjykojnë se aftësitë e tyre TIK nuk janë të mjaftueshme për ndryshimin e punës brenda një viti</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_cisk_sfjobx Përcaktimi: Individët me një profesion si të punësuar, të vetëpunësuar ose punonjës të familjes, pyeten nëse ata gjykojnë se aftësitë e tyre kompjuterike ose internetit janë të mjaftueshme (po/jo) për ta, nëse do ishin duke kërkuar për një punë ose ndryshim pune brenda një viti.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Punonjës që gjykojnë se aftësitë e tyre TIK janë të mjaftueshme për të ndryshuar vendin e punës brenda një viti</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: i_cisk_sfjob Përcaktimi: Individët me një profesion si të punësuar, vetëpunësuar ose punonjës të familjes, pyeten nëse ata gjykojnë se aftësitë e tyre kompjuterike ose mbi internetit janë të mjaftueshme (po/jo) për ta, nëse do të ishin duke kërkuar për një punë ose ndryshim pune brenda një viti.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Ndërmarrje që punësojnë specialistë TIK</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: E_ITSP2 Përcaktimi: Specialistët TIK janë ata punonjës, puna kryesore e të cilëve është TIK. Për shembull, zhvillimi, operimi dhe mirëmbajtja e sistemeve ose aplikacioneve TIK. Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë punonjës. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT</p>
<p>Ndërmarrje që raportojnë vështirësi në mbushjen e vendeve bosh për punë që kërkojnë specialist me aftësi në TIK</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: E_ITSPVAC2 Përcaktimi: Vende pune të vështira për t'u plotësuar gjatë vitit të mëparshëm kalendarik u referohen atyre situatave në të cilat kompanitë e kanë të vështirë që të gjejnë persona me aftësi të veçanta (vende pune vështirë për t'u plotësuar për mungesë aftësish). Shënime: Ndërmarrjet me 10 ose më shumë punonjës. Të gjithë sektorët e prodhimit dhe shërbimeve, me përjashtim të sektorit financiar.</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT</p>
<p>Persona të punësuar me aftësi specialisti TIK</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: specialist_tik Përcaktimi: Përcaktimi i vendeve të punës për specialistin TIK bazohet mbi klasifikimin ISCO 08. Ky përfshin menaxherët e shërbimeve TIK (kodi 133), profesionistët TIK (25), teknikët TIK (35) shërbimet dhe montuesit e TIK (7422).</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT</p>
<p>Persona të punësuar me aftësi specialisti TIK (masë më e gjerë)</p>	<p>INSTAT</p>	<p>Akronimi: ict_spec3_përgjith Përcaktimi: Përcaktimi i vendeve të punës për specialistët TIK bazuar në klasifikimin ISCO 08. Ky përfshin kodet 25, 35, 742, 133, 2152, 2153, 2166, 2356, 2421, 2434, 3114, 3139, 3155, 3211, 3252, 8212. Atje ku të dhënat me 4 shifra nuk janë të mundura, llogariten të dhënat me 3 shifra</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.</p>
<p>Indikatori i aftësive dixhitale</p>	<p>INSTAT/MAS</p>	<p>Akronimi: indeksaftdixhit Përcaktimi: Personave që kanë përdorur internetin gjatë 3 muajve, u atribohet një rezultat mbi katër fushat e kompetencave: informacioni, komunikimi, krijimi i përmbajtjes dhe zgjidhja e problemeve, në varësi të veprimtarive që ata kanë qenë të aftë të bëjnë. Rezultatet janë: fillestar, mbi fillestar dhe nën fillestar. Individët që nuk përdorin internetin klasifikohen si pa aftësi dixhitale</p>	<p>Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT</p>

Individë me aftësi dixhitale fillestare ose pak më shumë se niveli fillestar	INSTAT/MAS	<p>Akronimi: indeksiaftësive_bazëemësipër</p> <p>Përcaktimi: Për t'u klasifikuar në këtë grup, një individ duhet të ketë aftësi në nivel fillestar ose pak më shumë në të gjitha prej katër aftësive dixhitale të përfshira në indeks: informacion, komunikim, krijim, përmbajtje dhe zgjidhje problemesh.</p> <p>Shënim: Personat që kanë përdorur internetin, të paktën gjatë 3 muajve të fundit u caktohet një rezultat mbi katër fushat e aftësive dixhitale: informacion, komunikim, krijim përmbajtje dhe zgjidhje problemesh, në varësi të veprimtarive që kanë qenë të aftë të bëjnë. Rezultatet janë: fillestar, mbi ose nën fillestar. Individët që nuk përdorin internetin klasifikohen si pa aftësi dixhitale</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT
Individë me pak ose aspak aftësi dixhitale	INSTAT/MAS	<p>Akronimi: indeksaftësdixh_pakaspak</p> <p>Përcaktimi: Në këtë grup klasifikohen individët, të cilët nuk kanë kryer asnjë nga veprimtaritë e një ose më shumë nga katër aftësitë dixhitale të përfshira në këtë indeks: informacion, komunikim, krijim përmbajtje dhe zgjidhje problemesh.</p> <p>Shënim: Personat që kanë përdorur internetin të paktën gjatë 3 muajve të fundit u caktohet një rezultat mbi katër fushat e aftësive dixhitale: informacion, komunikim, krijim përmbajtje dhe zgjidhje problemesh, në varësi të veprimtarive që kanë qenë të aftë të bëjnë. Rezultatet janë: fillestar, mbi ose nën fillestar. Individët që nuk përdorin internetin klasifikohen si pa aftësi dixhitale.</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u përfshirë në anketat e ardhshme të INSTAT.
TIK në arsim			
Kompjuter për qëllime të përgjithshme	MAS/ISHA	<p>Akronimi: komp_përgjith</p> <p>Përcaktimi: Kompjuterët e përdorur për qëllime arsimimi përfshijnë: desktop, laptop, netbook ose tablet të lidhur ose jo me internetin</p>	Ka të dhëna nga MAS. Duhet të raportohet periodikisht
Shkollat që kanë faqen e tyre në internet	MAS ISHA	<p>Akronimi:faqe_int_shkoll</p> <p>Përcaktimi: Shkolla që kanë faqen e tyre të internetit</p>	Ka të dhëna nga MAS. Duhet të raportohet periodikisht.
Raporti: nxënës/kompjuter në shkollë	MAS	<p>Akronimi:</p> <p>Përcaktimi:Raporti i numrit të nxënësve që përdorin të njëjtin kompjuter në ambientet e shkollës</p>	Ka të dhëna nga MAS. Duhet të raportohet periodikisht
Gjerësia e brezit të shërbimit të internetit në shkolla	MAS	<p>Akronimi:</p> <p>Përcaktimi: Shpjegësia e ofrimit të shërbimit të internetit në shkolla</p>	Ka të dhëna nga MAS. Duhet të raportohet periodikisht.
Ndërgjegjësimi i komunitetit mësues-nxënës-prindër për përdorimin e portalit online të edukimit	IZHA MAS	<p>Akronimi:</p> <p>Përcaktimi: Numri i individëve që aksesojnë portalin online të edukimit për përfitimin e shërbimeve online në fushën e edukimit</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u vlerësuar dhe përfshirë në raportime në varësi të zhvillimit të tyre.
Trajnimi i mësuesve për krijimin e content-it dixhital	IZHA MAS	<p>Akronimi:</p> <p>Përcaktimi: Numri i mësuesve të trajnuar</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u vlerësuar dhe përfshirë në raportime
Sherbime të përfituara nga IAL ne RASH(Rrjeti Akademik Shqiptar	MAS	<p>Akronimi:</p> <p>Përcaktimi: Numri i IAL-ve të përfshira në këtë rrjet dhe aksesimi i shërbimeve në të</p>	Nuk është i matshëm. Për t'u vlerësuar dhe përfshirë në raportime në varësi të zhvillimit të tyre
e-Shëndetësia			
Kërkimi i informacionit online rreth shëndetit	INSTAT/MSH	<p>Akronimi: i_jhif</p> <p>Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin gjatë 3 muajve të fundit për të kërkuar informacion lidhur me shëndetin: dëmtime, sëmundje, ushqim, përmirësimin e shëndetit etj.</p>	Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. INSTAT ta parashikoj në të ardhmen tek anketat.

Lënia e takimit me mjekun nëpërmjet faqes së internetit	INSTAT/MSH	Akronimi: I_IUMAPP Përcaktimi: Individë që kanë përdorur internetin, gjatë 3 muajve të fundit për të lënë një takim me mjekun nëpërmjet faqes së internetit (p.sh.: faqen e një spitali ose qendre mjekësore)	Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. Duhet vlerësuar për t'u përfshirë në anketat e INSTAT në të ardhmen në varësi të zhvillimit
Kërkimi dhe zhvillimi			
Ndarjet buxhetore të qeverisë dhe shpenzimet për kërkimin dhe zhvillimin	AKTI/INSTAT	Akronimi: SHBKZH Përcaktimi: Ndarjet buxhetore të qeverisë dhe shpenzimet për kërkimin dhe zhvillimin përfshijnë të gjitha shpenzimet qeveritare të dhëna për kërkim dhe zhvillim nga buxheti i qeverisë	Duhet vlerësuar për t'u përfshirë në anketat e INSTAT në të ardhmen në varësi të zhvillimit
Shpenzimet publike për kërkim dhe zhvillim (ndarjet buxhetore të qeverisë dhe shpenzimet për kërkimin dhe zhvillimin në fushën e TIK)	AKTI/INSTAT	Akronimi: SHBKZH_TIK Përcaktimi: Vlerësimi i pjesës TIK në të dhënat e zbërthyer të shpenzimeve publike, bazuar mbi supozimin se pjesa e kërkimit për TIK në shpenzimet publike është në përpjestim me pjesën e specialistëve TIK në koston e punës për kërkim dhe zhvillim.	Duhet vlerësuar për t'u përfshirë në anketat e INSTAT në të ardhmen në varësi të zhvillimit.
Total i fondeve nga KE për projektet TIK në Horizon 2020	AKTI	Akronimi: Horizon2020_Fonde KE Përcaktimi: Vlera e financimit nga Komisioni Evropian nëpërmjet granteve të dhëna gjatë vitit, me pjesëmarrës në projekte kërkimore TIK në kuadër të Horizon 2020. Nuk përfshihen projektet që janë në fazën e aplikimit.	AKTI ta ndjekë në vijim për raportim periodik.
Kosto totale e projekteve TIK-Horizon 2020	AKTI	Akronimi: Horizon2020TIK_KostTOT Përcaktimi: Vlera e koston totale të projekteve kërkimore TIK për të cilat janë firmosur marrëveshje granti në vitin përkatës, në kuadër të Horizon 2020. Kosto totale e projektit është shuma e kostove totale të pjesëmarrësve.	AKTI ta ndjekë në vijim për raportim periodik.
Sektori TIK			
Eksporti i mallrave dhe shërbimeve TIK	INSTAT/Dogana	Akronimi: TIK_exp Përcaktimi: Mallrat TIK përfshijnë: kompjuterët dhe pajisjet periferike, pajisjet e komunikimit, pajisjet elektronike për konsumatorët, përbërësit elektronik dhe të tjera. Shërbimet TIK përfshijnë: shërbimet e komunikimit, shërbimet e informacionit dhe kompjuterave. Vlera e eksporteve si drejt BE dhe vendeve të tjera	Për t'u monitoruar në vijim.
Importi i mallrave dhe shërbimeve TIK	INSTAT/Dogana	Akronimi: TIK_imp Përcaktimi: Mallrat TIK përfshijnë: kompjuterët dhe pajisjet periferike, pajisjet e komunikimit, pajisjet elektronike për konsumatorët, përbërësit elektronik dhe të tjera. Shërbimet TIK përfshijnë: shërbimet e komunikimit, shërbimet e informacionit dhe kompjuterëve. Vlera e eksporteve si drejt BE dhe vendeve të tjera	Për t'u monitoruar në vijim.
Variabla të ndryshëm			
Numri i familjeve	INSTAT	Akronimi: nrfam Përcaktimi: Përcaktimi i numrit të familjeve me të paktën një anëtar me moshë 16-74 vjeç, për qëllime të anketimit mbi përdorimin e TIK nga individët dhe familjet	
Numri i individëve me moshë nga 16-74	INSTAT	Akronimi: pop Përcaktimi: Përcaktimi i numrit të familjeve me të paktën një anëtar me moshë 16-74 vjeç, për qëllime të anketimit mbi përdorimin e TIK nga individët dhe familjet	
Popullsia totale	INSTAT	Akronimi: Popullata Përcaktimi: Vlerësimi i numrit total të popullatës sipas INSTAT më 1 janar të çdo viti	
PBB – Produkti i brendshëm bruto çmimet e tregut	INSTAT	Akronimi: PBB Përcaktimi: Vlerësimi i PBB dhe përbërësve të tij kryesor nga INSTAT – çmimet aktuale	

Njësitë e qeverisjes vendore

<p>Aplikimi i <e-Pjesëmarrjes> për qytetarët dhe biznesin në nivel të qeverisjes vendore (në %).</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Aplikimi i e-Pjesëmarrjes është indikator që përfshin standartin e aplikimin të faqes së internetit, nivelin e prezencës në web, nivelin e transparencës dhe llogaridhënies së NJQV-së në raport me qytetarët dhe biznesin. Transparenca & llogaridhënia përcaktohet nga numri dhe % e publikimeve paraprake dhe konsultimeve online të procesit vendimmarrës në qeverisjen vendore.</p>	<p>Ka pasur vrojtime periodike për e-qeverisjen ne NJQV-te. Per t'u moni-oruar në vijim si indikator i veçantë</p>
<p>Shërbimet transak-sionale që NJQV-të ofrojnë në web për qytetarët dhe biznesin (në numër apo %).</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Numri i shërbimeve publike që NJQV ofron për qytetarët dhe biznesin të cilat janë të dixhitalizuara dhe transak-sionale në platformë web. Këto shërbime përfshijnë pagimin i taksave & tarifave vendore, aplikim për vërtetime, leje, lica etj.</p>	<p>Aktualisht nuk matet. Për t'u monitoruar ne vijim</p>
<p>Integrimi i database të NJQV-ve me qendrën qeveritare të bazës së të dhënave.</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Numri i NJQV-ve që integrojnë databaset e tyre në qendrën qeveritare të bazës së të dhënave.</p>	<p>Aktualisht nuk ekziston. Për t'u monitoruar ne vijim.</p>
<p>Shërbimeve e ofru-ara nga NJQV- të ndërmjet platformave mobile (në numër apo %).</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Është indikator që përfshin numrin e shërbimeve të dixhitalizuara që NJQV i ofron me anë të platformave mobile. Krysisht përfshin informacion apo shërbime për pagesa të taksave & tarifave vendore).</p>	<p>Aktualisht nuk ekziston. Per t'u monitoruar ne vijim.</p>
<p>e-Shërbime që NJQV-të i sigurojnë ndërmjet portalit <e-Albania.</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Sigurimi i e-Shërbime që NJQV është indikator që përfshin numrin e shërbimeve transak-sionale të cilat sigurohen edhe nëpërmejt portalit të <e-Albania>.</p>	<p>Aktualisht nuk ekziston. Per t'u monitoruar ne vijim.</p>
<p>e-Zyra me një Ndalesë (e-Z1N) të ngritura për shërbimet e NJQV-se (në numër apo %).(në numër apo %).</p>	<p>Akronimi: Përcaktimi: Ngritja e e-Z1N nga NJQV-të përfshin numrin e sporteleve të ngritura dhe nivelin e e-Shërbimeve që NJQV ofron në e-Z1N.</p>	<p>Nuk është i matshëm ky indikator aktualisht. Per t'u monitoruar ne vijim.</p>